

Norrmejerier Ekonomisk förening

Att: [REDACTED], Setterwalls Advokatbyrå AB

Frigoscandia AB

Att: [REDACTED], Kastell Advokatbyrå AB

Beslut om konkurrensskadeavgift; Konkurrensbegränsande samarbete – tempererade vägtransporter

---

Konkurrensverkets beslut

Norrmejerier Ekonomisk förening, 794700-2296 och Frigoscandia AB, 556052-0263, har överträtt förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § konkurrenslagen (2008:579), KL, genom att från och med den 1 januari 2011 till och med den 30 november 2021 ha ett avtal om att inte konkurrera med varandra avseende kunder som efterfrågar tempererade vägtransporter. Överträdelsen har omfattat Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och Jämtlands län samt de områden i Dalarnas och Gävleborgs län som gränsar till de södra delarna av Västernorrlands respektive Jämtlands län. Avtalet har inneburit att företagen delat upp kunder på marknaden för tempererade vägtransporter inom nämnda områden mellan sig.

Norrmejerier Ekonomisk förening ska betala konkurrensskadeavgift enligt 3 kap. 5 § första stycket 1 KL med sju miljoner (7 000 000) kronor.

Frigoscandia AB erhåller eftergift av konkurrensskadeavgiften i enlighet med 3 kap. 12 § första stycket KL.

Innehåll

Inledning	4
Disposition.....	4
Konkurrensverkets utredning i ärendet	5
Företagen	5
Frigoscandia.....	5
Norrmejerier och Lincargo	6
Allmänt om tempererade vägtransporter	10
Närmare beskrivning av företagens samarbete	12
Personer som förekommer i ärendet.....	12
Bakgrund.....	13
Samarbetsavtalets innehåll	15
Frigoscandias och Norrmejeriers uppgifter om klausulerna 1.8.1 och 1.8.4 och vad som framkommit om tillämpningen av klausulerna	18
Tidsperioden under vilken Samarbetsavtalet gällt	23
Konkurrensverkets handläggning	24
Parternas yttranden över Konkurrensverkets utkast till beslut.....	25
Skälen för Konkurrensverkets beslut	26
Inledning.....	26
Företagskriteriet.....	27
Rättsliga utgångspunkter för bedömningen.....	27
Bedömningen i detta fall	28
Avtalskriteriet	28
Rättsliga utgångspunkter för bedömningen.....	28
Innehållet i Samarbetsavtalet utgör ett avtal mellan Frigoscandia och Norrmejerier	28
Avtalets innehåll och tillämpning	30
Konkurrensbegränsningen.....	32
Rättsliga utgångspunkter för bedömningen	32
Relevant marknad.....	32
Frigoscandia och Norrmejerier var under avtalstiden konkurrenter	38
Kundfördelningsklausulen har haft till syfte att begränsa konkurrensen mellan avtalsparterna.....	47
Märkbarhetskriteriet	57
Konkurrensverkets bedömning av Frigoscandias och Norrmejeriers gemensamma marknadsandelar.....	59
Slutsats – Kundfördelningsklausulen har märkbart begränsat konkurrensen.....	62
Villkoren för undantag enligt 2 kap. 2 § KL är inte uppfyllda.....	63

Slutsats – Företagen har överträtt förbudet i 2 kap. 1 § KL	63
Överträdelsens varaktighet	64
Artikel 101.1 i EUF-fördraget är inte tillämplig	64
Konkurrensskadeavgift	66
Rättsliga utgångspunkter	66
Överträdelsen är inte ringa	67
Uppsåt/Oaktsamhet	67
Avgiftens storlek	68
Beslutet meddelas inom rätt tid	78
Betaling	78
Hur man överklagar	79

Inledning

1. Konkurrensverket fick under hösten 2021 kännedom om ett skriftligt samarbetsavtal (nedan Samarbetsavtalet) som tecknats mellan Frigoscandia AB (Frigoscandia) och Lincargo AB (Lincargo), ett helägt dotterbolag till Norrmejerier Ekonomisk förening (Norrmejerier).
2. Samarbetsavtalet rörde ett samarbete avseende de tjänster inom tempererade vägtransporter (transporter av gods som kräver att en viss bestämd temperatur upprätthålls under hela transporten, såsom frysta eller kylda livsmedel) och därtill hörande tjänster som Frigoscandia sedan länge och alltjämt erbjuder och som Norrmejerier tidigare, fram till den 1 december 2021, också erbjudit (tillsammans med sitt dotterbolag Lincargo).
3. Samarbetsavtalet, som gällde åtminstone från och med det datum då det undertecknades, den 1 januari 2011, till och med den 30 november 2021, innebar – enkelt uttryckt – att företagen blev underleverantörer till varandra när det gällde transporttjänster avseende tempererat gods i olika delar av Sverige. Avtalet innehöll även ett antal klausuler om kundrelaterade processer (klausulerna 1.8.1–1.8.8 i Samarbetsavtalet).
4. Den information som Konkurrensverket erhöll hösten 2021 gav upphov till misstankar om att delar av klausulerna 1.8.1 och 1.8.4 innebar att företagen avtalat om att inte konkurrera med varandra om vissa kunder. Konkurrensverket har i ärendet utrett om dessa delar av Samarbetsavtalet innebär att företagen överträtt konkurrenslagstiftningens förbud mot konkurrensbegränsande samarbete, som finns i 2 kap. 1 § KL respektive artikel 101.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

Disposition

5. Konkurrensverkets beslut är disponerat enligt följande.
6. I den följande delen om Konkurrensverkets utredning i ärendet ges först en beskrivning av företagen som samarbetat och därefter allmänna upplysningar om tempererade vägtransporter. Efter det följer en närmare beskrivning av vad som framkommit i utredningen om företagens samarbete. Därefter redogörs kortfattat för Konkurrensverkets handläggning och för vad parterna anfört i sina yttranden över Konkurrensverkets utkast till beslut, som de fick del av den 4 maj 2023, för att få möjlighet att lämna synpunkter på det tänkta beslutet.
7. I de efterföljande avsnitten redovisas Konkurrensverkets skäl för beslutet, dvs. hur Konkurrensverket har kommit fram till att Frigoscandia och Norrmejerier har överträtt förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete. Konkurrensverket redogör där för varför företagskriteriet respektive avtalskriteriet i

2 kap. 1 § KL är uppfyllt, varför det kan konstateras att innehållet i klausul 1.8.1 haft till syfte att begränsa konkurrensen (vilket innefattar en beskrivning av den relevanta marknaden som företagen är/var verksamma på och en bedömning att företagen under tiden för samarbetet var konkurrenter) och att denna konkurrensbegränsning varit märkbar. Därefter behandlas varför villkoren för att parternas samarbete ska vara undantaget från förbudet i 2 kap. 1 § KL inte är uppfyllda och varför samarbetet inte utgör en överträdelse av artikel 101 i EUF-fördraget.

8. I den avslutande delen redovisar Konkurrensverket de övriga skälen till att det finns förutsättningar för att besluta att Frigoscandia och Norrmejerier ska betala konkurrensskadeavgift och därefter hur verket har gått till väga för att fastställa storleken på dessa avgifter samt varför konkurrensskadeavgiften ska efterges för Frigoscandia och sättas ned för Norrmejerier.

Konkurrensverkets utredning i ärendet

Företagen

Frigoscandia

9. Frigoscandia är ett rikstäckande logistikföretag som erbjuder tjänster avseende tempererade vägtransporter och lagerhållning.¹ Så var fallet även under den i ärendet aktuella tidsperioden, åren 2011–2021, och också dessförinnan.²
10. Frigoscandia har tre affärsområden: inrikes trafik, internationell trafik och tempererade lager. Det är endast företagets inrikes trafik som har berörts av det samarbete med Norrmejerier som utretts i detta ärende.³
11. Inom affärsområdet inrikes trafik tillhandahåller Frigoscandia tempererade vägtransporter i hela Sverige genom totalt cirka 700 fordon. Företaget har nio egna terminaler, ett distributionscenter som hanterar lagring och terminal samt tolv externa terminaler i Sverige. Trafiken styrs från sju transportkontor i direkt anknäytning till Frigoscandias terminaler. Transporterna erbjuds vanligtvis genom underleverantörer till Frigoscandia, men ibland sker transporterna med Frigoscandias dotterbolag.⁴
12. Inom norra Sverige tillhandahåller Frigoscandia tempererade vägtransporter [REDACTED] via externa åkerier, [REDACTED] via [REDACTED] Mångberg Åkeri AB (Mångbergs Åkeri)⁵, som nästintill uteslutande bedriver sin verksamhet på

¹ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 3–4.

² <https://frigoscandia.com/om-frigoscandia/var-historia/>, hämtad 2023-01-21.

³ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 3.

⁴ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 3–4.

⁵ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 4.

uppdrag av Frigoscandia.⁶ I denna del av Sverige har Frigoscandia två terminaler, belägna i Sundsvall och Umeå⁷, varav Samarbetsavtalet berörde terminalen i Sundsvall.⁸ I Umeå finns därutöver ett transportkontor med ansvarsområde från Sundsvall i söder till Haparanda i nordost och Kiruna i norr.⁹

13. Frigoscandia har de senaste åren haft ca 470 anställda¹⁰ och är sedan den 27 december 2021 ett helägt dotterbolag till det tyska bolaget Mutares SE & Co. KgaA.¹¹

Norrmejerier och Lincargo

Norrmejerier

14. Norrmejerier är Sveriges nordligaste mejeriförening. Föreningen förädlar årligen drygt 200 miljoner kilo mjölkråvara vid sina mejerier i Umeå, Luleå och Burträsk till olika mejeriprodukter som mjölk, fil, yoghurt, grädde, smör och ost.¹² Föreningen tillverkar bland annat varumärkena Västerbottensost, Verum, Fjällfil och Fjällyoghurt.¹³ Föreningen har ca 470 anställda.¹⁴
15. Föreningen ägs av ungefär 400 lantbruksföretag, varav drygt 300 aktiva mjölkleverantörer i Norrbottens och Västerbottens län samt delar av Västernorrlands och Jämtlands län.¹⁵ Kartan nedan visar var gårdarna som levererar mjölk till Norrmejerier är belägna.

---

⁶ Handl.nr 564, Tjänsteanteckning från telefonsamtal med [REDACTED] Mångberg Åkeri AB den 15 november 2022, s. 1. Mångbergs Åkeri utför enstaka transporter som inte är på uppdrag av Frigoscandia.

⁷ <https://frigoscandia.com/transport-inrikes/vara-terminaler/>, hämtad 2023-01-23.

⁸ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, klausul 1.4.1.

⁹ Handl.nr 515, Dialogutskrift från förhör med [REDACTED] den 31 maj 2022, s. 1 och 11.

¹⁰ Handl.nr 605, Frigoscandias årsredovisning för 2021, s. 4.

¹¹ Handl.nr 388, Frigoscandias svar på frågor från Konkurrensverket, s. 2.

¹² Handl.nr 627, Norrmejeriers års- och hållbarhetsredovisning 2021 s. 7.

¹³ Handl.nr 627, Norrmejeriers års- och hållbarhetsredovisning 2021 s. 8.

¹⁴ Handl.nr 627, Norrmejeriers års- och hållbarhetsredovisning 2021 s. 9.

¹⁵ Handl.nr 627, Norrmejeriers års- och hållbarhetsredovisning 2021 s. 7. Det kan anmärkas att Norrmejerier på s. 4 i handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, har angett att föreningens mjölkproducerande delägare är etablerade i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland – dvs. inte delar av Västernorrland som angetts i års- och hållbarhetsredovisningen – och delar av Jämtland.

Bild 1. Gårdar som levererar mjölk till Norrmejerier¹⁶

16. Även om det är förädlingen av mjölkkråvara till mejeriprodukter som är Norrmejeriers kärnverksamhet så har Norrmejerier under de år Samarbetsavtalet gällt (2011–2021) också bedrivit transport- och terminalverksamhet med inriktning på distribution av kylt och fryst gods, huvudsakligen i norra Sverige (tillsammans med sitt dotterbolag Lincargo).
17. Denna verksamhet, som i fortsättningen benämns transportverksamheten och som från omkring 2011 bedrevs under namnet Lincargo, har varit baserad på Norrmejeriers behov av att frakta ut sina mejerivaror till kunder (exempelvis livsmedelsbutiker) i föreningens distributionsområde, som består av Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och delar av Jämtlands län.¹⁷
18. Norrmejerier har dock under den aktuella tidsperioden (och även dessförinnan) också transporterat produkter från andra livsmedelsproducenter, i syfte att kunna nå ut oftare till mindre orter och för att minska miljöpåverkan.¹⁸ Gods från andra livsmedelsföretag än Norrmejerier utgjorde ca 60 procent av det gods som transporterades i norra Sverige under namnet Lincargo.¹⁹

¹⁶ <https://www.norrmejerier.se/norrlandska-mjolkbonder/har-finns-mjolkbonderna>, hämtad 2022-10-28.

¹⁷ Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 6–7, där det också framgår att distributionsområdet har vuxit något i Jämtlands län under senare år och att transportverksamheten var av mycket begränsad omfattning i Jämtland vid tiden för Samarbetsavtalets ingående.

¹⁸ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 9 och handl.nr 628, Anmälan om företagskoncentration i dnr 440/2021, Tempons förvärv av Lincargo, s. 12.

¹⁹ Jfr <https://www.norrmejerier.se/gor-gott-for-planeten/vara-transporter>, hämtad 2023-01-09 och handl.nr 510, Tjänsteanteckning från möte med Norrmejerier den 7 juni 2022, s. 3.

19. Samarbetsavtalet har berört Norrmejeriers terminaler i orterna Luleå, Öjebyn (utanför Piteå) och Umeå samt den terminal Norrmejerier hade tillgång till i Skellefteå.²⁰
20. Sommaren 2021 överlät Norrmejerier vissa beståndsdelar av sin transportverksamhet till sitt helägda dotterbolag Lincargo.²¹ Denna överlåtelse redovisas närmare i det följande avsnittet om Lincargo.
21. Även efter överlåtelsen av (delar av) transportverksamheten till Lincargo var det Norrmejerier som uppbar intäkterna från verksamheten i fråga (fram till och med november 2021).²²
22. Sedan den 1 december 2021 – då dotterbolaget Lincargo övergick i annan ägo (se nedan om Lincargo) – har Norrmejerier inte bedrivit någon transportverksamhet (förutom den som består i att mejeriföreningen hämtar mjölkråvara hos sina mjölkleverantörer).

Lincargo

23. Det bolag med organisationsnummer 556268-8746 som anges som en av parterna i Samarbetsavtalet är ett dotterbolag till Norrmejerier. Bolaget bildades 1985 och hette Lincargo AB från maj 2010 fram till juni 2022 då namnet ändrades till Östra Ersboda Förvaltning AB.²³ I samband därmed fick bolaget också formellt en ny verksamhetsinriktning i form av fastighetsförvaltning.²⁴
24. I det följande benämns bolaget Lincargo, eftersom det var bolagets namn under den tid då Samarbetsavtalet gällde. Lincargo var under hela den tidsperioden ett helägt dotterbolag till Norrmejerier.
25. Även om det formellt sett är Lincargo som ingått Samarbetsavtalet med Frigoscandia är det, enligt Norrmejeriers ombud i ärendet, i praktiken Norrmejerier (som var den aktör inom koncernen som bedrev transportverksamheten) som har "ansvarat" för Samarbetsavtalet.²⁵ Lincargo hade under de år Samarbetsavtalet gällde varken några anställda eller några

---

²⁰ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, klausul 1.4.1. Jfr handl.nr 515, Dialogutskrift från förhör med ██████████ den 31 maj 2022, s. 16.

²¹ Norrmejerier fortsatte dock att självt hantera transporter avseende inhämtning av mjölk från föreningens mjölkbönder.

²² Jfr handl.nr 578, E-post från Norrmejeriers ombud den 8 februari: "Transportverksamheten utfördes faktiskt av Lincargo [från och med den 1 juli 2021 fram till den 1 december 2021] men omsättningen hamnade hos Norrmejerier".

²³ Infotorg 2023-01-19, Grundinformation och Grundinformation – Företagsnamn historik efter 2005-03-05. Från bildandet 1985 till våren 2010 hette bolaget Svensk Mejeriglass AB.

²⁴ Infotorg 2023-01-10: "Bolaget ska äga och förvalta fastigheter och värdepapper samt bedriva därmed förenlig verksamhet."

²⁵ Handl.nr 67, Tjänsteanteckning från möte med ombud den 10 februari 2022, s. 3.

tillgångar – med undantag för en kort period om några månader under andra halvåret av 2021 – och inte heller någon omsättning.²⁶

26. Norrmejeriers ombud har uppgett att Norrmejerier och Lincargo var synonyma med varandra och har beskrivit Lincargo som "*en pappersskapelse*".²⁷ Lincargo var under de år Samarbetsavtalet gällde den juridiska person inom koncernen i vars namn Norrmejerier tecknade vissa externa avtal.²⁸ Lincargo hade under de aktuella åren avtal med ett [REDACTED] åkerier, som under namnet Lincargo utförde de faktiska transporterna av tempererat gods, som personal anställd i Norrmejerier hade planerat rutterna för.
27. Lincargo förvärvades under 2021 av Tempcon Group AB (Tempcon).²⁹ Ägandet av Lincargo övergick från Norrmejerier till Tempcon den 1 december 2021.
28. Inför Tempcons förvärv av aktierna i Lincargo överlät Norrmejerier sommaren 2021 vissa beståndsdelar av sin transportverksamhet (bland annat utrustning och anställda) till Lincargo.³⁰ Avsikten med denna inkrämsöverlåtelse var att Lincargo skulle förfoga över alla beståndsdelar som behövdes för att bedriva transportverksamheten på samma sätt som Norrmejerier dittills hade gjort.³¹ Transportverksamheten flyttades över från Norrmejerier till Lincargo den 1 juli 2021.³² Därefter bedrev Lincargo den aktuella transportverksamheten³³ fram till dess att verksamheten, efter det att Lincargo hade övergått i Tempcons ägo, flyttades över till Lincargos nya systerbolag (inom Tempcon-koncernen) Tempcon Norrland AB, som tillträdde verksamheten den 1 april 2022.³⁴

---

²⁶ Handl.nr 67, Tjänsteanteckning från möte med ombud den 10 februari 2022, s. 2, och handl.nr 63, tjänsteanteckning från telefonsamtal med (dåvarande) ombud för Lincargo den 8 februari 2022. Jfr handl.nr 629, Överlåtelseavtal (mellan Norrmejerier och Lincargo), avsnitt 3.

²⁷ Handl.nr 67, Tjänsteanteckning från möte med ombud den 10 februari 2022, s. 2 och 3.

²⁸ Handl.nr 67, Tjänsteanteckning från möte med ombud den 10 februari 2022, s. 2, och handl.nr 63, tjänsteanteckning från telefonsamtal med (dåvarande) ombud för Lincargo den 8 februari 2022. Jfr handl.nr 629, Överlåtelseavtal (mellan Norrmejerier och Lincargo), avsnitt 3.

²⁹ Förvärvet prövades av Konkurrensverket, se dnr 440/2021, hädanefter Förvärvsärendet.

³⁰ Se handl.nr 372, Överenskommelse (mellan Norrmejerier och Tempcon, daterad den 4 februari 2022), s. 2, särskilt p. 1.4 där det hänvisas till överlåtelseavtalet mellan Norrmejerier och Lincargo av den 21 juni 2021. Se även nämnda överlåtelseavtalet mellan Norrmejerier och Lincargo handl.nr 629, Överlåtelseavtal (mellan Norrmejerier och Lincargo), bland annat avsnitt 4 och 11.

³¹ Överenskommelse (mellan Norrmejerier och Tempcon, daterad den 4 februari 2022), handl.nr 372, s. 2, särskilt p. 1.4. Se även p. 3.3 i handl.nr 629, Överlåtelseavtal (mellan Norrmejerier och Lincargo) som det hänvisas till i p. 1.4 i handl.nr 372.

³² Handl.nr 569, E-post från Norrmejeriers ombud med svar på kompletterande frågor.

³³ Som framgått ovan (p. 21 inklusive fotnoten) hade Lincargo emellertid inte någon omsättning från transportverksamheten under juli–november 2021 eftersom det då alltså var Norrmejerier som uppbar intäkterna från verksamheten.

³⁴ Handl.nr 557, E-post från Norrmejeriers ombud. Jfr p. 2 3 på s. 5 i handl.nr 372, Överenskommelse (mellan Norrmejerier och Tempcon, daterad den 4 februari 2022).

29. Norrmejerier köpte tillbaka aktierna i Lincargo från Tempcon genom ett avtal den 31 maj 2022³⁵ och tillträdde aktierna per den 7 juni 2022.³⁶ Lincargo är således sedan dess återigen ett dotterbolag till Norrmejerier, men som framgått ovan heter bolaget numera inte längre Lincargo utan Östra Ersboda Förvaltning AB.³⁷

30. Namnet Lincargo används numera inte av något bolag inom Norrmejerier-koncernen.

Allmänt om tempererade vägtransporter

31. Med tempererade vägtransporter avses transporter av gods som kräver att en viss bestämd temperatur upprätthålls under hela transporten, såsom frysta eller kyllda livsmedel. Tempererade vägtransporter behövs även för varor som läkemedel, vissa sjukvårdsprodukter och blommor.³⁸ För att utföra tempererade vägtransporter krävs tillgång till lastbilar som kan hålla vissa temperaturer.³⁹

32. Inom tempererade vägtransporter är begreppen *distribution* och *fjärrtransport* vanligt förekommande. Det finns dock ingen allmänt accepterad definition av skillnaden mellan de båda begreppen.⁴⁰ Begreppen används således på delvis skilda sätt av olika aktörer men kan i allmänhet definieras som följer. Med *distribution* avses kortare transporter med mindre lastbilar, ibland försedda med bakgavellyft och/eller öppningsbar sida, där fordonet kommer tillbaka till sin hemvist oftast inom samma dygn. Transporterna sker till exempel från producent till terminal (kallas *inhämtning* när godset ska vidare på en fjärrtransport) eller från terminal till en eller flera kunder. Hur lång rutten är beror på regionala förhållanden. Med *fjärrtransport* avses längre transporter med större ekipage, ofta bestående av dragbil/lastbil med släp, där fordonet som regel inte kommer tillbaka till sin hemvist inom samma dygn. Ibland tar en andra chaufför över fordonet vid viss tidpunkt/plats för att fortsätta rutten. Fjärrtransporter tar större volymer och utförs vanligtvis mellan olika terminaler⁴¹, exempelvis på sträckan mellan Stockholm och Umeå.

33. Vid tillhandahållande av tempererade vägtransporter behöver förutsättningarna för vägar, tunnlar och broar att klara av tung trafik tas

---

³⁵ Handl.nr 557, E-post från ombud. Jfr handl.nr 62 respektive handl.nr 63, tjänsteanteckningar från telefonsamtal med ombud den 8 februari 2022, och p. 2.1 på s. 3 i handl.nr 372, Överenskommelse (mellan Norrmejerier och Tempcon, daterad den 4 februari 2022).

³⁶ Handl.nr 557, E-post från ombud.

³⁷ Infotorg 2023-01-10, Verksamhet/Ändamål – Näringsverksamhet registrerad av Bolagsverket.

³⁸ Se handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 19; Handl.nr 635, Inlaga – verksamhetsbeskrivning och marknadsbeskrivning, s. 10. Olika produkter kräver olika temperaturer, exempelvis kräver en transport av köttprodukter en lägre temperatur än vad som krävs för grönsaker, och för blommor krävs ytterligare en temperatur.

³⁹ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 19.

⁴⁰ Handl.nr 635, Inlaga – verksamhetsbeskrivning och marknadsbeskrivning, s. 4.

⁴¹ Jfr handl.nr 594, Icke-konfidentiell version av anmälan om företagskoncentration i dnr 709/2022, Frigoscandias förvärv av Götene Kyltransporter AB, s. 6.

i beaktande. Även aspekter som exempelvis storleken på ekipage är av betydelse vid ruttplanering då det inte finns fysiska förutsättningar att angöra med släp hos alla mottagare av godset. Vidare sker koordinering och optimering i huvudsak utifrån frekvens, dvs. antalet leveranser i veckan en kund efterfrågar.⁴²

34. Eftersom tempererat gods ofta omlastas eller lagras innan det körs ut till slutkund (som t.ex. kan vara en livsmedelsbutik), och temperaturkedjan måste hållas obruten, krävs att transportföretagen har tillgång till terminaler och ibland även lager som är anpassade med de temperaturslag som krävs för respektive produkt. Det behövs därmed (tempererade) kyl- och frysterminaler och kyl- och fryslager.⁴³ Terminalerna kan liknas vid nav, där gods samlas för att lastas om på andra fordon för vidare transport.⁴⁴ Det är detta som avses med begreppet *terminaltjänster*.
35. Tempererade vägtransporter utförs i hög grad på uppdrag av en viss bestämd kategori av kunder, nämligen aktörer verksamma inom livsmedelsproduktion, dagligvaruhandel, restaurang- och apoteksbranschen.⁴⁵ Kunder efterfrågar vanligtvis en transporttjänst som helhet och föredrar att en och samma aktör ordnar med hela transporten från start till slutpunkt.⁴⁶
36. Det förekommer att transportörer inom tempererad vägtransport transporterar varor från flera kunder i samma transport, då transportören även kör varor på uppdrag av andra transportörer. Detta benämns i branschen som samdistribution, samtransport eller liknande och nyttjas framför allt när kunder har mindre volymer att transportera.⁴⁷
37. Syftet med att bedriva samdistribution är att göra transporterna kostnads-effektivare och miljövänligare. Därmed undviks transporter som inte är fullastade. I norra Sverige är samdistributionen mer systematiserad på grund av den låga befolkningstätheten och de långa transportsträckorna.⁴⁸
38. Utgångspunkten vid samdistribution är att tre aktörer är inblandade, i) *beställaren* av transportuppdraget (exempelvis en grossist eller livsmedelsproducent) som vill leverera sina produkter till slutkund (butiken/restaurangen), ii) *transportören* som samordnar transporterna från

⁴² Handl.nr 510, Tjänsteanteckning från möte med Norrmejerier Ekonomisk förening den 7 juni 2022, s. 4–5.

⁴³ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 21; Handl.nr 630, Svar på frågor från Frigoscandia, s. 5; Handl.nr 633, Tjänsteanteckning från möte med Frigoscandia den 2 augusti 2021, s. 2; Handl.nr 634, Tjänsteanteckning från möte med konkurrent 3 den 2 augusti 2021, s. 2; Handl.nr 632, Tjänsteanteckning från möte med kund T den 3 augusti 2021, s. 1.

⁴⁴ Handl.nr 510, Tjänsteanteckning från möte med Norrmejerier den 7 juni 2022 s. 4.

⁴⁵ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 24; Handl.nr 628, Anmälan om företagskoncentration i dnr 440/2021, Tempcons förvärv av Lincargo, avsnitt 4.2, s. 14.

⁴⁶ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 24; Handl.nr 637, Tjänsteanteckning från möte med kund DD den 31 augusti 2021, s. 1–2; Handl.nr 636, Tjänsteanteckning från möte med kund JJ den 30 augusti 2021, s. 2–3.

⁴⁷ Handl.nr 635, Inläga – verksamhetsbeskrivning och marknadsbeskrivning, p. 2.2, s. 5.

⁴⁸ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 55.

flera beställare, och iii) åkeriet som oftast tillhandahåller enbart själva fordonet samt personal för att bemanna transporten.⁴⁹

Närmare beskrivning av företagets samarbete

39. I det här avsnittet redogörs närmare för de delar i Samarbetsavtalet som varit föremål för Konkurrensverkets utredning, dvs. vissa av meningarna i klausulerna 1.8.1 och 1.8.4. Då dessa utgör delar av ett samarbete mellan avtalsparterna innefattar redogörelsen nedan i viss mån även andra delar i Samarbetsavtalet (dock inte alla) och bakgrunden till Samarbetsavtalet.

40. Formellt sett är Samarbetsavtalet tecknat mellan Frigoscandia och Lincargo. I den följande beskrivningen av avtalet används benämningen Lincargo synonymt med Norrmejerier (dock inte i avsnittet Tidsperioden under vilken Samarbetsavtalet gällt). I praktiken svarade Norrmejerier i allt väsentligt för den transportverksamhet som avtalet rör under i princip hela den period då Samarbetsavtalet gällde, genom personer som var anställda i Norrmejerier, även om dotterbolaget Lincargo är den juridiska person genom vilken Norrmejerier bland annat ingått avtal med åkerier. Norrmejerier och Lincargo var enligt Norrmejeriers ombud i ärendet synonyma med varandra.

Personer som förekommer i ärendet

41. Inledningsvis presenteras i det följande de centrala personer som nämns nedan och/eller förekommer i det skriftliga material som där återges eller hänvisas till.

För Frigoscandia

42. ██████████ började på Frigoscandia 1987 och var ██████████ på företagets Umeåkontor mellan 1990 och 2017.⁵⁰ Han lämnade Frigoscandia i juni 2018 (formellt i december 2019).⁵¹ Som ██████████ i Umeå hade ██████████ bland annat ansvar för kunder inom det geografiska område som sträcker sig från Sundsvall i söder till Haparanda och Kiruna i norr.⁵² ██████████ var även den som i enlighet med Samarbetsavtalet genomförde löpande avstämningar med Norrmejeriers ██████████.⁵³ Enligt Frigoscandia var det huvudsakligen ██████████ som ansvarade för tillämpningen av Samarbetsavtalet fram till juni 2018.⁵⁴

⁴⁹ Handl.nr 501, Powerpoint-presentation från möte med Norrmejerier den 7 juni 2022, s. 12.

⁵⁰ Handl.nr. 515, Dialogutskrift från förhör med ██████████ den 31 maj 2022, s. 1. Omnämnd som ██████████ i Kompletterande skrivelse, handl.nr 3 s. 6.

⁵¹ Handl.nr. 3, Kompletterande skrivelse, s. 6.

⁵² Handl.nr. 515, Dialogutskrift från förhör med ██████████ den 31 maj 2022, s. 1.

⁵³ Jfr sista stycket i klausul 1.8.1 på s. 4 i handl.nr. 34, Samarbetsavtal.

⁵⁴ Handl.nr. 3, Kompletterande skrivelse, s. 6.

43. [REDACTED] efterträdde [REDACTED] som [REDACTED] i Umeå sommaren 2018, en position han fortfarande innehar. Tidigare hade [REDACTED] titeln [REDACTED] och [REDACTED] var då hans chef.⁵⁵

För Norrmejerier/Lincargo

44. Samarbetsavtalet är för Norrmejeriers/Lincargos räkning undertecknat av [REDACTED]⁵⁶ som vid tidpunkten var [REDACTED] och behörig firmatecknare för såväl Norrmejerier som Lincargo.⁵⁷ [REDACTED] var den som förhandlade med Frigoscandia om Samarbetsavtalets utformning.
45. [REDACTED] var anställd på Norrmejerier från januari 2000 till juli 2013.⁵⁸ Under denna period arbetade han bland annat som [REDACTED]⁵⁹ och [REDACTED]⁶⁰ för Lincargo. [REDACTED] var den som utifrån sin position som [REDACTED] genomförde löpande avstämningar med [REDACTED] i enlighet med Samarbetsavtalet.⁶¹
46. [REDACTED] anställdes av Norrmejerier i augusti 2015⁶² som [REDACTED] för Lincargo. I slutet av september 2021 utsågs han till [REDACTED] för Lincargo⁶³ och i december 2021 följde han med Lincargo till Tempcon-koncernen.⁶⁴

Bakgrund

47. Som framgått ovan har Frigoscandia sedan länge varit en rikstäckande aktör avseende tempererade vägtransporter, medan Norrmejerier erbjudit tempererade vägtransporter i norra Sverige (från 2010 under namnet Lincargo).
48. Även före det att Samarbetsavtalet ingicks i januari 2011⁶⁵ hade Frigoscandia och Norrmejerier vid behov anlitat varandra som underleverantörer av transporttjänster för tempererat gods.

---

⁵⁵ Handl.nr. 3, Kompletterande skrivelse, s. 6f.

⁵⁶ Handl.nr. 34, Samarbetsavtal, s. 8.

⁵⁷ Handl.nr. 590, Firmatecknare för Norrmejerier 2010-06-09, och handl.nr 591, Firmatecknare för Lincargo 2010-08-27.

⁵⁸ Handl.nr. 54, Bilaga till e-post, Powerpoint-presentation, s. 3.

⁵⁹ Handl.nr 573, Pressmeddelande från 2010.

⁶⁰ Handl.nr 546, Tjänsteanteckning från telefonsamtal med [REDACTED] den 6 september 2022, s. 1.

⁶¹ Handl.nr. 34, Samarbetsavtal, klausul 1.8.1, s. 4.

⁶² Handl.nr. 54, Bilaga till e-post, Powerpoint-presentation, s. 3.

⁶³ Infotorg "Lincargo AB" (numera Östra Ersboda Förvaltning AB), hämtad 2023-03-22.

⁶⁴ Handl.nr 67, Tjänsteanteckning från möte med ombud, s. 3.

⁶⁵ Som framgår av p. 53–55 nedan förelåg inte den slutliga versionen av Samarbetsavtalet det datum då det enligt avtalstexten (avsnitt 1.16 Avtalsperiod) skulle börja gälla (den 1 november 2010), varför Konkurrensverket i ärendet utgått från att avtalet började gälla, och ingicks, den 1 januari 2011 då det undertecknades av avtalsparterna.

49. Under 2010 inledde Frigoscandia och Norrmejerier diskussioner om att utveckla och utöka sitt samarbete avseende samdistribution⁶⁶ och i slutet av september 2010 skickade Frigoscandia⁶⁷ ett första utkast till samarbetsavtal till Norrmejerier, som Norrmejerier lämnade kommentarer på.⁶⁸ Därefter utväxlade företagen under hösten 2010 ytterligare ett antal versioner av utkast till samarbetsavtal. I de första versionerna var det Norrmejerier som (tillsammans med Frigoscandia) angavs som part i avtalet.⁶⁹

50. Enligt Norrmejerier var bakgrunden till att Samarbetsavtalet ingicks – för Lincargos del – ”en önskan att förbättra lönsamheten genom ökade volymer på sina befintliga transportlinjer inom Västerbotten och Norrbotten men också genom att skapa en effektivare och mer funktionell struktur vad gällde samtransportlösningar med gods från södra och mellan-Sverige för att fylla upp de egna kyl-lagren samt öka fyllnadsgraden på befintliga transportfordon”. Den förbättrade strukturen skulle resultera i bättre förutsättningar för kontroll av kostnader och intäkter vilket skulle motverka att priserna på samtransporterat gods skulle behöva höjas.⁷⁰

51. Det samarbete som formaliserades och utökades genom Samarbetsavtalet offentliggjordes genom ett pressmeddelande den 21 december 2010 – som Frigoscandia hänvisat till i fråga om syftet med avtalet⁷¹ – vari bland annat angavs följande:

*”Lincargo AB och BringFrigoscandia AB inleder ett strategiskt samarbete kring samdistribution i Norrland och i övriga Sverige. Tillsammans skapar man ett starkt nationellt distributionsnät för kylda och frysta livsmedel med hög leveranssäkerhet och kvalitet genom hela kylkedjan. [...] Samarbetet blir ett viktigt steg för att uppnå den kompletta logistikkedja som kunderna efterfrågar. En gemensam plattform som gynnar både nuvarande och blivande kunder. Samdistributionen innebär en bättre fyllnadsgrad på lastbilarna vilket i sin tur ger färre lastbilar på vägarna med lägre utsläppsnivåer som följd. [...]”*⁷²

52. Samarbetsavtalet undertecknades av företrädare för avtalsparterna den 1 januari 2011.⁷³

53. I avsnitt 1.16 i Samarbetsavtalet angavs att “[d]etta avtal gäller från 2010-11-01 till 2011-12-31 och löper därefter tills vidare med 12 månaders uppsägningstid”.⁷⁴

⁶⁶ Se handl.nr 3, Kompletterande skrivelse s. 5; handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 2; handl.nr 254, Mötesanteckning från Norrmejeriers ledningsgruppsmöte den 13 augusti 2010, s. 6; handl.nr 153, E-post innehållande förslag på mötesagenda; handl.nr 255, Mötesanteckning från Norrmejeriers ledningsgruppsmöte den 10 september 2010, s. 6 och handl.nr 257, Mötesanteckning från Norrmejeriers ledningsgruppsmöte den 12 november 2010, s. 7.

⁶⁷ Som då hette Bring Frigoscandia AB.

⁶⁸ Handl.nr 158, E-postkorrespondens, och handl.nr 159, Skiss Samarbetsavtal BF-NM – korr LN_BR.

⁶⁹ Se exempelvis handl.nr 159, Skiss Samarbetsavtal BF-NM – korr LN_BR; handl.nr 148, 101110 NM Justerad Skiss Samarbetsavtal BF-NM – korr LN_BR+JSP, och handl.nr 183, 101110 Samarbetsavtal BF-NM – korrBR.

⁷⁰ Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 2.

⁷¹ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 5.

⁷² Handl.nr 573, Pressmeddelande från 2010.

⁷³ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, s. 8.

⁷⁴ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, s. 8.

54. Av de utkast till avtal som parterna utväxlade under hösten 2010, och gjorde ändringar, kommentarer och tillägg i, framgår dock att Samarbetsavtalet inte hade fått sin slutliga lydelse den 1 november 2010, varför den slutliga undertecknade versionen av avtalet inte kan ha börjat gälla det datumet.⁷⁵
55. Konkurrensverket har mot bakgrund av detta i det här ärendet utgått från att Samarbetsavtalet började gälla först den 1 januari 2011, då det undertecknades av avtalsparterna.
56. Några kontakter mellan parterna angående uppsägning av Samarbetsavtalet ägde inte rum förrän i slutet av 2021, då diskussioner angående giltigheten av delar av innehållet i klausulerna 1.8.1 och 1.8.4 utmynnade i enighet om att de nämnda klausulerna inte längre skulle tillämpas med verkan från den 1 december 2021 (se avsnittet Tidsperioden under vilken Samarbetsavtalet gällt) och sedermera i att övriga delar av Samarbetsavtalet [REDACTED].

Samarbetsavtalets innehåll

57. Samarbetsavtalet omfattade inhämtnings- och distributionstjänster inom norra Sverige och fjärrtransporter till eller från övriga Sverige. Frigoscandia blev genom avtalet kund till Lincargo när det gällde inhämtnings- och distributionstjänster av gods som hanterades via vissa terminaler i Norrbottens och Västerbottens län, liksom när det gällde vissa "direktrafiker" inom dessa län samt inom Västernorrlands och delar av Jämtlands län ("Lincargos distributionsområde", jfr punkt 66–67 nedan).⁷⁶ Lincargo blev i sin tur kund till Frigoscandia när det gällde fjärrtrafiktjänster för gods som skulle transporteras från eller till "Lincargos distributionsområde".⁷⁷ Även vissa terminaltjänster omfattades av avtalet, innebärande att Frigoscandia blev kund till Lincargo avseende terminaltjänster på Lincargos terminaler i Luleå, Öjebyn, Umeå för Västerbottens inland och den terminal i Skellefteå som Lincargo hade tillgång till, medan Lincargo blev kund till Frigoscandia avseende terminaltjänster på Frigoscandias terminal i Sundsvall.⁷⁸
58. En stor del av avtalet i övrigt reglerar frågor kopplade till denna ömsesidiga kund-/underleverantörsrelation mellan avtalsparterna, som det saknas anledning att beskriva här.⁷⁹

---

⁷⁵ Se t.ex. de utkast till avtal som utgör handl.nr 186, 185, 154, 184, 148 och 147 jämförda med det slutliga, undertecknade, Samarbetsavtal, handl.nr 34.

⁷⁶ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, Klausul 1.5.1 (Distributionsområde), s. 3.

⁷⁷ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, Klausul 1.6.1 (Fjärrtrafikansvar), s. 3.

⁷⁸ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, Klausul 1.4.1 (Terminalpunkter), s. 2. Jfr handl.nr 515, Dialogutskrift från förhör med [REDACTED] den 31 maj 2022, s. 16.

⁷⁹ Det gäller exempelvis delar av avsnitt 1.4, 1.5 och 1.6 samt avsnitt 1.7, 1.9, 1.10 och 1.15.

59. De delar av Samarbetsavtalet vars förenlighet med förbuden mot konkurrensbegränsande samarbete Konkurrensverket har utrett och tagit ställning till i det här ärendet finns i avsnitt 1.8 Kundrelaterade processer.
60. Även om Konkurrensverkets utredning inledningsvis innefattade misstankar om att parternas samarbete kunde ha inbegripit otillåtet informationsutbyte och otillåten prissamverkan – utifrån bland annat innehållet i klausul 1.8.3 i Samarbetsavtalet – avgränsades utredningen i ett initialt skede till att avse delar av innehållet i klausulerna 1.8.1 Försäljning och 1.8.4 Kundensvar.
61. Klausul 1.8.1 har följande lydelse (med förkortningen BF avses Frigoscandia och med förkortningen LC avses Lincargo, vilket framgår av avsnitt 1.1 i Samarbetsavtalet):

Bild 2. Klausul 1.8.1 i Samarbetsavtalet

<p>1.8 Kundrelaterade processer</p> <p>1.8.1 Försäljning</p> <p>Parterna ska agera gemensamt mot marknaden i syfte att befintliga såväl som potentiella kunder skall uppleva att de arbetar med en leverantör. Respektive part kommer att fokusera på försäljning till kunder som är nya för båda parter. Parterna ska inte arbeta parallellt med samma kunder och inte heller bearbeta varandras befintliga kunder. Part ansvarar dock enskilt mot sina respektive kunder.</p> <p>LC ska fokusera på kunder som har avsändningsorter inom LC:s distributionsområde och kunder där beslutet om köp av logistiktjänster tas inom LC:s geografiska distributionsområde, trots att kunden kan finnas på fler ställen i Sverige.</p> <p>BF ska fokusera på kunder som har avsändningsorter inom BF:s geografiska distributionsområden och mottagarorter inom LC:s geografiska område samt fjärrkunder inom LC:s geografiska distributionsområde.</p> <p>Parterna ska bidra med pris- och produktionsförutsättningar för de potentiella kundlösningar respektive part arbetar med. Gemensamma avstämningar ska löpande att genomföras. BF:s [REDACTED] Umeå ansvarar för att varje månad kontakta LC:s [REDACTED] för genomgång av potentiella affärer.</p>
--

62. Enligt avtalstexten skulle respektive part alltså *"fokusera på försäljning till kunder som är nya för båda parter"* och det framgår också att parterna var ense om att *"inte arbeta parallellt med samma kunder och inte heller bearbeta varandras befintliga kunder"*.
63. Vidare skulle parterna fokusera på olika kunder.
64. Lincargo skulle *"fokusera på kunder som har avsändningsorter inom LC:s distributionsområde och kunder där beslutet om köp av logistiktjänster tas inom LC:s geografiska distributionsområde, trots att kunden kan finnas på fler ställen i Sverige"*.

65. Frigoscandia skulle "fokusera på kunder som har avsändningsorter inom BF:s geografiska distributionsområden och mottagarorter inom LC:s geografiska område samt fjärrkunder inom LC:s geografiska distributionsområde".
66. Vad som avses med "LC:s distributionsområde" (dvs. Lincargos distributionsområde) framgår av avsnitt 1.3 Definitioner, där det under klausul 1.3.1 Nuvarande distributionsområde anges att "LC:s distributionsområde definieras som det område där Norrmejerier för närvarande väger in mjölk". Under klausul 1.3.2 anges dock att "[f]ramtida expansion söderut av Norrmejeriers invägningsområde medför en expansion av LC:s distributionsområde in i BF:s distributionsområde".⁸⁰
67. Av uppgifter som Norrmejerier lämnat under utredningen framgår att Norrmejeriers invägningsområde utgörs av det område där mejeriföreningens mjölkproducerande delägare är etablerade, dvs. Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och delar av Jämtlands län.⁸¹ I det följande används begreppen "Lincargos distributionsområde" och "Norrmejeriers invägningsområde" synonymt med varandra.⁸²
68. Vad som i Samarbetsavtalet avses med "BF:s distributionsområde" (dvs. Frigoscandias distributionsområde) framgår också under klausul 1.3.1, där detta i andra meningen definieras som "övriga Sverige/Norden/Europa".
69. I klausul 1.8.4, andra meningen, anknyts till vad som angetts i klausul 1.8.1. Klausul 1.8.4 har följande lydelse:

Bild 3. Klausul 1.8.4 i Samarbetsavtalet

1.8.4 Kundansvar
Respektive part ansvarar för de kunder de idag ansvarar för, om inte annat överenskommes.
I utgångspunkt fördelas nya kunder enligt samma princip som i punkt 1.7.1 om inte annat överenskommes.

70. Det är uppenbart att den princip som det refereras till i andra meningen i klausul 1.8.4 är den som kommit till uttryck i klausul 1.8.1 och att "punkt 1.7.1" alltså är en felskrivning.⁸³

⁸⁰ Fortsättningen av klausul 1.3.2 lyder: "Parterna ska inom dessa områden gemensamt skapa och besluta om en trafiklösning som tar tillvara båda parternas behov av distributions- och inhämtningstjänster. Skulle parterna inte komma överens äger parterna rätt att bedriva separata distributionslösningar."

⁸¹ Se s. 4 och 7 i handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, där det också framgår att området i dag omfattar en större del av Jämtlands län än vad det gjorde vid tiden då Samarbetsavtalet ingicks.

⁸² Både Norrmejerier och Frigoscandia betraktar begreppen som synonyma. Se handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 4 och handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 4.

⁸³ Av de avtalsutkast som utväxlades mellan parterna under hösten 2010 framgår att parterna ändrade numreringen av avsnitten under utarbetandet av avtalet och att den text som i det slutliga avtalet finns i klausul

Frigoscandias och Norrmejeriers uppgifter om klausulerna 1.8.1 och 1.8.4 och vad som framkommit om tillämpningen av klausulerna

71. Uppgifter som under utredningen har lämnats av Frigoscandia och Norrmejerier, eller av personer som är eller har varit anställda i eller företrädare för företagen, indikerar att de ovan återgivna delarna av i vart fall klausul 1.8.1 handlar om en uppdelning av kunder.⁸⁴
72. Enligt uppgifter som Frigoscandia lämnat – och som bygger på uppgifter från en av företagets anställda, [REDACTED], som under Samarbetsavtalets giltighetstid haft olika positioner inom företaget – delades parternas samtliga kunder vid avtalets ingående upp i "Lincargokunder" och "Frigoscandiakunder" och parterna tog över kunder från varandra till accepterad kostnadsnivå.⁸⁵
73. Enligt [REDACTED] ska det inte ha uppstått några direkta tvister mellan parterna om någon kund då det fanns ett samförstånd och aldrig någon avsikt att lokalt konkurrera om samma kund.⁸⁶
74. Norrmejerier har under Konkurrensverkets utredning hållit intervjuer med och ställt frågor till personer som under Samarbetsavtalets giltighetstid varit verksamma inom Norrmejerier. Norrmejerier har uppgett att den generella bilden efter dessa intervjuer är att innehållet i klausul 1.8.1 inte kom att få någon betydelse för parternas verksamheter.⁸⁷ Enligt Norrmejerier har det sagts att "med tiden" föll denna del av Samarbetsavtalet i glömska (Konkurrensverkets kursivering).⁸⁸
75. En av de personer som var involverad i utarbetandet av Samarbetsavtalet, [REDACTED], som vid tidpunkten var [REDACTED] för både Norrmejerier och Lincargo och som även undertecknat avtalet, har enligt Norrmejerier uppgett att "det aldrig funnits någon avsikt att hindra konkurrens mellan Lincargo och Bring [dvs. Frigoscandia]".⁸⁹
76. Angående den uppgiften kan noteras att [REDACTED] i det första utkastet till avtal som Norrmejerier fick från Frigoscandia för synpunkter hösten 2010 kommenterade formuleringen "och inte heller arbeta på varandras kunder"⁹⁰ med

---

1.8.1 ursprungligen fanns i klausul 1.7.1 (texten var då inte formulerad på exakt samma sätt som i den slutliga versionen men på ett snarlikt sätt och hade i stort sett samma innebörd), se handl.nr 159, Skiss Samarbetsavtal BF-NM – korr LN_BR, och handl.nr 183, 101110 Samarbetsavtal BF-NM – korrBR. Parterna har alltså i den slutliga versionen av avtalet förbisett att ändra hänvisningen till "punkt 1.7.1" till "punkt 1.8.1".

⁸⁴ Se bland annat s. 1 och 7 i handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, och s. 2–3 i handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier.

⁸⁵ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse s. 7.

⁸⁶ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 7.

⁸⁷ Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 3. Norrmejerier har inte angett något angående klausul 1.8.4.

⁸⁸ Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 3.

⁸⁹ Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 3.

⁹⁰ I den slutliga undertecknade versionen av Samarbetsavtalet: "och inte heller bearbeta varandras befintliga kunder".

orden: *"Bra formulering. Hur hanterar vi de företag som idag är kund hos både BF och NM?"*.⁹¹

77. Enligt Norrmejerier har andra personer som intervjuats *"[inte] känt igen att det skulle ha funnits någon uppdelning av marknaden vad avser kunder mellan Lincargo och Bring"*.⁹²
78. Vidare har, enligt Norrmejerier, [REDACTED] (som under perioden augusti 2015 till december 2021 hade olika positioner inom Norrmejerier/ Lincargo), *"berättat att Samarbetsavtalet för hans del inte spelat någon roll för Lincargos förehavanden på marknaden och att han för sin del inte iakttagit att de båda företagen skulle ha vidmakthållit en kunduppdelning i enlighet med ordalydelsen i Samarbetsavtalet"*.⁹³
79. Angående det kan noteras att [REDACTED] varit delaktig i några av de kontakter med företrädare för Frigoscandia via e-post som nämns nedan.
80. Norrmejerier har vidare uppgett att det i de handlingar som mejeriföreningen gett in till Konkurrensverket (bland annat med anledning av att Konkurrensverket ålagt föreningen att tillhandahålla fysisk och elektronisk korrespondens, mötesanteckningar etc. och föreningen därför genomfört omfattande sökningar efter sådana handlingar), möjligen med något eller några undantag, i princip inte förekommer någon text som Norrmejerier tolkat som direkta diskussioner om kundtillhörighet.⁹⁴
81. Frigoscandia har dock uppgett att det i den dokumentgenomgång som Frigoscandia gjort framkommit ett antal exempel som bekräftat att parterna efterlevt avtalet och att de hänvisat till uppdelningen i *"Lincargokunder"* och *"Frigoscandiakunder"* och inte konkurrerat med varandra *"trots att detta, åtminstone i vissa fall, förefaller ha varit möjligt"*.⁹⁵
82. Ett av de exempel som Frigoscandia hänvisat till rörande detta är vad som framgår av e-postkorrespondens mellan Lincargo och Frigoscandia från den 17 februari 2016. Sedan Lincargo hade informerat Frigoscandia om att Lincargo hade en *"charkkund"* som ville utöka på områdena Bollnäs, Hudiksvall och Söderhamn (dvs. orter utanför Lincargos distributionsområde/Norrmejeriers invägningsområde) och efterfrågat hur Frigoscandias leveranser till butiker i dessa områden såg ut samt frågat om prisbilden, besvarade Frigoscandia Lincargos fråga på följande sätt:

---

⁹¹ Handl.nr 158, E-postkorrespondens, och kommentar vid klausul 1.7.1. på 4 i handl.nr 159, Skiss Samarbetsavtal BF-NM – korr_LN_BR.

⁹² Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 4.

⁹³ Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 4.

⁹⁴ Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 4.

⁹⁵ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 7.

Bild 4. Utdrag från e-postkorrespondens mellan Lincargo och Frigoscandia den 17 februari 2016⁹⁶

Nej det är Brings vanliga dist som tar hand om detta.
Ingen mjölk som i sundsvall.
Vad det kommer att kosta är ju väldigt avhängt av vad som ska göras.
Be er kund kontakta oss så lägger vi upp dem som en vanlig kund.
Inte på erat invägningsområde så det ska falla in hos oss.

83. Frigoscandia avslutade alltså sitt svar till Lincargo med budskapet
"Inte på erat invägningsområde så det ska falla in hos oss."
84. En annan handling som Frigoscandia hänvisat till som exempel på att avtals-
texten i klausul 1.8.1 efterlevts är e-postkorrespondens mellan anställda i
företaget den 18 december 2018. Av den korrespondensen framgår att [REDACTED]
[REDACTED], då [REDACTED] på Frigoscandias kontor i Umeå, som svar på ett
meddelande från en kollega angående prisbilagor rörande en specifik kund,
meddelade att han skulle säga upp avtalet med kunden och "göra om totalt"
och därefter angav: "[d]etta för att vi har en överenskommelse med Lincargo om att
vi inte skall konkurrera med dem inom deras invägningsområde så det avtalet blir helt
förändrat".⁹⁷
85. Av en annan av de handlingar som Frigoscandia hänvisat till framgår att
[REDACTED] den 13 juni 2019 – via e-post med ämnet "Potentiella kunder" –
kontaktades av kollega, en säljare på Frigoscandia, som undrade om han
kände till något om tre företag med adress i Storuman, Lycksele respektive en
ort norr om Östersund (dvs. i Västerbottens län respektive norra Jämtlands
län).⁹⁸ Säljaren hade av sin chef fått i uppgift att etablera kontakt med dessa
kunder.⁹⁹ I e-postkorrespondensen mellan [REDACTED] och säljaren
diskuterades särskilt företaget med adress i Lycksele, varvid [REDACTED],
på fråga från säljaren om företaget hade "flöden som vi inte kör idag", svarade
jakande. Efter att ha utvecklat svaret avseende en viss del av dessa "flöden"
informerade han säljaren om att "[ö]vriga lokala volymer har lincargo redan vilken
är vår samarbetspartner och där är överenskommelsen att vi inte offererar på deras
invägningsområde."¹⁰⁰
86. I det material som Frigoscandia har gett in till Konkurrensverket framgår att
även Lincargo har hänvisat till den överenskommelse som nämnts i det nyss
citerade. I ett e-postmeddelande som [REDACTED] (då [REDACTED] vid
Frigoscandias transportkontor i Umeå) skickade till två kollegor den 13
december 2017 skrev [REDACTED], angående en specifik kund, bland

⁹⁶ Handl.nr 7, E-postkorrespondens mellan Lincargo och Frigoscandia den 17 februari 2016.

E-postkorrespondensen har även getts in av Norrmejerier, se handl.nr 207.

⁹⁷ Handl.nr 8, Intern e-postkorrespondens.

⁹⁸ Handl.nr 13, Intern e-postkorrespondens, s. 6.

⁹⁹ Handl.nr 13, Intern e-postkorrespondens, s. 4.

¹⁰⁰ Handl.nr 13, Intern e-postkorrespondens, s. 3.

annat att Lincargo (dvs. egentligen Norrmejerier) "hänvisar ... till samarbetsavtalet som reglerar transportuppdrag inom deras invägningsområde ska de själva få offerera" (se Bild 5 nedan).

Bild 5. Utdrag från e-post som skickats internt inom Frigoscandia den 13 december 2017¹⁰¹

Lincargo har meddelat att de kommer säga upp transporterna av kunden mot oss för att själva ta hand om det eftersom vi inte får ordning på det.
De har även meddelat att inga reklamationer kommer betalas av dem pga ett upplägg som är så illa om detta är. Inga ordrar varken i hämt eller i dist led ligger rätt.
De hänvisar även till samarbetsavtalet som reglerar transportuppdrag inom deras eget invägningsområde ska de själva få offerera. Dessutom använder vår kund deras mjölkvagnar som lastbärare.

87. Även i det material som Norrmejerier har gett in till Konkurrensverket finns exempel på att någon av avtalsparterna har besvarat frågor etc. från den andra parten med utgångspunkt i vad som angetts i klausul 1.8.1 om att parterna "inte [ska] arbeta parallellt med samma kunder och inte heller bearbeta varandras kunder"¹⁰² och om att parterna skulle fokusera på olika kunder.¹⁰³

88. I ett e-postmeddelande den 1 juli 2016 skrev [REDACTED], som vid tidpunkten var [REDACTED] inom Lincargo (men anställd i Norrmejerier), till [REDACTED], som då var [REDACTED] för Frigoscandias kontor i Umeå, bland annat att "vi [dvs. Lincargo] har en kund med behov av rikstransporter" och frågade om Frigoscandia kunde tillgodose kundens krav och återkomma med pris m.m. [REDACTED] skrev i sitt svar den 4 juli 2016 bland annat "Vem är kunden så att vi INTE korsarbetar. Antar att det är [REDACTED], [REDACTED] eller?"¹⁰⁴

89. Av uppgifter som [REDACTED] lämnat under utredningen i förevarande ärende framgår att [REDACTED] vid tidpunkten var en av Frigoscandias befintliga kunder såvitt gällde fjärrtransporter och att den del av hans svar som återgetts ovan relaterade till parternas reglering i klausul 1.8.1 om att de inte skulle arbeta parallellt med samma kunder och inte heller bearbeta varandras kunder och att parterna skulle fokusera på olika kunder.¹⁰⁵

90. I ett e-postmeddelande drygt ett år senare, den 9 oktober 2017, skickade [REDACTED] en förfrågan till [REDACTED], som vid tidpunkten var [REDACTED] på Frigoscandias Umeåkontor, gällande Frigoscandias "priser per pall fryst på Stockholm (Slakthusområdet) samt Malmö (Jägersro)". Sedan det i den följande kommunikationen framkommit att Lincargos/Norrmejeriers förfrågan

¹⁰¹ Handl.nr 27, Intern e-post.

¹⁰² Klausul 1.8.1 första stycket i Samarbetsavtal, handl.nr 34.

¹⁰³ Klausul 1.8.1 andra och tredje stycket i Samarbetsavtal, handl.nr 34.

¹⁰⁴ Handl.nr 303, E-postkorrespondens mellan Frigoscandia och Lincargo den 1–6 juli 2016, s. 1.

¹⁰⁵ Handl.nr 589, Tjänsteanteckning från telefonsamtal med Frigoscandias dåvarande [REDACTED] [REDACTED] den 8 februari 2023, s. 3–4.

gällde "frost kött som lastas på mejeriet" skrev [redacted]: "Ni prisar väl inte våra kunder själva nu?".¹⁰⁶

91. Sedan [redacted] svarat: "Skulle tro att ni får med [sic!] av denna kund, [redacted]. Dom skickar med exakt alla som finns på marknaden i nuläget och vill bara föra dialog med en speditör framgent.", replikerade [redacted] att den kunden hade Frigoscandia haft i många år från och till, varefter han undrade vad [redacted] menade angående kundens tanke om en speditör, och därefter retoriskt frågade: "En speditör? Vem skulle det vara?".¹⁰⁷
92. Denna e-postkorrespondens mellan [redacted] och [redacted] den 9 oktober 2017 finns även i en av de handlingar som getts in av Frigoscandia¹⁰⁸ och utgör ytterligare en av de kontakter mellan avtalsparterna som Frigoscandia har angett som exempel på att parterna efterlevt avtalet och att de hänvisat till uppdelningen i "Lincargokunder" och "Frigoscandiakunder" och inte konkurrerat med varandra ("trots att detta, åtminstone i vissa fall, förefaller ha varit möjligt").¹⁰⁹
93. Frigoscandia har även gett in en e-postkorrespondens från den 28 augusti 2020 mellan [redacted], som då var [redacted] och [redacted] på Lincargo (men fortfarande anställd i Norrmejerier), och [redacted], som då hade övertagit [redacted] position som [redacted] på Frigoscandias Umeå-kontor. Denna kontakt mellan parterna började med att [redacted] frågade [redacted] "vilken del på [kunden] [redacted]" som Frigoscandia skulle "offerera på", och därefter fortsatte: "Blir lite knasigt då en kund vill ha ut statistik på sina frakter som de skickat med oss i syfte att skicka den vidare till er. Men skall ni ha det för att få statistik på avgående rikstransporter så är det en annan sak, dock inte så kunden uttrycker sig." [redacted] svarade att det enda han hade diskuterat med Frigoscandias säljare var "riksflödet" och att "[i]nget lokalt ... varit uppe till diskussion" såvitt han visste.¹¹⁰
94. Även denna e-postkorrespondens utgör en av de kontakter mellan företagen som Frigoscandia har hänvisat till som exempel på att parterna efterlevt avtalet och hänvisat till uppdelningen i "Lincargokunder" och "Frigoscandiakunder" och inte konkurrerat med varandra.¹¹¹ Som framgår av det ovan återgivna har i detta fall båda parterna relaterat till regleringen i klausul 1.8.1 i Samarbetsavtalet om vilka kunduppdrag respektive part skulle fokusera på.

¹⁰⁶ Handl.nr 283, E-postkorrespondens mellan Frigoscandia och Lincargo den 9 oktober 2017, s. 2-3.

¹⁰⁷ Handl.nr 283, E-postkorrespondens mellan Frigoscandia och Lincargo den 9 oktober 2017, s. 1-2.

¹⁰⁸ Handl.nr 10, E-postkorrespondens mellan Frigoscandia och Lincargo den 9 oktober 2017.

¹⁰⁹ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 7, där Frigoscandia hänvisat till "Bilaga 3-9" (Bilaga 6 är handl.nr 10).

¹¹⁰ Handl.nr 9, E-postkorrespondens mellan Lincargo och Frigoscandia den 28 augusti 2020.

¹¹¹ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 7, där Frigoscandia hänvisat till "Bilaga 3-9" (Bilaga 5 är handl.nr 9).

Tidsperioden under vilken Samarbetsavtalet gällt

95. Som framgått ovan gällde Samarbetsavtalet enligt avtalstexten (avsnitt 1.16) från den 1 november 2010. Avtalet hade vid den tidpunkten inte fått sin slutliga lydelse. Konkurrensverket utgår i det här beslutet från att Samarbetsavtalet började gälla det datum då det undertecknades, den 1 januari 2011.
96. Konkurrensverket blev i slutet av december 2021 informerat om att det rådde konsensus mellan Frigoscandia och Lincargo (som då ägdes av Tempcon och bedrev den transportverksamhet som tidigare hade bedrivits av Norrmejerier) om att klausulerna 1.8.1 och 1.8.4 *"inte längre gäller fr.o.m. den 1 december 2021"*.¹¹²
97. Bakgrunden till att Frigoscandia och Lincargo hade nått denna samsyn var bland annat att båda parterna hade uppfattningen att delar av Samarbetsavtalet inte var förenliga med konkurrenslagstiftningen, vilket de hade uttryckt i brev till varandra i mitten av december 2021.
98. Lincargo och dess dåvarande ägare Tempcon (som hade tillträtt aktierna i Lincargo den 1 december 2021) uttryckte uppfattningen att Samarbetsavtalet *"innehåller en del konkurrensrättsligt problematiska skrivningar"* och ansåg, bland annat med anledning av detta, att hela avtalet hade upphört med verkan från den 1 december 2021.¹¹³
99. Frigoscandia delade visserligen inte Lincargos och Tempcons uppfattning att hela avtalet hade upphört att gälla, utan ansåg att det fortsatt gällde tills vidare, med undantag för vissa delar av innehållet i klausulerna 1.8.1 och 1.8.4¹¹⁴ som Frigoscandia ansåg var ogiltiga och därför inte längre skulle få tillämpas.¹¹⁵
100. Frigoscandia anförde därvid att *"[d]en uppdelning av kunder mellan parterna som kommer till uttryck i samarbetsavtalets punkt 1.8.1, dvs. att parterna 'inte ska arbeta parallellt med samma kunder och inte heller bearbeta varandras kunder'"* enligt företagets uppfattning stod i strid med konkurrenslagen.¹¹⁶
101. Frigoscandia ansåg att detsamma gällde *"för punkt 1.8.4 i samarbetsavtalet där det anges principer för kundansvar enligt vilken respektive part ansvarar för befintliga kunder och att nya kunder ska fördelas enligt principen att Lincargo ansvarar för kunder med avsändningsort inom Lincargos distributionsområde och*

---

¹¹² Handl.nr 641, Tjänsteanteckning från möte med Frigoscandias ombud den 21 december 2021.

¹¹³ Handl.nr 522, Brev från Tempcon och Lincargo till Frigoscandia (den 13 december 2021, jfr handl.nr 521, E-post med bilagor från ombud).

¹¹⁴ I stort sett de delar av klausulerna 1.8.1 och 1.8.4 som varit föremål för Konkurrensverkets utredning i detta ärende.

¹¹⁵ Handl.nr 523, Brev från Frigoscandia till Lincargo och Tempcon den 15 december 2021.

¹¹⁶ Handl.nr 523, Brev från Frigoscandia till Lincargo och Tempcon den 15 december 2021.

Frigoscandia ansvarar för kunder med avsändningsort inom Frigoscandias distributionsområde".¹¹⁷

102. Lincargos dåvarande juridiska ombud i detta ärende har senare i e-post till Konkurrensverket omnämnt de nyss citerade delarna av Samarbetstalet som "konkurrensvidriga delar av avtalet".¹¹⁸

103. Kontakterna mellan å ena sidan Lincargo och dess dåvarande ägare Tempcon och å andra sidan Frigoscandia resulterade i [REDACTED]

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED].¹¹⁹

104. Som framgått ovan var det genom korrespondensen i mitten av december 2021 som Frigoscandia och Lincargo blev eniga om att åtminstone de delar av Samarbetsavtalet som citerats ovan hade upphört att gälla. Enligt företagets uppfattning upphörde dessa delar av avtalet emellertid att gälla vid en tidigare tidpunkt, redan från och med den 1 december 2021,¹²⁰ dvs. före det att de ens hade haft den kommunikation kring avtalets giltighet som redovisats ovan.

105. Konkurrensverket delar inte företagets uppfattning att ett avtal, eller delar av det, kan upphöra att gälla vid en tidigare tidpunkt än när parterna är överens om det eller ens diskuterat det, men har i ärendet av utredningsekonomiska skäl valt att utgå från att Samarbetsavtalet upphörde att gälla den 30 november 2021, i varje fall såvitt gäller de delar av klausulerna 1.8.1 och 1.8.4 som utredningen gällt.

Konkurrensverkets handläggning

106. Utredningen inleddes hösten 2021 sedan Frigoscandia den 20 september 2021 anmält det aktuella förfarandet till Konkurrensverket.

107. Den 17 december 2021 fastställde Konkurrensverket, i ett beslut enligt 3 kap. 15 § KL, att Frigoscandia uppfyllde förutsättningarna för eftergift enligt 3 kap. 12 § första stycket KL.

---

¹¹⁷ Handl.nr 523, Brev från Frigoscandia till Lincargo och Tempcon den 15 december 2021. I svar samma dag vidhöll Lincargo och Tempcon att Samarbetsavtalet hade upphört att gälla i sin helhet, se handl.nr 524, Brev från Tempcon och Lincargo till Frigoscandia (den 15 december 2021, jfr handl.nr 521, E-post med bilagor från ombud).

¹¹⁸ Handl.nr 521, E-post med bilagor från ombud (den 23 augusti 2022).

¹¹⁹ Handl.nr 554, [REDACTED].

¹²⁰ Handl.nr 522 och handl.nr 524, Brev från Tempcon och Lincargo till Frigoscandia (den 13 respektive den 15 december 2021, jfr handl.nr 521, E-post med bilagor från ombud), samt handl.nr 641, Tjänsteanteckning från möte med Frigoscandias ombud den 21 december 2021.

108. Under december 2021 ålades Norrmejerier och Lincargo att inkomma med vissa handlingar relaterade till Samarbetsavtalet. Även Frigoscandia ålades att inkomma med vissa uppgifter.
109. Konkurrensverket skickade under maj 2022 frågeformulär till företagens kunder baserade i norra Sverige, i syfte att utreda om företagen var konkurrenter. Under utredningen har Konkurrensverket även haft kontakt med andra marknadsaktörer.
110. Under utredningen har frågan om näringsförbud som möjlig individuell sanktion för vissa av företagens nuvarande och tidigare företrädare aktualiserats.¹²¹ Konkurrensverket har dock i detta fall inte funnit skäl att utreda frågan vidare.
111. Konkurrensverket har under utredningen haft flera möten med Norrmejerier och såväl Norrmejerier som Frigoscandia har ombetts inkomma med ytterligare uppgifter till Konkurrensverket.
112. Konkurrensverket har även hållit förhör med eller haft annan kontakt med vissa före detta anställda i Frigoscandia respektive Norrmejerier.
113. Företagen fick den 4 maj 2023 del av ett utkast till beslut i ärendet, och gavs i samband med det möjlighet att yttra sig över beslutsutkastet och utredningsakten i ärendet (i enlighet med 3 kap. 5 § tredje stycket KL). Norrmejerier inkom med yttrande över Konkurrensverkets utkast till beslut den 3 juni 2023.¹²² Muntligt förfarande hölls med Norrmejerier den 8 juni 2023. Frigoscandia inkom med yttrande över Konkurrensverkets utkast till beslut den 14 juni 2023.¹²³

Parternas yttranden över Konkurrensverkets utkast till beslut

114. Norrmejerier har vidgått att föreningen överträtt samarbetsförbudet i 2 kap. 1 § KL.¹²⁴ Norrmejerier har dock argumenterat för att konkurrensskadeavgiften ska fastställas till ett lägre belopp än vad Konkurrensverket preliminärt beräknat i utkastet till beslut som parterna fick del av i maj 2023, varvid Norrmejerier anfört en rad omständigheter till stöd för sin uppfattning och även gett in handlingar rörande dessa omständigheter.¹²⁵

---

¹²¹ Jfr 7 och 3 §§ lagen (2014:836) om näringsförbud.

¹²² Handl.nr 682, Norrmejeriers yttrande över Konkurrensverkets utkast till beslut.

¹²³ Handl.nr 712, Frigoscandias yttrande över Konkurrensverkets utkast till beslut.

¹²⁴ Handl.nr 721, Protokoll från muntligt förfarande den 8 juni 2023, s. 2 och 4–5.

¹²⁵ Handl.nr 682, Norrmejeriers yttrande över Konkurrensverkets utkast till beslut; handl.nr 671, Skrivelse från Norrmejerier; handl.nr 672–677, Bilaga 1–6 till handl.nr 671; handl.nr 669, Rapport, och handl.nr 688–709, Bilagor till Rapport. Beräkningen i beslutsutkastet var dock varken fullständig eller slutlig på grund av att Konkurrensverket då ännu inte hade kunnat ta ställning till uppgifter som Norrmejerier hade aviserat att föreningen skulle inkomma med.

115. Frigoscandia har bekräftat att de uppgifter som i utkastet till beslut har angetts vara baserade på handlingar som Frigoscandia har gett in är korrekt återgivna.
116. Vidare har Frigoscandia framhållit att företaget inte delar [REDACTED] uppfattning (som redovisas i punkt 204 i detta beslut) att Frigoscandia – under den tid han var [REDACTED] i Umeå och Samarbetsavtalet gällde – hade kapacitet att starta egen verksamhet inom de delar av Norrmejeriers invägningsområde där Frigoscandia inte utförde transporter i egen regi eller genom andra underleverantörer än Lincargo, om alternativet med Lincargo som underleverantör inte hade funnits eller någon annan underleverantör inte hade varit aktuell. Frigoscandia har poängterat att [REDACTED] varken hade mandat eller kapacitet att lösa detta på egen hand. Enligt Frigoscandia är de alternativ som [REDACTED] redogjort för rent teoretiska då samtliga alternativ hade inneburit stora ekonomiska förluster i Norrland. Frigoscandia har anfört att [REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED].
117. Frigoscandia har även gjort gällande att företaget upphörde med överträdelsen den 20 september 2021, då Frigoscandia anmälde överträdelsen till Konkurrensverket.

Skälen för Konkurrensverkets beslut

Inledning

118. Av 2 kap. 1 § KL framgår att avtal mellan företag som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen på marknaden på ett märkbart sätt är förbjudna.¹²⁶ Enligt bestämmelsens andra stycke tredje punkten gäller detta särskilt vissa avtal, bland annat avtal som innebär att marknader delas upp. En marknadsuppdelning kan avse geografiska områden, kundkategorier eller produkter.¹²⁷
119. Om ett avtal kan påverka handeln mellan EU:s medlemsstater är det förbjudet även enligt artikel 101.1 i EUF-fördraget, om det har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen inom den inre marknaden. Även det förbudet gäller särskilt (bland annat) avtal som innebär att marknader delas upp.

¹²⁶ Med avtal likställs enligt 1 kap. 6 § KL samordnade förfaranden.

¹²⁷ Se t.ex. Carlsson och Bergman, Konkurrenslagen – en kommentar (9 juli 2022, Version 2G, JUNO), kommentaren till 2 kap. 1 § avsnitt 7.

120. Samarbeten som är konkurrensbegränsande kan undantas från de nämnda förbuden om samtliga villkor för undantag i 2 kap. 2 § KL respektive artikel 101.3 i EUF-fördraget är uppfyllda.
121. Frågan som Konkurrensverket har att ta ställning till är om innehållet i klausulerna 1.8.1 och 1.8.4 i Samarbetsavtalet utgör ett sådant avtal som strider mot förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § KL respektive motsvarande förbud i artikel 101.1 i EUF-fördraget. I det följande redogör Konkurrensverket närmare för de kriterier som måste vara uppfyllda för att det ska vara fråga om en överträdelse av nämnda förbud och varför Konkurrensverket anser att det aktuella samarbetet utgör en konkurrensrättslig överträdelse.
122. Som kommer att framgå nedan är samhandelskriteriet inte uppfyllt i detta fall, varför artikel 101 i EUF-fördraget inte ska tillämpas på förfarandet.
123. När det gäller vilka företag som ska hållas ansvariga för överträdelsen har Konkurrensverket valt att rikta detta beslut mot dels Frigoscandia, dels Norrmejerier. Avseende ansvarsförhållandet inom Norrmejeriers företagsgrupp bedömer Konkurrensverket att överträdelsen ägt rum framför allt inom ramen för Norrmejeriers verksamhet (se under Avtalskriteriet nedan). Beslutet riktas därför mot Norrmejerier och inte mot dess under hela avtalsperioden helägda dotterbolag Lincargo. Benämningen Lincargo förekommer dock i det följande, bland annat på grund av att det var under detta namn som Norrmejerier under den aktuella tidsperioden bedrev den i ärendet aktuella transportverksamheten.

Företagskriteriet

Rättsliga utgångspunkter för bedömningen

124. En första förutsättning för att klausulerna 1.8.1 och 1.8.4 i Samarbetsavtalet ska träffas av förbudsbestämmelsen i 2 kap. 1 § KL är att parterna som haft avtalet är *företag* i KL:s mening.
125. Begreppet företag definieras i 1 kap. 5 § KL, där det anges att med företag avses en fysisk eller juridisk person som bedriver verksamhet av ekonomisk eller kommersiell natur, dock inte till den del verksamheten består i myndighetsutövning.
126. Verksamhet av ekonomisk natur innefattar främst verksamhet som är inriktad på att tillhandahålla produkter (varor, tjänster eller andra nyttigheter), dvs. verksamhet på utbudssidan av en marknad.¹²⁸

---

¹²⁸ Se Carlsson och Bergman, Konkurrenslagen – en kommentar (9 juli 2022, Version 2G, JUNO), kommentaren till 1 kap. 5 § KL, avsnitt 1.2 "Verksamhet på utbudssidan krävs".

Bedömningen i detta fall

127. Både Frigoscandia och Norrmejerier är juridiska personer som såväl vid avtalets ingående som under åren det gällde mellan dem erbjöd tjänster inom tempererade vägtransporter. Båda avtalsparterna bedrev således under avtalets giltighetstid verksamhet av ekonomisk (och kommersiell) natur och utgör därmed sådana företag vars avtal kan strida mot samarbetsförbudet i 2 kap. 1 § KL.

Avtalskriteriet

Rättsliga utgångspunkter för bedömningen

128. För att ett förfarande ska omfattas av samarbetsförbudet i 2 kap. 1 § KL krävs vidare att det är fråga om ett *avtal eller samordnat förfarande*.

129. Begreppet avtal i 2 kap. 1 § KL har en vidsträckt innebörd. Det krävs inte att det är fråga om ett civilrättsligt bindande avtal. Det är tillräckligt att företagen enats om att uppträda på ett visst sätt på marknaden för att ett avtal i konkurrensrättslig mening ska anses föreligga.¹²⁹ Enligt EU-domstolens praxis föreligger ett avtal om åtminstone två parter gemensamma vilja har uttryckts. Den form i vilken denna vilja kommer till uttryck har dock inte i sig någon avgörande betydelse.¹³⁰ Samma gäller vid tillämpningen av 2 kap. 1 § KL. Den gemensamma viljan kan exempelvis komma till direkt uttryck i ett formellt skriftligt eller muntligt avtal.

130. Ett avtal i konkurrensrättslig mening kan anses ha ingåtts om det framgår att de berörda parterna har samstämmiga önskemål vad gäller principen att begränsa konkurrensen, även om konkurrensbegränsningens former fortfarande är föremål för förhandling.¹³¹

Innehållet i Samarbetsavtalet utgör ett avtal mellan Frigoscandia och Norrmejerier

131. Klausulerna 1.8.1 och 1.8.4 utgör delar i ett skriftligt samarbetsavtal som undertecknats av behöriga firmatecknare för Frigoscandia respektive Norrmejerier och Lincargo. Det råder därför ingen tvekan om att ett avtal har kommit till stånd.

132. Av omständigheterna framgår att Norrmejerier haft en sådan delaktighet i avtalet med Frigoscandia och dess genomförande att det i konkurrensrättslig mening kan anses ha träffats inom ramen för Norrmejeriers verksamhet. Bedömningen påverkas inte av att det är Lincargo som anges som avtalspart i

¹²⁹ Se MD 2008:12, s. 13, MD 2009:11, s. 28 och EU-domstolens dom den 8 juli 1999, *Montecatini mot kommissionen*, C-235/92 P, EU:C:1999:362, p. 39.

¹³⁰ Se EU-domstolens dom den 22 oktober 2015, *AC-Treuhand mot kommissionen*, C-194/14 P, EU:C:2015:717, p. 28.

¹³¹ Tribunalens dom den 16 juni 2011, *Heineken Nederland och Heineken mot kommissionen*, T-240/07, EU:T:2011:284, p. 45, ingen ändring efter överklagande, EU-domstolens dom den 19 december 2012, *Heineken Nederland och Heineken mot kommissionen*, C-452/11 P, EU:C:2012:829.

avsnitt 1.1. i Samarbetsavtalet och omnämns som part i de delar av avtalet som reglerar samarbetet.¹³²

133. Som angetts ovan (i avsnittet Företagen) har Norrmejeriers ombud uppgett att Norrmejerier och Lincargo (under de år Samarbetsavtalet gällde) var synonyma med varandra och att det i praktiken var Norrmejerier som ansvarade för Samarbetsavtalet.¹³³
134. Det var Norrmejerier som, såväl då avtalet ingicks som under de år det gällde, bedrev den transportverksamhet som utfördes under namnet Lincargo¹³⁴ (själva transporterna utfördes dock av kontrakterade åkerier som även stod för bemanningen av lastbilarna¹³⁵). Verksamheten bedrevs i lokaler som Norrmejerier disponerade, av personer anställda av Norrmejerier, och med utrustning som ägdes av Norrmejerier. Alla relevanta och väsentliga beslut avseende verksamheten fattades av personer anställda av eller utsedda av Norrmejerier.¹³⁶ Lincargo hade inga affärssystem eller liknande, utan det fanns endast i Norrmejerier.¹³⁷
135. Det var följaktligen Norrmejerier som i allt väsentligt svarade för de tjänster som Samarbetsavtalet rör, oavsett om det var fråga om tjänster som underleverantör till Frigoscandia eller tjänster som andra kunder efterfrågade.
136. Det kan noteras att i de första utkasterna till avtal angavs Frigoscandia och *Norrmejerier* som parter. I det undertecknade avtalet på sista sidan ovanför [REDACTED] [REDACTED] underskrift anges att undertecknandet skett "För Norrmejerier Ek. För." Konkurrensverket finner att [REDACTED], som förhandlade med Frigoscandia om avtalets utformning, får anses ha gjort det även i egenskap av företrädare för Norrmejerier. Det kan i sammanhanget framhållas att klausulerna 1.8.1 och 1.8.4 haft i stort sett samma lydelse från det första utkastet till den slutliga, undertecknade, versionen av Samarbetsavtalet.¹³⁸

¹³² Handl.nr 34, Samarbetsavtal.

¹³³ Handl.nr 67, Tjänsteanteckning från möte med ombud den 10 februari 2022, s. 2 och 3.

¹³⁴ Se handl.nr 629, Överlåtelseavtal (mellan Norrmejerier och Lincargo), särskilt p. 3.1 och 3.3. Jfr handl.nr 372, Överenskommelse (mellan Norrmejerier och Tempcon, daterad den 4 februari 2022), s. 2, särskilt p. 1.4, där det framgår att avsikten med överlåtelsen som regleras i handl.nr 629 var "att Lincargo efter tillträdet skulle förfoga över alla beståndsdelar som behövs för att bedriva Verksamheten på samma sätt som *Norrmejerier* tidigare gjort"

(Konkurrensverkets understrykning) och att den aktuella transportverksamheten bedrevs av Lincargo från den 1 december 2021. Se även handl.nr 67, Tjänsteanteckning från möte med ombud den 10 februari 2022, s. 2.

¹³⁵ Handl.nr 510, Tjänsteanteckning från möte med Norrmejerier den 7 juni 2022, s. 4.

¹³⁶ Handl.nr 629, Överlåtelseavtal (mellan Norrmejerier och Lincargo), särskilt p. 3.3, och handl.nr 372, Överenskommelse (mellan Norrmejerier och Tempcon, daterad den 4 februari 2022), s. 2, särskilt p. 1.3. Jfr handl.nr 605–616, Lincargos årsredovisningar för åren 2011–2020, i vilka det anges att Lincargo "inte bedrivit någon verksamhet under året" och, i Not 1, att Lincargo "har ingen anställd personal och inga löner har utbetalats". Av årsredovisningarna framgår även att Lincargo under de aktuella åren inte hade någon omsättning.

¹³⁷ Handl.nr 67, Tjänsteanteckning från möte med ombud den 10 februari 2022, s. 3.

¹³⁸ Bortsett från att "NM" (dvs. Norrmejerier) under tiden fram till dess att den slutliga versionen förelåg ändrades till "LC" (dvs. Lincargo) var de övriga, marginella, justeringar som gjordes av språklig karaktär.

137. Mot bakgrund av de ovan anförda omständigheterna måste det anses att Frigoscandia och i vart fall Norrmejerier haft en gemensam vilja i fråga om innehållet i Samarbetsavtalet, bland annat gällande det som anges i klausulerna 1.8.1 och 1.8.4 i Samarbetsavtalet, och att Frigoscandia och Norrmejerier därmed ingått ett avtal i konkurrensrättslig mening såvitt gäller innehållet i Samarbetsavtalet. Konkurrensverket har därför valt att hålla Norrmejerier ansvarigt för avtalet oavsett att Lincargo angavs som part i avtalet.

Avtalets innehåll och tillämpning

138. Frigoscandia och Norrmejerier har avtalat att agera gentemot kunder och förhålla sig till varandra på sätt som framgår av klausulerna 1.8.1 och 1.8.4.

139. Av första stycket i klausul 1.8.1 följer att Frigoscandia och Norrmejerier var ense om att respektive part skulle *"fokusera på försäljning till kunder som är nya för båda parter"* och att de *"inte [skulle] arbeta parallellt med samma kunder och inte heller [skulle] bearbeta varandras befintliga kunder"*.¹³⁹

140. Av andra stycket i klausul 1.8.1 framgår att de avtalat att *"LC [Lincargo, dvs. i praktiken Norrmejerier] [skulle] fokusera på kunder som har avsändningsorter inom LC:s distributionsområde och kunder där beslutet om köp av logistiktjänster tas inom LC:s geografiska distributionsområde, trots att kunden kan finnas på fler ställen i Sverige"*.¹⁴⁰

141. Att de även avtalat att *"BF [Frigoscandia] [skulle] fokusera på kunder som har avsändningsorter inom BF:s geografiska distributionsområden och mottagarorter inom LC:s geografiska område samt fjärrkunder inom LC:s geografiska distributionsområde"* framgår av tredje stycket i klausul 1.8.1.¹⁴¹

142. De delar av klausul 1.8.1 i Samarbetsavtalet som citerats ovan ger uttryck för Frigoscandias och Norrmejeriers gemensamma vilja att avstå från att konkurrera med varandra avseende såväl de kunder som respektive avtalspart hade då Samarbetsavtalet ingicks som nya kunder.

143. De aktuella delarna av Samarbetsavtalet innebär att Frigoscandia och Norrmejerier delade upp kunderna mellan sig (jfr uppgiften som Frigoscandia lämnat om att parterna då de ingick avtalet delade upp kunderna i *"Lincargokunder"* och *"Frigoscandiakunder"*¹⁴²).

---

¹³⁹ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, s. 4.

¹⁴⁰ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, s. 4.

¹⁴¹ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, s. 4.

¹⁴² Se punkt 72 ovan. Jfr Brev från Frigoscandia till Lincargo och Tempcon den 15 december 2021, handl.nr 523, där Frigoscandia återger en del av innehållet i klausul 1.8.1 och omnämner det som *"[d]en uppdelning av kunder som kommer till uttryck i samarbetsavtalets punkt 1.8.1..."*.

144. Frigoscandia skulle inte konkurrera med Norrmejerier om vare sig kunder som hade avsändningsorter inom "LC:s distributionsområde", dvs. inom det geografiska område där Norrmejerier under den aktuella tidsperioden vägde in mjölk, eller kunder vars beslut om köp av logistiktjänster togs inom "LC:s geografiska distributionsområde", dvs. inom Norrmejeriers invägningsområde, även om kunden fanns på andra ställen i Sverige.
145. Norrmejerier skulle inte konkurrera med Frigoscandia om kunder som hade avsändningsorter inom Frigoscandias geografiska distributionsområde ("*övriga Sverige/Norden/Europa*", enligt definitionen i klausul 1.3.1 i Samarbetsavtalet) och mottagarorter inom "LC:s geografiska område" (dvs. inom Norrmejeriers invägningsområde) och inte heller om s.k. fjärrkunder inom "LC:s geografiska distributionsområde".
146. Förekomsten av en överenskommelse mellan Frigoscandia och Norrmejerier med det innehåll som återgetts ovan bekräftas även av de exempel på att parterna efterlevt de aktuella delarna av Samarbetsavtalet som redogjorts för tidigare i detta beslut.¹⁴³
147. Ett avtal i konkurrensrättslig mening med den innebörden kan sägas ha förelegat redan i början av oktober 2010, eftersom några förändringar av betydelse inte skedde i de aktuella delarna från det att Norrmejerier då lämnade kommentarer på det första utkastet till samarbetsavtal som Frigoscandia hade tagit fram till dess att ett slutligt skriftligt avtal förelåg.¹⁴⁴
148. Konkurrensverket har emellertid vid den bedömning av parternas samarbete som redovisas i det följande valt att utgå från att avtalet som innebar en uppdelning av kunder förelåg från och med den 1 januari 2011, den tidpunkt då Samarbetsavtalet undertecknades av båda parterna.¹⁴⁵
149. Klausul 1.8.4 har rubriken Kundansvar och handlar, som Konkurrensverket uppfattar det, om en senare del av relationen till kunden än försäljningsskedet.
150. Den fortsatta redogörelsen för Konkurrensverkets bedömning avser klausul 1.8.1, som i det följande kommer att benämnas Kundfördelningsklausulen.
151. Konkurrensverket kommer i nästa avsnitt, Konkurrensbegränsningen, att redogöra för sin bedömning av om Frigoscandias och Norrmejeriers avtal om uppdelning av kunder har varit ägnat att begränsa konkurrensen.

---

¹⁴³ Se beskrivningen ovan i avsnittet Frigoscandias och Norrmejeriers uppgifter om klausulerna 1.8.1 och 1.8.4 och vad som framkommit om tillämpningen av klausulerna, särskilt punkterna 72–73 och 81–94.

¹⁴⁴ Handl.nr 158, E-postkorrespondens, och handl.nr 159, Skiss Samarbetsavtal BF-NM – korr LN_BR, s. 4–5, jämförda med handl.nr 34, Samarbetsavtal, s. 4–5.

¹⁴⁵ Jfr Norrmejeriers uppgift på s. 5 i handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, avsnitt 2.5.

Konkurrensbegränsningen

Rättsliga utgångspunkter för bedömningen

152. Frigoscandia och Norrmejerier var under den tidsperiod då Samarbetsavtalet gällde mellan dem verksamma i samma handelsled. Vad de avtalat om genom Kundfördelningsklausulen utgör därmed ett horisontellt samarbete.
153. En förutsättning för att ett horisontellt samarbete ska strida mot förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § KL är att företagen som hade samarbetet var konkurrenter under den tid som samarbetet pågick.
154. För att Kundfördelningsklausulen ska kunna utgöra en överträdelse av det nämnda förbudet krävs alltså att Frigoscandia och Norrmejerier var konkurrenter när de ingick avtalet och under tiden det gällde mellan dem.
155. En analys av om företagen utgjorde konkurrenter till varandra kan ta sin utgångspunkt i bedömningen av vad som utgör den relevanta marknaden. Vid bedömningen av konkurrensbegränsande samarbeten avgränsas dock relevant marknad primärt för att avgöra om konkurrensbegränsningen är märkbar.¹⁴⁶
156. För att bestämmelsen i 2 kap. 1 § KL ska vara tillämplig krävs vidare att Kundfördelningsklausulen haft till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen på marknaden på ett märkbart sätt. Om det fastställs att ett avtal har eller har haft ett konkurrensbegränsande syfte saknas det anledning att undersöka dess resultat.¹⁴⁷

Relevant marknad

Rättsliga utgångspunkter för avgränsningen av relevant marknad

157. Marknadsdefinitionen är ett verktyg som används för att finna och fastställa konkurrensstrycket mellan företag.¹⁴⁸ Att definiera marknaden består huvudsakligen i att identifiera vilka alternativa leverantörer de berörda företagens kunder har i praktiken, både vad gäller produkter eller tjänster och leverantörernas geografiska belägenhet.¹⁴⁹ En relevant marknad består alltså dels av en relevant produktmarknad, dels av en relevant geografisk marknad. Syftet med att definiera dessa marknader är att identifiera de faktiska konkurrenter till de berörda företagen som är i stånd att begränsa

---

¹⁴⁶ Se MD 2012:16, s. 30–31. Jfr p. 11 i kommissionens tillkännagivande om definitionen av relevant marknad i gemenskapens konkurrenslagstiftning (EGT C 372, 9.12.1997, s. 5) (fortsättningsvis Kommissionens tillkännagivande om relevant marknad). Se även Tribunalens dom den 28 juni 2016 i mål T-216/13, *Telefónica SA mot kommissionen*, EU:T:2016:369, p. 213–214.

¹⁴⁷ EU-domstolens dom den 4 juni 2008 i mål C-8/08, *T-Mobile Netherlands*, EC:C:2009:343, p. 28 och 30, samt Patent- och marknadsöverdomstolens dom den 9 maj 2019 i mål nr PMT 7779-18, *Booking mot Visita*, s. 6.

¹⁴⁸ Se p. 2 i Kommissionens tillkännagivande om relevant marknad.

¹⁴⁹ Se p. 13 i Kommissionens tillkännagivande om relevant marknad.

deras beteende och hindra dem från att agera oberoende av ett effektivt konkurrenstryck.¹⁵⁰

158. Företagen utsätts för tre huvudtyper av konkurrenstryck. Utbytbarhet på efterfrågesidan, utbytbarhet på utbudssidan och potentiell konkurrens. Ur ekonomisk synvinkel och i samband med avgränsningen av den relevanta marknaden utgör utbytbarheten på efterfrågesidan det mest omedelbara och effektiva konkurrenstrycket för leverantörer av en viss produkt.¹⁵¹

159. I de situationer då utbytbarheten på utbudssidan kan jämföras med utbytbarhet på efterfrågesidan vad gäller effektivitet och omedelbarhet kan även denna beaktas när marknaderna definieras. För detta krävs att leverantörerna som svar på små och varaktiga förändringar av de relativa priserna kan ställa om till produktion av de relevanta produkterna och kan marknadsföra dem på kort sikt utan att väsentliga tilläggskostnader eller risker uppstår. Om dessa villkor uppfylls kommer den ytterligare produktion som kommer ut på marknaden att ha en begränsande effekt på de berörda företagens konkurrensbeteende. I fråga om effektivitet och omedelbarhet är en sådan verkan likvärdig med verkan av utbytbarhet på efterfrågesidan.¹⁵²

160. I ett ärende där det, som i det här fallet, är fråga om ett förfarande som haft till syfte att begränsa konkurrensen (se nedan under avsnittet Kundfördelningsklausulen har haft till syfte att begränsa konkurrensen mellan avtalsparterna) kan marknaden avgränsas mer summariskt.¹⁵³

161. Marknadsdefinitioner från tidigare konkurrensrättsliga analyser anses generellt kunna utgöra hållfasta utgångspunkter för senare konkurrensrättsliga bedömningar. Den tekniska utvecklingen, liksom annan utveckling, kan innebära att marknadsdefinitioner förändras över tiden. Sådana förändringar är emellertid inte så frekventa att de undergräver utgångspunkten att marknadsdefinitioner som tidigare gjorts kan vara vägledande.¹⁵⁴

Relevant produktmarknad

162. Den relevanta produktmarknaden omfattar alla varor eller tjänster som på grund av sina egenskaper, sitt pris och den tilltänkta användningen av konsumenterna betraktas som utbytbara.¹⁵⁵

---

¹⁵⁰ Se p. 2 i Kommissionens tillkännagivande om relevant marknad.

¹⁵¹ Se p. 13 i Kommissionens tillkännagivande om relevant marknad.

¹⁵² Se p. 20 i Kommissionens tillkännagivande om relevant marknad.

¹⁵³ Se SOU 2006:99 s. 500, EU-domstolens dom i *kommissionen mot Stichting Administratiekantoor Portielje* C-440/11, ECLI:EU:C:2013:514 p. 101–106, EU-domstolens dom den 11 juli 2013, *Ziegler SA mot kommissionen*, C-439/11, EU:C:2013:513, p. 71–73, Tribunalens dom i *Telefónica SA mot kommissionen*, p. 213–214 och Patent- och marknadsdomstolens dom den 21 december 2016 i mål nr PMT 17299-14, *GothNet/TeliaSonera*, s. 110 f.

¹⁵⁴ Se Patent- och marknadsdomstolens dom den 21 december 2016 i mål nr PMT 17299-14, *GothNet/TeliaSonera*, s. 112; OECD, Market Definition, DAF/COMP(2012)19, s. 87.

¹⁵⁵ Se p. 7 i Kommissionens tillkännagivande om relevant marknad.

163. Konkurrensverkets utredning visar, som framgår nedan i avsnittet Frigoscandia och Norrmejerier var under avtalstiden konkurrenter, att såväl Frigoscandia som Norrmejerier under tiden för Samarbetsavtalet tillhandahöll tempererade vägtransporter i form av både fjärrtransport och distribution.
164. Konkurrensverkets marknadsavgränsning tar därför sin utgångspunkt i de tjänster som Frigoscandia och (vid den aktuella tidpunkten) Norrmejerier erbjöd. Detta motsvarar även de tjänster som omfattades av Samarbetsavtalet i form av tempererade vägtransporter och tillhörande kringtjänster.
165. Frågor kring marknadsavgränsning rörande tempererade vägtransporter aktualiserades emellertid nyligen då Konkurrensverket prövade Tempcons förvärv dels av Lincargo, dels av [REDACTED] Åkeri AB ([REDACTED]).¹⁵⁶ Konkurrensverkets marknadsavgränsning i förevarande ärende tar därför sin utgångspunkt även i vad som framkom under dessa tidigare utredningar.
166. Konkurrensverket ansåg i sin prövning av Tempcons förvärv av Lincargo och [REDACTED] att den relevanta produktmarknaden kunde avgränsas till tempererade vägtransporter, ett segment inom den större marknaden för vägtransporter.¹⁵⁷ Detta mot bakgrund av att flertalet marknadsaktörer under förvärvsprövningarna uppgav att tempererade vägtransporter är mer krävande än andra vägtransporter, att färre aktörer är verksamma inom tempererade vägtransporter samt att tillhandahållandet av tempererade vägtransporter kräver tillgång till kyl- och fryslager och terminaler. Vidare fann Konkurrensverket att tempererade varor inte kan transporteras i icke-tempererade fordon.¹⁵⁸
167. Konkurrensverket fann inte skäl för ytterligare uppdelning av produktmarknaden för tempererade vägtransporter, varken med avseende på produkttyp såsom livsmedel, läkemedel och blommor, då alla dessa produkter kan transporteras i samma temperaturkontrollerade bilar¹⁵⁹ eller per typ av tjänst, dvs. fjärrtransport respektive distribution då vissa transportörer erbjuder båda typer av transporter och det förekommer att kunder efterfrågar en transportör som ansvarar för både fjärrtransport och distribution.¹⁶⁰ Någon slutlig avgränsning, utöver marknaden för tempererade vägtransporter, ansågs inte nödvändig.¹⁶¹

¹⁵⁶ Dnr 440/2021 respektive dnr 458/2021.

¹⁵⁷ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 53; Handl.nr 593, Beslut dnr 458/2021 p. 51.

¹⁵⁸ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 43; Handl.nr 593, Beslut dnr 458/2021 p. 41.

¹⁵⁹ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 44; Handl.nr 593, Beslut dnr 458/2021 p. 42.

¹⁶⁰ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 45; Handl.nr 593, Beslut dnr 458/2021 p. 43.

¹⁶¹ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 53; Handl.nr 593, Beslut dnr 458/2021 p. 51.

168. Som framgår nedan har såväl Frigoscandia som Norrmejerier tillhandahållit både fjärrtransporter och distribution. Det är därutöver vanligt att kunder efterfrågar en transportör som ansvarar för hela sträckan, även om delar av den körs av en underleverantör. Både Frigoscandia och Norrmejerier har underleverantörer att använda sig av för att erbjuda båda typerna av transporttjänst. Konkurrensverket finner det därför inte heller i nu aktuellt ärende nödvändigt att göra någon ytterligare uppdelning av den relevanta produktmarknaden utifrån typ av tjänst, detta trots att det finns vissa skillnader mellan de fordon som används för att utföra distribution respektive fjärrtransporter.
169. Som nämnts ovan kräver tillhandahållandet av tempererade vägtransporter tillgång till tempererade terminaler och lager. Därmed utgör dessa tjänster en integrerad del av tempererade vägtransporter och ska således ingå i den relevanta produktmarknaden.
170. Att tempererade terminaler och lager utgör en del av transporttjänsten har bekräftats av företagen. Norrmejerier har under utredningen uttryckt att Samarbetsavtalet har omfattat "*tredjeparts logistiktjänster av tempererat gods samt därtill tillhörande tjänster*".¹⁶² Frigoscandia har under utredningen framfört att Samarbetsavtalet endast har berört affärsområdet inrikes trafik, där Frigoscandia erbjuder tjänster inom tempererade transporter i hela Sverige. Inom inrikes trafik har företaget även tillgång till terminaler och lager.¹⁶³
171. Mot bakgrund av ovanstående, och att det i förevarande ärende är tillräckligt med en mer summarisk marknadsavgränsning¹⁶⁴, anser Konkurrensverket att den relevanta produktmarknaden kan avgränsas till tempererade vägtransporter och därtill hörande tjänster.

Relevant geografisk marknad

172. Den relevanta geografiska marknaden omfattar det område inom vilket de berörda företagen tillhandahåller de relevanta produkterna eller tjänsterna, inom vilket konkurrensvillkoren är tillräckligt likartade och som kan skiljas från angränsande geografiska områden, framför allt på grund av väsentliga skillnader i konkurrensvillkoren.¹⁶⁵ Den geografiska marknaden kan,

¹⁶² Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 4.

¹⁶³ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 3-4. Jfr handl.nr 594, icke-konfidentiell version av anmälan om företagskoncentration i dnr 709/2022, Frigoscandias förvärv av Götene Kyltransporter AB, s. 6 där det framgår att Frigoscandia anser att tempererade vägtransporter kräver vissa stödtjänster för att säkerställa produkternas skick under hela transporten, inklusive lager- och terminaltjänster som en del av transporten. Frigoscandia tillhandahåller sådana stödtjänster och anser att dessa ingår i marknaden för tempererad vägtransport eftersom tjänsterna är en nödvändig del av transporten och huvudsakligen tillhandahålls tillsammans med transport.

¹⁶⁴ Se p. 156 ovan.

¹⁶⁵ Se p. 8 och 13 i Kommissionens tillkännagivande om relevant marknad.

beroende på likheter eller skillnader i konkurrensvillkoren, vara större eller mindre än det område inom vilket de berörda företagen är verksamma.¹⁶⁶

173. Under tiden för Samarbetsavtalet tillhandahöll Norrmejerier, under namnet Lincargo, tempererade vägtransporter inom det område där mejeriet hämtar in mjölkråvara, dvs. inom Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands och delar av Jämtlands län.
174. Norrmejerier tillhandahöll även i begränsad utsträckning tempererade fjärrtransporter till andra delar av Sverige. Norrmejerier har som svar på fråga från Konkurrensverket uppgett att det inte finns någon säker information om omsättningen för dessa transporter, men att en gissning är att summan inte överstiger 250 000 kronor årligen för perioden 2010–2021.¹⁶⁷ Som en jämförelse kan nämnas att Konkurrensverket under prövningen av Tempcons förvärv av Lincargo uppskattade omsättningen för tempererad vägtransport, marknadssegmentet mellan-/fjärrtransporter i hela Sverige, till 3,7 miljarder kronor för 2020.¹⁶⁸
175. Frigoscandia bedriver, som ovan nämnts, tempererade vägtransporter i hela Sverige. Inom det område i norra Sverige där Norrmejerier väger in mjölk bedriver Frigoscandia egen distribution med Umeå som utgångspunkt. Företaget har även distribution längs med Norrlandskusten som utgår från de södra delarna av landet. Inom norra Sverige har Frigoscandia även distribution som inte utförs inom Norrmejeriers invägningsområde, exempelvis i Sandviken.¹⁶⁹
176. Norrmejerier har under Konkurrensverkets utredning framfört att förutsättningarna för att tillhandahålla tempererade vägtransporter i norra Sverige skiljer sig från förutsättningarna i övriga Sverige. Detta beror bland annat på den låga befolkningstätheten och de längre transportavstånden som råder i jämförelse med övriga Sverige. Dessa faktorer innebär en mindre konsumtion av livsmedel per ytenhet och därmed små leveranser med långa avstånd mellan stoppen.¹⁷⁰ Norrmejerier har uppgett att tillhandahållandet av tempererade vägtransporter i norra Sverige därför kräver andra logistiska lösningar av specialiserade företag, som Lincargo och Logex AB, i jämförelse med tillhandahållandet av tempererade vägtransporter i övriga Sverige.¹⁷¹
177. Norrmejerier har även framhållit behovet av samdistribution för att kunna tillhandahålla tempererade vägtransporter i norra Sverige. Detta eftersom

---

¹⁶⁶ Karlsson och Bergqvist, Konkurrensrätt (version 6, 2022, JUNO), s. 142.

¹⁶⁷ Handl.nr 517, Norrmejeriers svar på kompletterande frågor av den 22 juni 2022, s. 2.

¹⁶⁸ Handl.nr 640, PM Marknadsandelar, s. 23. Med mellantransporter avses transporter mellan producenters eller kunders lager, se handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 20.

¹⁶⁹ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 3–4.

¹⁷⁰ Handl.nr 510, Tjänsteanteckning från möte med Norrmejerier den 7 juni 2022, s. 2, och handl.nr 501, Powerpointpresentation, s. 4–6.

¹⁷¹ Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 6.

kundunderlaget är litet men det finns ett behov av täta transporter av färskvaror.¹⁷² Eftersom Lincargo under den aktuella tidsperioden bedrev samdistribution – dvs. transporterade inte bara Norrmejeriers produkter utan även andra kunders gods på uppdrag av andra transportörer – hade Lincargo tillräckliga transportvolymmer för att kunna bedriva transportverksamhet i de glesbygdsområden som Norrbottens län, Västerbottens län, Västernorrlands län, och delar av Jämtlands län väsentligen består av.¹⁷³

178. Norrmejeriers inställning stämmer med vad som framkom under Konkurrensverkets prövning av Tempcons förvärv av Lincargo. Flertalet marknadsaktörer, däribland Frigoscandia¹⁷⁴, uppgav då att marknaden för tempererade vägtransporter i norra Sverige särskiljer sig från den övriga marknaden. Detta eftersom befolkningstäthet i relation till yta är mycket mindre och avstånden mellan städerna är längre än i övriga Sverige. Den låga befolkningstätheten innebär att det finns färre kunder på en större yta än i övriga Sverige varför det ställs andra krav på de aktörer som är eller vill bli verksamma inom norra Sverige. Samdistribution är därmed, på grund av dessa väsentliga skillnader, i större utsträckning systematiserad i norra Sverige.¹⁷⁵ Konkurrensverket fann i Förvärvsärendet inte skäl för att slutligt avgränsa huruvida den relevanta geografiska marknaden skulle anses vara nationell eller regional, med avseende på norra Sverige.¹⁷⁶
179. I Förvärvsärendet avsågs med ”norra Sverige” landskapen Lappland, Norrbotten, Västerbotten, Ångermanland, Jämtland, Härjedalen, Medelpad, Hälsingland, Dalarna och Gästrikland.¹⁷⁷ Marknadsaktörernas uttalanden om att villkoren för tillhandahållande av tempererade vägtransporter skiljer sig mellan norra Sverige och övriga delar av landet avsåg alltså detta område.
180. Uppgifterna i Förvärvsärendet, tillsammans med uppgifter om hur Sveriges befolkning är fördelad geografiskt, talar för att liknande förutsättningar som råder inom det område där Norrmejerier bedrev transportverksamhet råder även längre söderut i landet, dvs. också i stora delar av Dalarnas län samt i de västra delarna av Gävleborgs län, se Bild 6. Enligt kartan är befolkningstätheten likartad inom det område som i stort sett stämmer överens med de landskap som ingick i benämningen ”norra Sverige” i Förvärvsärendet.

---

¹⁷² Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 7.

¹⁷³ Jfr Skrivelse från Norrmejerier, handl.nr 494 avsnitt 3.1 och 3.2, s. 6–7.

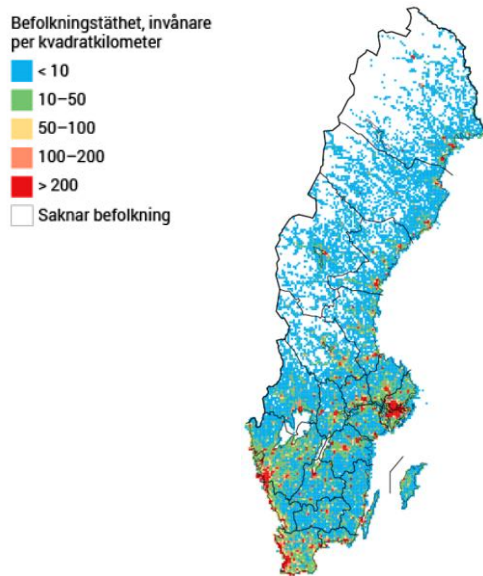
¹⁷⁴ Handl.nr 633, Tjänsteanteckning från möte med Frigoscandia den 2 augusti 2021 s. 3 och handl.nr 639, Tjänsteanteckning från möte med Frigoscandia den 10 september 2021, s. 2. Frigoscandia har uppgett att Norrland är speciellt då företaget kan ha en distributionsrunda på 60 mil där jämfört med Stockholm där distributionsrundan kan vara på 2 mil.

¹⁷⁵ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 55.

¹⁷⁶ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 57.

¹⁷⁷ Handl.nr 631, Svar på åläggande, s. 3.

Bild 6. Sveriges befolkningstäthet i rutor om fem kvadratkilometer¹⁷⁸

181. Mot bakgrund av ovanstående, och med hänvisning till att det i förevarande ärende är tillräckligt att avgränsa marknaden summariskt, anser Konkurrensverket att det finns omständigheter som talar för att förhållandena för tillhandahållandet av tempererade vägtransporter i norra Sverige har sådana särdrag att norra Sverige kan sägas utgöra en egen relevant geografisk marknad. Sammanfattningsvis är det alltså Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands, Gävleborgs och Dalarnas län som tillsammans utgör den i ärendet relevanta geografiska marknaden.

182. Med beaktande av att Norrmejerier endast i begränsad utsträckning bedrivit transportverksamhet i andra delar av Sverige, väljer Konkurrensverket att inte gå vidare och avgränsa eventuellt ytterligare relevanta geografiska marknader i förevarande ärende, trots att Samarbetsavtalet omfattar hela Sverige.

Frigoscandia och Norrmejerier var under avtalstiden konkurrenter

Begreppet konkurrenter

183. Med konkurrenter avses inte bara de företag som är verksamma på samma relevanta marknad (faktiska konkurrenter), utan även företag som skulle kunna konkurrera med varandra (potentiella konkurrenter).

184. Av EU-praxis framgår att tröskelvärden för när potentiell konkurrens kan anses föreligga kan variera mot bakgrund av sammanhanget och förfarandet

---

¹⁷⁸ <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/befolkningstathet-i-sverige/>, hämtad 2023-03-29.

ifråga.¹⁷⁹ Beroende på omständigheterna kan det krävas att det undersöks om det finns verkliga och konkreta möjligheter för ett företag att (avtalet förutan) träda in på den berörda marknaden och konkurrera med de företag som är etablerade på denna.¹⁸⁰ I andra sammanhang ska undersökas om det finns oöverstigliga hinder för att träda in på marknaden för att bedöma om ett företag utgör en potentiell konkurrent på en viss marknad.¹⁸¹

185. När det har varit fråga om uppenbara syftesöverträdelser, såsom uppdelning av marknader, som det är fråga om i det här fallet (se ovan avsnittet "Avtalskriteriet"), har det ansetts tillräckligt att enbart pröva om företag utgör en potentiell konkurrent baserat på kriteriet "oöverstigliga hinder".¹⁸² I *Telia*, som rörde ett samarbete inför en upphandling, gjorde Patent- och marknadsöverdomstolen bedömningen att hindren för *Telia* att delta i den aktuella upphandlingen "inte kan anses ha varit oöverstigliga" och hänvisade till EU-domstolens avgörande i *Toshiba*.¹⁸³
186. En prövning av om det finns oöverstigliga hinder för marknadsinträde, innebär att varje möjlighet, även teoretisk, att komma in på marknaden, är tillräcklig för att det ska föreligga potentiell konkurrens.¹⁸⁴ Att en aktör har trätt in på den berörda marknaden kan i sig leda till att det anses föreligga potentiell konkurrens.¹⁸⁵ En sådan prövning skiljer sig från bedömningen av om det finns verkliga och konkreta möjligheter för marknadsinträde, vid vilken företagets förmåga att ta sig in på marknaden är grundläggande även om företagets avsikt att träda in på marknaden också kan vara relevant.¹⁸⁶
187. Mot bakgrund av ovan anser Konkurrensverket att det är tillräckligt att bedöma potentiell konkurrens utifrån kriteriet oöverstigliga hinder. Med det sagt gör Konkurrensverket ändå en prövning i nu aktuellt ärende utifrån den högre tröskeln "verkliga och konkreta möjligheter", även om detta inte är avgörande för bedömningen av potentiell konkurrens.

---

¹⁷⁹ Tribunalens dom den 12 december 2018, *Servier m.fl. mot kommissionen* i mål T-691/14, EU:T:2018:922, p. 318–320, samt kommissionens beslut den 25 januari 2022 i AT 39839 – *Telefónica/Portugal Telecom*, p. 45–54 och 58.

¹⁸⁰ Se exempelvis Tribunalens dom den 29 juni 2012, *E.ON Ruhrgas och E.ON mot kommissionen*, T-360/09, EU:T:2012:332, p. 85–86. Se även p. 10 i kommissionens riktlinjer för tillämpningen av artikel 101 i EUF-fördraget på horisontella samarbetsavtal, EUT C 11, 14.1.2011, s. 1 (fortsättningsvis *Kommissionens horisontella riktlinjer*).

¹⁸¹ Se Patent- och marknadsöverdomstolens dom den 13 februari 2018 i mål PMT 761-17, *Telia*, s. 6–7, Tribunalens dom den 21 maj 2014, *Toshiba Corporation mot kommissionen*, T-519/09, EU:T:2014:263, p. 230, fastställd genom EU-domstolens dom den 20 januari 2016, *Toshiba Corporation mot kommissionen*, C-373/14 P, EU:C:2016:26, p. 28–29, 32 och 34, Tribunalens dom den 28 juni 2016, *Portugal Telecom mot kommissionen*, T-208/13, EU:T:2016:368, p. 181, Tribunalens dom i *Telefónica SA mot kommissionen*, p. 221, samt kommissionens beslut den 25 januari 2022 i AT.39839 – *Telefónica/Portugal Telecom*, p. 45–58.

¹⁸² Se Tribunalens dom i *Servier m.fl. mot kommissionen*, p. 319–320.

¹⁸³ Se Patent- och marknadsöverdomstolens dom den 13 februari 2018 i mål PMT 761-17, *Telia*, s. 7, där domstolen hänvisar till EU-domstolens dom i *Toshiba mot kommissionen*, p. 30–31, 34.

¹⁸⁴ Tribunalens dom i *Servier m.fl. mot kommissionen*, p. 320.

¹⁸⁵ Tribunalens dom i *Servier m.fl. mot kommissionen*, p. 323.

¹⁸⁶ Se exempelvis Tribunalens dom den 14 april 2011, *Visa Europe och Visa International Service mot kommissionen*, T-461/07, EU:T:2011:181, p. 168, och Tribunalens dom i *E.ON Ruhrgas och E.ON mot kommissionen*, p. 87.

188. För att kunna konstatera att det finns potentiell konkurrens bör marknadsinträde dessutom kunna ske inom "rimlig tid" eller "tillräckligt snabbt" utan att det i rättspraxis fastställts någon exakt gräns.¹⁸⁷

189. Därutöver utgör den omständigheten att företag har ingått ett avtal med syftet att hålla ett av dem utanför en viss marknad ett starkt indicium på att det föreligger ett konkurrensförhållande mellan dem.¹⁸⁸

Konkurrensverkets bedömning av om Frigoscandia och Norrmejerier var konkurrenter under tiden för Samarbetsavtalet

190. Frigoscandia och Norrmejerier har båda varit verksamma på den relevanta marknaden under tiden för Samarbetsavtalet. De har således tillhandahållit tempererade vägtransporter och därtill hörande tjänster, i form av fjärrtransport och distribution, i norra Sverige. Eftersom båda företagen erbjudit och utfört tjänster som ingår på den relevanta marknaden samt genom Samarbetsavtalet överenskommit om en fördelning av kunder¹⁸⁹ är Konkurrensverkets utgångspunkt att företagen var faktiska konkurrenter på denna marknad. Mot bakgrund av de särdrag som Konkurrensverket har konstaterat råder på den relevanta marknaden redogör dock verket nedan för ytterligare omständigheter som bekräftar att företagen var konkurrenter.

191. I det följande redogör Konkurrensverket inledningsvis för vad parterna anfört med koppling till frågan om faktisk eller potentiell konkurrens. Därefter följer vad utredningen visat samt Konkurrensverkets bedömning i frågan.

192. Norrmejerier har uppgett att det fanns en konkurrensytta mellan parterna under avtalstiden avseende transporter med upphämtningsort inom Lincargos distributionsområde och destinationsort till större orter utmed E4:an¹⁹⁰ inom Lincargos distributionsområde.

193. Frigoscandia har uppgett att företaget hade viss egen distribution som inte omfattades av Samarbetsavtalet, inom Norrmejeriers invägningsområde. Den egna distributionen inom området skedde enbart med externa åkerier

---

¹⁸⁷ Tribunalens dom den 8 september 2016, *Lundbeck mot kommissionen*, T-472/13, EU:T:2016:449, p. 163 och Tribunalens dom i *Servier m.fl. mot kommissionen*, p. 334. Se även p. 10 i *Kommissionens horisontella riktlinjer*, där det framgår att kommissionen anser att ett marknadsinträde bör ske inom en "kort tid", samt att en period om mindre än tre år är en sådan "kort tid" i fråga om företag som är part i ett avtal.

¹⁸⁸ Se exempelvis Tribunalens dom i *Toshiba mot kommissionen*, p. 231, fastställd genom EU-domstolens dom i *Toshiba mot kommissionen*, p. 33–34, 47. Se även Tribunalens dom i *Portugal Telecom mot kommissionen*, p. 180 och Tribunalens dom i *Telefónica SA mot kommissionen*, p. 218 och 227, samt EU-domstolens dom den 30 januari 2020, *Generics (UK)*, C-307/18, EU:C:2020:52, p. 55–57.

¹⁸⁹ Jfr p. 189 ovan.

¹⁹⁰ Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 8. Ett exempel på transporter som Frigoscandia utförde längs E4:an inom Lincargos distributionsområde var för [REDACTED] från Haparanda och söderut, se handl.nr 515, Dialogutskrift från förhör med [REDACTED] den 31 maj 2022, s. 47–49.

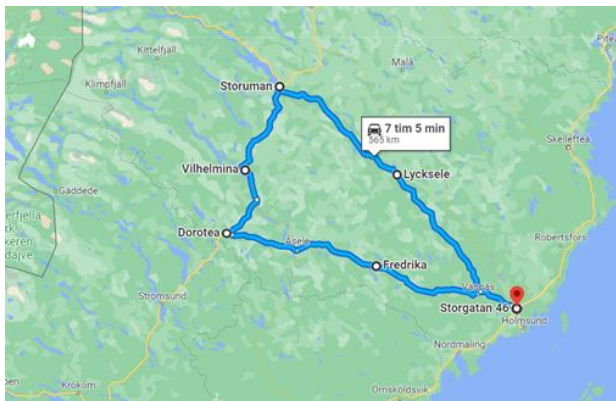

men det var Frigoscandia som bestämde rutt och tidtabell. Den huvudsakliga andelen av transportererna skedde via Mångbergs Åkeri.¹⁹¹

194. Norrmejerier har vidare uppgett att Frigoscandia utfört tjänster över i princip hela Sverige med undantag för glesbygdstrakterna i Västerbottens och Norrbottens inland samt de mest nordliga delarna av Sverige. Enligt Norrmejerier har Frigoscandia förvisso fordonskapacitet att utföra transporter i sagda glesbygdsområden men det vore inget ekonomiskt gångbart alternativ då det inte skulle gå att få lönsamhet i en sådan verksamhet. Frigoscandia har enligt Norrmejerier i stället transporterat gods till och från företagets egen terminal i Umeå eller till och från någon av Lincargos terminaler, där omlastning har skett så att godset kunnat transporteras vidare på ett ändamålsenligt och lönsamt sätt till slutdestinationen¹⁹², som det får förstås med hjälp av Lincargo.

195. Utredningen har visat att Frigoscandia under tiden för Samarbetsavtalet hade ett uppdrag för ■■■, där frysta varor transporterades från ■■■ till ■■■ i Västerbottens län¹⁹³. Den aktuella transportslingan kördes två gånger i veckan och utgick från Umeå med sträckning inåt i landet.¹⁹⁴ Den totala transportsträckan uppgick till ca 55 mil, och nådde som längst ca 22 mil in i landet från kusten.¹⁹⁵

Bild 7. Den ■■■ som Frigoscandia trafikerade med egen trafik i Västerbotten under tiden för Samarbetsavtalet¹⁹⁶

¹⁹¹ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 4–5. Enligt Mångbergs Åkeris ■■■ utför företaget i dagsläget distribution till butiker i Umeå med ■■■ bilar. Detta sker för Frigoscandias räkning. Se handl.nr 564, Tjänsteanteckning från telefonsamtal med ■■■ Mångberg Åkeri AB den 15 november 2022, s. 2.

¹⁹² Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 6.

¹⁹³ Dessa transporter utfördes under tiden för Samarbetsavtalet av Mångbergs Åkeri, se handl.nr 515, Dialogutskrift från förhör med ■■■ den 31 maj 2022, s. 26, 28–29 och handl.nr 589 Tjänsteanteckning från telefonsamtal med Frigoscandias dåvarande ■■■ den 8 februari 2023, s. 4.

¹⁹⁴ Handl.nr 515, Dialogutskrift från förhör med ■■■ den 31 maj 2022, s. 26, 28–29. Transporterna gick i en slinga från Umeå via ■■■ i Lycksele, Storuman, Vilhelmina, Dorotea och Fredrika, tillbaka till Umeå.

¹⁹⁵ Uppmätt via Google maps 2022-12-13. Storuman ligger 22 mil in i landet från kusten om man utgår från Skellefteå.

¹⁹⁶ Kartbild från Google maps 2022-12-13.

196. Dessa [redacted] berörs i en e-post från Frigoscandias dåvarande [redacted] i Umeå [redacted] till Lincargo den 22 september 2016. Av meddelandet framgår att Frigoscandia självt skötte distribution i bl.a. Västerbotten och att Lincargo skötte norra Västerbotten och Norrbotten:

"[...] Mycket viktigt för Bring både i linjetrafiken och i den distribution som vi själva sköter i bl.a. Västerbotten och där ni sköter Norra Västerbotten och Norrbotten. Fattar inte att ni då går ut och förhandlar med en butik på ett varuflöde som ni inte äger [redacted]

" 197

197. Under tiden för Samarbetsavtalet finns även exempel på att Frigoscandia tidvis behövde vända sig till andra underleverantörer då Lincargo av olika skäl inte kunde möta Frigoscandias behov av transporter i enlighet med Samarbetsavtalet.¹⁹⁸ Frigoscandia har uppgett att "[en] viss del av Frigoscandias distribution i Norrland har skett på annat sätt än genom samdistribution med Lincargo".¹⁹⁹ Som orsak har Frigoscandia angett skärpning av hygienkrav i förhållande till mejeriet²⁰⁰ och avsaknad av rätt typ av fordon för vissa produkter.²⁰¹ För dessa transporter anlätade Frigoscandia i stället [redacted] eller [redacted], båda i Luleå. Frigoscandia utförde också i egen regi transporter under Samarbetsavtalet som Lincargo inte hade kapacitet att utföra²⁰² på grund av säsongsvisa stora volymer.²⁰³

198. Under Konkurrensverkets prövning av Tempcons förvärv av Lincargo uppgav Frigoscandia att företaget hade egna eller delvis egna transportlösningar för delar av Umeå, Luleå, Skellefteå och Örnsköldsvik.²⁰⁴ Frigoscandia nyttjade ofta Lincargos terminaler i dessa områden genom att köpa den tjänsten, men löste transporten själva. Utanför dessa orter uppgav Frigoscandia att [redacted].²⁰⁵

199. Nedanstående karta (Bild 8) visar exempel på sträckor inom Norrmejeriers invägningsområde där Frigoscandia tillhandahållit tempererade vägtransporter under perioder av avtalstiden.

¹⁹⁷ Handl.nr 304, E-post mellan Frigoscandia och Lincargo den 22 september 2016.

¹⁹⁸ Handl.nr 388, Skrivelse från Frigoscandia, s. 2-3.

¹⁹⁹ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 6.

²⁰⁰ Transporter av slaktavfall och kycklingskrov till [redacted] kunde inte utföras av Lincargo på grund av skärpta hygienkrav som påverkade möjligheten att omlasta denna typ av gods på mejeriet.

[redacted] dit transportererna skedde, se handl.nr 589, Tjänsteanteckning från telefonsamtal med Frigoscandias dåvarande [redacted] [redacted] den 8 februari 2023, s. 4.

²⁰¹ Lincargo saknade rätt typ av fordon för att kunna utföra transporten av [redacted] och [redacted] till [redacted] i Jukkasjärvi. För dessa transporter anlätades en annan underleverantör med ett stort fryshus i Luleå där omlastning kunde ske för transport till Jukkasjärvi.

²⁰² Handl.nr 388, Skrivelse från Frigoscandia, s. 2-3.

²⁰³ Handl.nr 388, Skrivelse från Frigoscandia, s. 3. Det handlade då om upphämtning under högsäsong av stora volymer hos [redacted] i Lycksele.

²⁰⁴ Handl.nr 637, Svar på uppföljningsfrågor från Frigoscandia, s. 1; Handl.nr 633, Tjänsteanteckning från möte med Frigoscandia 2 augusti 2021, s. 3; Handl.nr 639, Tjänsteanteckning från möte med Frigoscandia den 10 september 2021, s. 1.

²⁰⁵ Handl.nr 638, Svar på uppföljningsfrågor från Frigoscandia, s. 1-2.

Bild 8. Översikt av sträckor inom Norrmejeriers invägningssområde trafikerade av Frigoscandia under perioder av Samarbetsavtalet²⁰⁶

200. Mot bakgrund av ovanstående kan Konkurrensverket således konstatera att Frigoscandia under den tid då Samarbetsavtalet var i kraft, tillhandahöll tempererade vägtransporter inom delar av Norrmejeriers invägningssområde såväl i egen regi som genom andra underleverantörer än Lincargo²⁰⁷.
201. I det följande bedömer Konkurrensverket först vilket konkurrenstryck Frigoscandia utövade på Norrmejerier inom de delar av Norrmejeriers invägningssområde där Frigoscandia under tiden för Samarbetsavtalet inte utförde transporter i egen regi eller genom andra underleverantörer än Lincargo och därefter bedöms vilket konkurrenstryck Norrmejerier utövade på Frigoscandia i övriga delar av norra Sverige.
202. Under Konkurrensverkets prövning av Tempcons förvärv av Lincargo uppgav Frigoscandia att företaget var [REDACTED].²⁰⁸ Enligt Frigoscandia transporterade företaget bara ca 2–3 mil runt Umeå. För inlandet och Norrbotten anlätades Lincargo.²⁰⁹ Uppgifter som har framkommit i den nu aktuella utredningen visar dock att Frigoscandia hade haft möjlighet att tillhandahålla tempererade vägtransporter till sina kunder inom norra Sverige även utan samarbetet med Norrmejerier. Frigoscandias dåvarande [REDACTED] för Umeå, [REDACTED], har uppgett i förhör att företaget hade

²⁰⁶ Illustration gjord av Konkurrensverket.

²⁰⁷ Till exempel längs kusten/E4:an från Haparanda och söderut [REDACTED], sträckorna Umeå–Lycksele–Storuman–Vilhelmina–Dorotea–Fredrika–Umeå (" [REDACTED] "), och sträckan Luleå–Jukkasjärvi [REDACTED] i Jukkasjärvi).

²⁰⁸ Handl.nr 638, Svar på uppföljningsfrågor från Frigoscandia, s. 1–2.

²⁰⁹ Handl.nr 639, Tjänsteanteckning från möte med Frigoscandia den 10 september 2021, s. 1.

letat alternativa underleverantörer till Lincargo om inte samarbetet mellan parterna kommit till stånd.²¹⁰

203. Att Frigoscandia skulle ha sökt andra alternativ för att erbjuda motsvarande tjänst utan Lincargo som underleverantör, framgår även av ett brev från 2014 från Frigoscandia till Norrmejeriers dåvarande [REDACTED], som svar på ett krav på prishöjningar från Lincargo. Dessa prisjusteringskrav skulle om de blev verklighet enligt Frigoscandia tvinga företaget att "leta alternativ" för distributionen.²¹¹

204. Enligt [REDACTED] hade Frigoscandia, under tiden han var [REDACTED] i Umeå och Samarbetsavtalet gällde, även kapacitet att starta egen verksamhet om alternativet med Lincargo som underleverantör inte hade funnits eller om någon annan underleverantör inte hade varit aktuell ("jag hade ju andra grejer på gång utifall att det här inte hade funkat, så hade vi startat upp egen verksamhet så är det" och "[p]å ett eller annat sätt hade jag löst det"). Detta trots att stora investeringar hade behövts då "[d]e musklerna fanns".²¹² Enligt [REDACTED] hade företaget klarat av att på sex månader skaffa sig den kapacitet som krävdes för att genomföra transportererna.²¹³ Frigoscandia hade sannolikt etablerat fler terminaler genom att antingen köpa, bygga eller hyra dessa. Enligt [REDACTED] hade det varit möjligt att hyra terminalyta av "samtliga grossister". Det hade varit möjligt enligt [REDACTED] att Frigoscandia "hämtat upp några bilar söder ifrån" för att bedriva transportverksamheten i egen regi initialt.²¹⁴ Som rikstäckande aktör hade Frigoscandia enligt [REDACTED] ett ansvar att bedriva transportverksamhet i hela landet: "är du rikstäckande så är du rikstäckande då måste du klara av allting".²¹⁵

205. Som framgått av punkt 116 ovan i detta beslut har Frigoscandia anfört invändningar mot [REDACTED] uttalanden som redovisats i föregående stycke och bland annat påpekat att [REDACTED] inte hade mandat att på egen hand vidta de åtgärder som skulle ha krävts för att Frigoscandia skulle ha kunnat bedriva den aktuella transportverksamheten i egen regi.

206. Konkurrensverket anser emellertid att de uppgifter som [REDACTED] lämnat rörande den aktuella frågan mot bakgrund av hans kompetens och dåvarande position är tillförlitliga. Det förhållandet att [REDACTED] saknade mandat i ovan angivet avseende innebär inte att Frigoscandia inte kunnat använda sig av de alternativ som [REDACTED] nämnt.

²¹⁰ Handl.nr 515, Dialogutskrift från förhör med [REDACTED] den 31 maj 2022, s. 84, 87–88.

²¹¹ Handl.nr 16, Brev, s. 1. "Vår inställning är att avtalets intentioner är fullgjorda och att vi har ett ömsesidigt och lyckat samarbete som vi vill fortsätta att utveckla. Torsdagens krav på prisjusteringar äventyrar, som Du förstår, denna grundläggande inställning och skulle, om den genomförs till fullo, tvinga oss att leta alternativ för vår distribution."

²¹² Handl.nr 515, Dialogutskrift från förhör med [REDACTED] den 31 maj 2022, s. 84–85 och 87–88.

²¹³ Handl.nr 515, Dialogutskrift från förhör med [REDACTED] den 31 maj 2022, s. 90.

²¹⁴ Handl.nr 515, Dialogutskrift från förhör med [REDACTED] den 31 maj 2022, s. 87.

²¹⁵ Handl.nr 515, Dialogutskrift från förhör med [REDACTED] den 31 maj 2022, s. 84.

207. Dessutom är [REDACTED] inte den enda representanten för Frigoscandia som gett uttryck för att Frigoscandia, som ett alternativ till att anlita Lincargo som underleverantör, självt skulle ha kunnat utföra transportererna åt kunderna inom de aktuella delarna av Norrmejeriers invägningsområde. Så sent som den 1 december 2020 skickade Frigoscandias [REDACTED] [REDACTED] i Umeå [REDACTED] ett e-postmeddelande till Lincargo av vilket framgår att Frigoscandia såg som ett alternativ att självt transportera för de kunder där företaget var missnöjt med det åkeri som körde för Lincargo, se Bild 9.

Bild 9. Utdrag från e-postkorrespondens mellan Frigoscandia och Lincargo den 1 december 2020²¹⁶

Blir det bra om vi debiterar er löpande alla fel? vad ska det kosta tycker ni? Det är stora belopp då frakterna är långa som vi pratar om. Utöver det missnöjda kunder med stor risk för tapp och det kommer vi inte att kunna tolerera.
Jag har nämnt det tidigare, måste vi sätta upp egen trafik er området ta igen allt? Det känns inte som att ni når igenom till Lindströms.
Frustrationen är stor hos alla inblandade och det känns inte alls bra.

208. Sammanfattningsvis kan konstateras att representanter för Frigoscandia såväl inför Samarbetsavtalets ingående som en bit in i samt i slutet av avtalets giltighetstid ansett att Frigoscandia hade haft förmåga att självt ombesörja företagets transporter inom Norrmejeriers invägningsområde, eller möjlighet att låta någon annan underleverantör än Lincargo göra det. Som framgått ovan använde sig Frigoscandia redan av möjligheten med delvis egna lösningar på vissa orter, genom att hyra in sig i terminaler men ombesörja transportererna självt.

209. Som nämnts ovan²¹⁷ anser även Norrmejerier att Frigoscandia har fordonskapacitet att utföra transporter i glesbygdstrakterna i Västerbottens och Norrbottens inland samt de mest nordliga delarna av Sverige. Det vore dock enligt Norrmejerier inget ekonomiskt gångbart alternativ då det inte skulle gå att få lönsamhet i en sådan verksamhet. För det krävs enligt Norrmejerier *"helt andra logistiska lösningar som specialiserade företag som exempelvis Lincargo och Logex AB kan erbjuda och vilka har haft tillräckliga transportolymer i glesbygdsområden"*.²¹⁸ Konkurrensverket vill i det sammanhanget påpeka att till exempel Logex AB hade kunnat utgöra en möjlig samarbetspartner för Frigoscandia. Frigoscandia skulle även ha kunnat konkurrera med Lincargo om distributionskunderna inom ramen för det befintliga samarbetet.

210. Enligt uppgifter i Förvärvsärendet har mindre transportörer goda möjligheter att expandera sin verksamhet inom tempererad vägtransport. Detta innefattar enligt dessa uppgifter även expansion till geografiska områden där

²¹⁶ Handl.nr 287, E-post från Frigoscandia till Lincargo den 1 december 2020.

²¹⁷ Jfr punkt 194 ovan.

²¹⁸ Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 6.

transportören inte redan är aktiv. En transportör som inte redan är aktiv i exempelvis norra Sverige, eller bara har begränsad verksamhet där, uppges utan svårighet kunna växa i den regionen med hjälp av egna lastbilar, underleverantörer eller en kombination.²¹⁹

211. Avslutningsvis vill Konkurrensverket även framhålla att Frigoscandia i ärendet avseende Tempcons förvärv av Lincargo nämndes som en av Lincargos två närmaste konkurrenter.²²⁰
212. Konkurrensverkets bedömning är således att parterna under Samarbetsavtalets giltighetstid utgjorde faktiska konkurrenter inom Norrmejeriers invägningsområde, eftersom Frigoscandia i de delar av området där företaget inte redan tillhandahöll tempererade vägtransporter ändå utövade ett konkurrenstryck på Lincargo. Detta då Frigoscandia kunde ha erbjudit transporter genom att anlita andra underleverantörer än Lincargo. Alternativt skulle Frigoscandia ha kunnat starta upp transportverksamhet i egen regi, med antingen helt egna eller delvis egna lösningar, dvs. där företaget nyttjat andras terminaler men ombesörjt transporter själva. Frigoscandia hade även kunnat konkurrera med Lincargo om kundägarskapet för distributionskunderna inom ramen för parternas samarbete om samtransporter.
213. De ovan nämnda omständigheterna innebär också sådana verkliga och konkreta möjligheter för Frigoscandia att verka på marknaden att företaget i vart fall utgjorde en potentiell konkurrent till Norrmejerier inom de delar av Norrmejeriers invägningsområde där Frigoscandia inte redan tillhandahöll tempererade vägtransporter.
214. När det gäller Norrmejeriers konkurrenstryck på Frigoscandia inom de delar av norra Sverige där Lincargo inte tillhandahöll transporttjänster noterar Konkurrensverket följande.
215. Lincargo var ett specialiserat företag med särskild kunskap om och erfarenhet av att utföra tempererade vägtransporter i glesbygdsförhållanden²²¹, dvs. i förhållanden motsvarande dem som även råder i övriga delar av norra Sverige (utanför Norrmejeriers invägningsområde). Det hade varit möjligt att hyra terminalytor av grossister för det fall Lincargo skulle ha behov av ytterligare terminaler vid en expansion.²²² Eftersom Lincargos verksamhet bedrevs uteslutande med hjälp av underleverantörer hade den lösningen kunnat användas även i övriga delar av norra Sverige, vilket ligger i linje med uppgifterna ovan från Förvärvsärendet, att det finns goda möjligheter för transportörer att expandera till nya geografiska områden med hjälp av

²¹⁹ Handl.nr 635, Inlaga – verksamhetsbeskrivning och marknadsbeskrivning, s. 14–15.

²²⁰ Handl.nr 635, Inlaga – verksamhetsbeskrivning och marknadsbeskrivning, s. 13. Den andra konkurrenten som nämns är [REDACTED].

²²¹ Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 6.

²²² Handl.nr 515, Dialogskrift från förhör med [REDACTED] den 31 maj 2022, s. 87.

underleverantörer. Det är dessutom av betydelse att Norrmejerier utfört fjärrtransporter, om än i mycket begränsad utsträckning, till övriga delar av Sverige.²²³ Detta indikerar att Norrmejerier trots allt hade en kapacitet för längre transporter än bara inom sitt invägningsområde.

216. Konkurrensverkets bedömning är således att parterna under Samarbetsavtalets giltighetstid utgjorde faktiska konkurrenter även i åtminstone de områden i Dalarnas och Gävleborgs län²²⁴ som gränsar till de södra delarna av Västernorrlands respektive Jämtlands län. Detta eftersom Norrmejerier i dessa områden utövade ett konkurrenstryck på Frigoscandia.
217. De ovan nämnda omständigheterna innebär också sådana verkliga och konkreta möjligheter för Norrmejerier att verka på marknaden att företaget i vart fall utgjorde en potentiell konkurrent till Frigoscandia inom de ovan nämnda gränsområdena i Dalarnas och Gävleborgs län.
218. Sammanfattningsvis gör Konkurrensverket bedömningen att parterna var att betrakta som faktiska, eller i vart fall potentiella, konkurrenter i fråga om tillhandahållande av tempererade vägtransporter inom norra Sverige under tiden för Samarbetsavtalet.
219. När det gäller tempererade vägtransporter från Lincargos distributionsområde till övriga delar av Sverige, har Norrmejerier uppgett att en konkurrensytta mellan parterna under avtalstiden kan ha utgjorts av vissa fjärrgående transporter till kunder med upphämtningsort inom Lincargos distributionsområde men med destinationsort utanför området i fråga.²²⁵
220. Som nämnts ovan i avsnittet Relevant geografisk marknad har utredningen visat att gällande övriga Sverige, där Frigoscandia bedriver omfattande verksamhet inom tempererade vägtransporter, har Lincargo endast i mycket begränsad utsträckning tillhandahållit fjärrgående tempererade vägtransporter. Konkurrensverket har därför inte funnit skäl att i det här beslutet ta ställning till om Norrmejerier utgjorde en konkurrent till Frigoscandia i övriga Sverige.

Kundfördelningsklausulen har haft till syfte att begränsa konkurrensen mellan avtalsparterna

221. Eftersom kriterierna konkurrensbegränsande syfte och konkurrensbegränsande resultat är alternativa – och det därmed bara är i de fall då det inte kan konstateras att ett avtal haft till syfte att begränsa konkurrensen som det måste undersökas om avtalet haft till resultat att begränsa konkurrensen –

---

²²³ Handl.nr 517, Norrmejeriers svar på kompletterande frågor av den 22 juni 2022, s. 2.

²²⁴ Dvs. de två län i norra Sverige som inte omfattas av Norrmejeriers invägningsområde.

²²⁵ Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 8.

prövas nedan om Kundfördelningsklausulen haft ett konkurrensbegränsande syfte.

Rättsliga utgångspunkter för bedömningen

222. Med kriteriet "syfte att begränsa konkurrensen" avses inte avtalsparternas subjektiva avsikter med det avtal som prövas.
223. Det är vad avtalet i fråga rent objektivt syftar till som är avgörande för bedömningen av om avtalet har ett konkurrensbegränsande syfte.
224. Om det står klart att det är fråga om ett avtal som typiskt sett är ägnat att begränsa konkurrensen är detta avtalets objektiva syfte även om avtalsparterna hävdar att de inte hade för avsikt att begränsa konkurrensen.²²⁶
225. Även om ett konkurrensbegränsande syfte alltså inte utgörs av subjektiva avsikter hos företrädare för avtalsparterna finns det inget som hindrar konkurrensmyndigheter från att beakta även parternas subjektiva syfte med avtalet.²²⁷
226. För att det ska kunna fastställas att ett avtal har ett (objektivt sett) konkurrensbegränsande syfte måste avtalet i sig uppvisa en sådan grad av skadlighet för konkurrensen att det saknas anledning att undersöka dess effekter.²²⁸
227. Prövningen av om ett avtal mellan företag är tillräckligt skadligt för konkurrensen för att kunna anses utgöra en konkurrensbegränsning "genom syfte" ska göras utifrån innehållet i avtalet, de objektiva mål som eftersträvas med avtalet och det rättsliga och ekonomiska sammanhang som avtalet ingår i. Vid bedömningen av detta sammanhang ska hänsyn även tas till de aktuella produkternas eller tjänsternas beskaffenhet samt till strukturen och de faktiska villkoren på den eller de relevanta marknaderna.²²⁹
228. Första steget i bedömningen består alltså i att analysera innehållet i och det objektiva ändamålet med de aktuella avtalsvillkoren. Syftet med detta är att fastställa om villkoren i fråga ingår i den kategori av avtal vars skadliga verkan, mot bakgrund av tidigare erfarenheter, är allmänt vedertagen och lätt att identifiera.²³⁰

²²⁶ Karlsson och Bergqvist, Konkurrensrätt (version 6, 2022, JUNO), s. 197.

²²⁷ Jfr EU-domstolens dom den 11 september 2014 i mål C-67/13 P *Groupement des cartes bancaires (CB)*, ECLI:EU:C:2014:2204, p. 54 och däri angiven rättspraxis.

²²⁸ Jfr EU-domstolens dom den 2 april 2020 i mål C-228/18 *Budapest Bank*, p. 37, och Karlsson och Bergqvist, Konkurrensrätt (version 6, 2022, JUNO), s. 198.

²²⁹ EU-domstolens dom i *CB*, p. 53. Se även EU-domstolens dom den 20 november 2008 i mål C-209/07 *Beef Industry Development Society Ltd and Barry Brothers (BIDS)*, ECLI:EU:C:2008:643, p. 16 och 21.

²³⁰ Generaladvokat Bobeks förslag till avgörande den 5 september 2019 i mål C-228/18, ECLI:EU:C:2019:678, *Budapest Bank*, p. 42.

229. Analysen av ett avtals förmåga att typiskt sett medföra betydande verkningar på konkurrensen ska göras utifrån de förutsättningar som förelåg vid tidpunkten för avtalet.²³¹
230. Av bestämmelsen i 2 kap. 1 § andra stycket KL (och motsvarande bestämmelse i artikel 101.1 i EUF-fördraget) framgår att avtal som innebär att marknader delas upp hör till den kategori av avtal som i synnerhet omfattas av förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete. Sådana avtal utgör alltså typiskt sett syftesöverträdelser. I förarbetena till KL beskrivs marknadsuppdelningsavtal som en typ av avtal som till sin natur hindrar, begränsar eller snedvrider konkurrensen. Som exempel på horisontell marknadsdelning anges uppdelningar av försäljningskvoter, geografiska områden eller kundkretsar.²³²
231. Om det utifrån avtalets innehåll och objektiva ändamål kan konstateras att avtalet har ett konkurrensbegränsande syfte prövas i nästa steg av bedömningen om en analys av avtalet utifrån det rättsliga och ekonomiska sammanhang som avtalet ingår i leder till en annan slutsats.
232. Denna del av bedömningen kan endast stärka bedömningen som gjorts i det första steget, då avtalet granskats utifrån sin ordalydelse, eller neutralisera den bedömningen och således medföra att avtalet trots allt inte kan anses ha ett konkurrensbegränsande syfte. Det kan med andra ord finnas omständigheter som medför att slutsatsen att det är fråga om en konkurrensbegränsning genom syfte stärks eller finnas förklaringar som medför att ett konkret förfarande, trots dess art, inte kan anses ha ett konkurrensbegränsande syfte.²³³
233. Däremot kan granskningen av ett avtal med beaktande av dess rättsliga och ekonomiska sammanhang inte leda till slutsatsen att avtalet har ett konkurrensbegränsande syfte om man inte redan av avtalsbestämmelserna kan sluta sig till detta.²³⁴
234. När bedömningen gäller en sådan typ av förfarande som i tidigare rättspraxis har ansetts utgöra en särskilt allvarlig överträdelse – såsom t.ex. avtal om marknadsdelning – kan bedömningen av det rättsliga och ekonomiska sammanhanget begränsas till vad som visar sig vara absolut nödvändigt för

---

²³¹ Jfr generaladvokat Wahls förslag till avgörande den 23 april 2015 i mål C-172/14, *ING Pensii*, p. 59 och 60, Patent- och marknadsdomstolens dom den 21 december 2016 i mål PMT 17299-14, *GothNet/TeliaSonera*, s. 105 och MD 1997:15, s. 4.

²³² Se prop. 1992/93:56 s. 75.

²³³ Jfr Patent- och marknadsdomstolens dom den 21 december 2016 i mål nr PMT 17299-14, *GothNet/TeliaSonera*, s. 107–108, och generaladvokat Wahls förslag till avgörande i *ING Pensii*, p. 41–43.

²³⁴ Jfr Patent- och marknadsdomstolens dom den 21 december 2016 i mål nr PMT 17299-14, *GothNet/TeliaSonera*, s. 107–108, och generaladvokat Wahls förslag till avgörande i *ING Pensii*, p. 41–43.

att kunna dra slutsatsen att det rör sig om en konkurrensbegränsning genom syfte.²³⁵

235. Det ska också understrykas att det inte är nödvändigt att konkurrensen verkligen hindras, begränsas eller snedvrids för att en syftesöverträdelse ska föreligga.²³⁶ För att ett avtal ska anses ha ett konkurrensbegränsande syfte räcker det i stället att avtalet, med hänsyn till det rättsliga och ekonomiska sammanhang i vilket det ingår, är konkret *ägnat* att hindra, begränsa eller snedvrida konkurrensen.²³⁷ Ett sådant avtal är alltså förbjudet oavsett vilka konsekvenser avtalet i slutändan får, enbart på grund av den potentiella fara som förfarandet innebär för konkurrensen. Att ett avtal har en konkurrensbegränsande verkan kan vid syftesöverträdelser därför endast få betydelse för beräkningen av avgiften eller när ett eventuellt skadestånd ska bestämmas.²³⁸

236. Vidare ska påpekas att ett avtal inte behöver ha tillämpats för att ett konkurrensbegränsande syfte ska föreligga.²³⁹

237. Avslutningsvis ska framhållas att det framgår av praxis att det vid bedömningen av om ett avtal har ett konkurrensbegränsande syfte inte behöver göras någon kontrafaktisk analys, dvs. det behöver inte göras någon analys av hur konkurrenssituationen hade sett ut avtalet förutan.²⁴⁰

Kundfördelningsklausulen är av sådant slag att det vid ett första påseende kan konstateras att den har ett konkurrensbegränsande syfte

238. Första steget i analysen av om Kundfördelningsklausulen haft till syfte att begränsa konkurrensen är alltså att bedöma om det utifrån klausulens innehåll och ändamål kan fastställas att den är av sådan art att den är ägnad att begränsa konkurrensen.

Klausulens innehåll och ändamål

239. Som Konkurrensverket konstaterat ovan innebär de tre första styckena i Kundfördelningsklausulen att Frigoscandia och Norrmejerier avtalat att dela upp kunder mellan sig.²⁴¹

---

²³⁵ Se EU-domstolens dom i *Toshiba mot kommissionen*, p. 27–29, och EU-domstolens dom den 27 april 2017, *FSL m.fl. mot kommissionen*, C-469/15 P, EU:C:2017:308, p. 107. Se även generaladvokat Bobeks förslag till avgörande i *Budapest Bank*, p. 43–51.

²³⁶ Se EU-domstolens dom i *T-Mobile Netherlands*, p. 31 och 43, samt MD 2008:12, s. 15.

²³⁷ Se EU-domstolens dom i *T-Mobile Netherlands*, p. 31.

²³⁸ Se EU-domstolens dom i *T-Mobile Netherlands*, p. 31 och 42, samt EU-domstolens dom den 14 mars 2014, *Allianz Hungária*, C-32/11, EU:C:2013:160, p. 38.

²³⁹ Karlsson och Bergqvist, *Konkurrensrätt* (version 6, 2022, JUNO), s. 198f, med hänvisning till EU-domstolens dom i mål C-277/87 *Sandoz Prodotti Farmaceutici mot kommissionen*, EU:C:1990:6.

²⁴⁰ EU-domstolens dom den 25 mars 2021 i mål C-591/16 P *Lundbeck mot kommissionen*, EU:C:2021.243, p. 140ff, och EU-domstolens dom i *Budapest Bank m.fl.*, p. 55, 75 och 82–83.

²⁴¹ Se avsnittet Avtalets innehåll och tillämpning.

240. Enligt första stycket i klausulen skulle respektive part *"fokusera på försäljning till kunder som är nya för båda parter"* och av fortsättningen följer att parterna *"inte [skulle] arbeta parallellt med samma kunder och inte heller bearbeta varandras befintliga kunder"*.²⁴²
241. Norrmejerier skulle enligt andra stycket *"fokusera på kunder som har avsändningsorter inom LC:s distributionsområde och kunder där beslutet om köp av logistiktjänster tas inom LC:s geografiska distributionsområde, trots att kunden kan finnas på fler ställen i Sverige"*.²⁴³
242. Frigoscandia skulle enligt tredje stycket *"fokusera på kunder som har avsändningsorter inom BF:s geografiska distributionsområden och mottagarorter inom LC:s geografiska område samt fjärrkunder inom LC:s geografiska distributionsområde"*.²⁴⁴
243. Av ordalydelsen i dessa bestämmelser framgår att det objektiva ändamålet med regleringen var att avtalsparterna skulle avhålla sig från att konkurrera med varandra om kunder – Frigoscandia skulle inte konkurrera med Norrmejerier om vissa kunder och Norrmejerier skulle inte konkurrera med Frigoscandia om vissa andra kunder.
244. Detta innebär att företagen delat upp marknaden mellan sig och därigenom begränsat konkurrensen dem emellan.²⁴⁵
245. Klausulen om kundfördelningen strider mot grundtanken bakom konkurrensreglerna, nämligen att ekonomiska aktörer självständigt ska bestämma den affärsstrategi som de har för avsikt att följa på marknaden. Genom Kundfördelningsklausulen kunde företagen fatta sina respektive affärsbeslut utifrån vissheten att de inte skulle utsättas av konkurrens från varandra, vare sig om befintliga eller potentiella nya kunder. Företagen har genom de aktuella klausulerna således fördelat kunderna på marknaden mellan sig.
246. Med hänsyn till ovanstående kan konstateras att Kundfördelningsklausulen, som innefattat en marknadsdelning, ingår i den kategori av avtal vars skadliga verkan, mot bakgrund av tidigare erfarenheter, är allmänt

---

²⁴² Handl.nr 34, Samarbetsavtal, s. 4.

²⁴³ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, s. 4.

²⁴⁴ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, s. 4.

²⁴⁵ I EU-praxis har en ömsesidig konkurrensklausul i samband med ett förvärv ansetts utgöra ett avtal om marknadsdelning och en syftesöverträdelse, se Tribunalens dom den 28 juni 2016 i mål T-216/13 *Telefónica mot kommissionen*. Se även Stockholms tingsrätts dom den 16 maj 2016, mål T 10057-14, *Alfa Quality Moving m.fl.*, s. 83, där tingsrätten med hänvisning till t.ex. kommissionens beslut i COMP/39.839, *Telefónica/Portugal Telecom*, den 23 januari 2013 (det beslut som prövades i Tribunalens mål T-216/13), uttalade att det ligger *"nära till hands att anta att omvända eller ömsesidiga konkurrensklausuler som ingås i samband med företagsförvärv regelmässigt utgör syftesöverträdelse i och med att sådana klausuler i princip aldrig godtas som accessoriska begränsningar utan utgör en form av otillåten marknadsdelning."*

vedertagen och lätt att identifiera. Kundfördelningsklausulen är således av sådan art att den vid första påseende är ägnad att begränsa konkurrensen, dvs. utgör ett avtal med konkurrensbegränsande syfte.

Det rättsliga och ekonomiska sammanhang som klausulen ingår i leder inte till någon annan bedömning än att den haft till syfte att begränsa konkurrensen

247. Nästa steg i bedömningen är att undersöka om en analys av Kundfördelningsklausulen utifrån det rättsliga och ekonomiska sammanhang som den ingår i kan vända slutsatsen att klausulen haft ett konkurrensbegränsande syfte.

248. Av betydelse i den analysen är bland annat i vilka avseenden avtalsparterna var konkurrenter, eftersom Kundfördelningsklausulen, eller delar av den, inte kan ha haft förmåga att begränsa konkurrensen om parterna inte var konkurrenter i fråga om de kunder som delats upp genom klausulen.

249. Eftersom Konkurrensverket bedömt att parterna var att betrakta som faktiska, eller i vart fall potentiella, konkurrenter i fråga om tillhandahållande av tempererade vägtransporter inom norra Sverige²⁴⁶ under tiden för Samarbetsavtalet, har Kundfördelningsklausulen haft förmåga att begränsa konkurrensen i alla avseenden som rör transporter *inom* Lincargos (geografiska) distributionsområde (dvs. Norrmejeriers invägningsområde).

250. Detta innebär att Kundfördelningsklausulen haft förmåga att begränsa konkurrensen såvitt gäller (vilket framgår av första stycket jämfört med andra och tredje stycket i klausulen) att Frigoscandia inte skulle konkurrera med Norrmejerier om de kunder som avses i andra stycket och att Norrmejerier inte skulle konkurrera med Frigoscandia om fjärrkunder inom Lincargos geografiska distributionsområde.

251. Resterande del av Kundfördelningsklausulen innebär (vilket även det framgår av första stycket jämfört med andra och tredje stycket) att Norrmejerier inte skulle konkurrera med Frigoscandia om transporter *från* orter inom Frigoscandias geografiska distributionsområde *till* orter inom Lincargos geografiska område, dvs. inom Norrmejeriers invägningsområde (jfr den del av tredje stycket som handlar om "*kunder som har avsändningsorter inom BF:s geografiska distributionsområde och mottagarorter inom LC:s geografiska område*"). I fråga om de transporterna gör Konkurrensverket följande bedömning.

252. Med hänsyn till att Konkurrensverket bedömt att Norrmejerier utgjorde en konkurrent till Frigoscandia i åtminstone de områden i Dalarnas och Gävleborg län som gränsar till de södra delarna av Västernorrlands

---

²⁴⁶ Varmed – som framgått ovan i punkt 181 – avses Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands, Gävleborgs och Dalarnas län.

respektive Jämtlands län,²⁴⁷ har Kundfördelningsklausulen haft förmåga att begränsa konkurrensen mellan parterna såvitt gäller att Norrmejerier skulle avstå från att konkurrera med Frigoscandia om kunder med behov av transporter från orter i dessa gränsområden till orter inom Norrmejeriers invägningsområde.

253. När det gäller fjärrtransporter från områden ännu längre söderut, går det inte att dra samma slutsats utifrån den utredning som gjorts. Detta eftersom Konkurrensverket – med hänsyn till att Norrmejerier endast i begränsad utsträckning har bedrivit transportverksamhet i andra delar av Sverige – inte har tagit ställning till om Norrmejerier utgjort en konkurrent till Frigoscandia vad gäller transporter i "övrige Sverige". Konkurrensverket påstår därför inte att Kundfördelningsklausulen haft förmåga att begränsa konkurrensen såvitt gäller att Norrmejerier skulle avstå från att konkurrera med Frigoscandia om transporter från andra orter, söder om de nämnda gränsområdena i Dalarnas och Gävleborgs län, till orter inom Norrmejeriers invägningsområde.
254. Kundfördelningsklausulens rättsliga sammanhang får vidare sägas vara Samarbetsavtalet i dess helhet, som reglerar samarbetet i stort mellan parterna.
255. Syftet med Samarbetsavtalet framgår i avtalets avsnitt 1.2 Syfte, "[s]amarbetet skall bygga på öppenhet, enkelhet och fokus på gemensamma mål som skapar fördelar för båda parter". De huvudsakliga målsättningarna med det fördjupade samarbetet anges direkt efter. Bland annat ska parterna "skapa ett sömlöst logistiksystem" där de tillsammans ska "betjäna nuvarande och potentiella livsmedelskunder med ett bättre och bredare tjänsteutbud." Därtill ska samarbetet "skapa ökade volymer genom LC:s [Lincargos] terminalstruktur och distributions-system för att därigenom göra LC:s verksamhet mer lönsam och attraktiv för kunderna." På motsvarande sätt ska samarbetet "skapa ökade volymer genom BF:s [Frigoscandias] trafik, terminal och distributionsstruktur för att därigenom göra BF:s verksamhet mer lönsam och attraktiv för kunderna".²⁴⁸
256. För att uppnå syftet med Samarbetsavtalet i avsnitt 1.2 blev som ovan nämnts Frigoscandia kund till Lincargo avseende inhämtnings- och distributions-tjänster av gods från Lincargos terminaler²⁴⁹ och Lincargo blev kund till Frigoscandia avseende fjärrtrafiktjänster för gods som transporterades från eller till Lincargos distributionsområde.²⁵⁰
257. Samarbetet i stort innebar alltså att två konkurrenter beslutade att utöka sitt samarbete i en kontext där det typiskt sett finns risker för att samarbetet går

²⁴⁷ Se punkt 216–217 ovan.

²⁴⁸ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, avsnitt 1.2 Syfte, s. 1.

²⁴⁹ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, klausul 1.5.1.

²⁵⁰ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, klausul 1.6.1.

utöver vad som är nödvändigt. Parter som ingår sådana avtal bör därför iaktta försiktighet i fråga om samarbetets omfattning.

258. I inledningen av klausul 1.8.1 framgår att "[p]arterna ska agera gemensamt mot marknaden i syfte att befintliga såväl som potentiella [sic!] kunder skall uppleva att de arbetar med en leverantör".²⁵¹ Konkurrensverkets utredning har visat att det i majoriteten av fallen har varit en av parterna som har haft relationen med kunden, vilket också var ett av syftena med det sammanhängande logistiksystemet – att förenkla för kunderna. Detta mål hade företagen dock kunnat uppnå utan att fördela kunderna mellan sig på det sätt som skett i enlighet med vad som framgår av klausul 1.8.1 i Samarbetsavtalet.
259. Att det har varit en av parterna som "äger" kunden omnämns i det följande som "kundägarskap". Kundägarskapet innebar att det var den ägande parten som prissatte mot kund, fakturerade kund och ansvarade för hela transporten gentemot kund. Priset baserades på de olika delarna av transporten, dvs. kostnader för sträckan där den ägande parten själv utförde transporten och kostnader för underleverantörens deltransport. Underleverantören fakturerade sedan parten med kundägarskapet eller avräknade enligt prislista.²⁵²
260. Konkurrensverkets bedömning är att ovanstående affärsupplägg inte förutsätter att kunderna fördelades mellan parterna i ett initialt skede, så som skedde genom klausul 1.8.1. I och med att det (med vissa undantag²⁵³) endast var en part som hade kundägarskapet, fanns ingenting som hindrade att parterna konkurrerade med varandra om kundägarskapet, för att därefter anlita varandra som underleverantör. Den fördelning av kunder som kommer till uttryck i klausul 1.8.1 kan därför inte sägas ha varit nödvändig för att samarbetet parterna emellan skulle fungera.
261. Inte heller någon annanstans i Samarbetsavtalet framgår att fördelningen av kunder i klausul 1.8.1 skulle vara nödvändig för att uppnå målen med samarbetet.
262. Det finns således inget som tyder på att den aktuella klausulen skulle vara en nödvändig del i samarbetet mellan parterna om samtransporter. Det finns inga hänvisningar till klausulen eller dess innehåll i Samarbetsavtalet i övrigt, utan den framstår som en självständig del i avtalet.
263. Det ekonomiska sammanhang som Kundfördelningsklausulen ska bedömas i utgjordes av tillhandahållandet av tempererade vägtransporter och därtill hörande tjänster. Vad gäller den aktuella tjänstens beskaffenhet har

---

²⁵¹ Handl.nr 34, Samarbetsavtal, klausul 1.8.1.

²⁵² Handl.nr 535, Frigoscandias svar på kompletterande frågor, s. 1–2

²⁵³ Se nedan om s.k. delade kunder.

Konkurrensverket ovan konstaterat att Norrmejerier och Frigoscandia vid tiden för Samarbetsavtalet var faktiska eller i vart fall potentiella konkurrenter till varandra inom norra Sverige.

264. Att tempererade vägtransporter skiljer sig från vägtransporter i övrigt, och är mer krävande att utföra framgår ovan i avsnittet Marknadsförhållanden.
265. Frågan är då om det förhållandet att företagens samarbete avsett en marknad med sådana komplexa tjänster som tempererade vägtransporter motiverar att de avtalat om en fördelning av kunder på sådant sätt som anges i Kundfördelningsklausulen. Emot detta talar framför allt två omständigheter i förevarande ärende, dels "delade kunder", kunder där Frigoscandia och Lincargo delat på kundägarskapet, dels vad som framgår av korrespondensen mellan å ena sidan Frigoscandia och å andra sidan Lincargo och dess dåvarande moderbolag Tempcon, som ledde till att i vart fall uppdelningen av kunder i enlighet med Samarbetsavtalet slutade gälla.
266. Utredningen har visat att Frigoscandia och Lincargo inte tillämpade Kundfördelningsklausulen för alla kunder. I vissa fall hade kunder kontrakt med både Frigoscandia och Lincargo. Exempel på sådana "delade kunder" var kunderna [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] och [REDACTED].²⁵⁴ Under perioder förekom, åtminstone för vissa av dessa kunder, en diskussion mellan parterna om att flytta över respektive kund till "korrekt" part i enlighet med Samarbetsavtalets klausul 1.8.1,²⁵⁵ men så skedde av olika anledningar inte utan kunderna förblev kund till båda företagen.
267. Enligt Frigoscandia hade en överflyttning till Lincargo av exempelvis [REDACTED], som enligt Samarbetsavtalet borde vara en "Lincargokund", inneburit höga administrativa kostnader då kunden var integrerad mot Frigoscandias faktureringsystem.²⁵⁶
268. Konkurrensverket kan därmed konstatera att en uppdelning av kunderna mellan parterna inte var en förutsättning för att samdistributionen som sådan skulle fungera, vilket visas av omständigheten att vissa kunder fick förbli "delade kunder", dvs. ha ett direkt kundförhållande till både Lincargo och Frigoscandia.
269. Konkurrensverket har under utredningen även tagit del av brevväxling från mitten av december 2021, mellan Frigoscandia och Tempcon (i egenskap av dåvarande ägare till Lincargo).

---

²⁵⁴ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 8.

²⁵⁵ Se t.ex. handl.nr 312, E-postkorrespondens mellan Frigoscandia och Lincargo den 5–8 juni 2017 (om [REDACTED]), s. 1–3 och handl.nr 29, E-postkorrespondens mellan Frigoscandia och Lincargo den 26 november 2018 (om [REDACTED]), s. 2.

²⁵⁶ Handl.nr 3, Kompletterande skrivelse, s. 8.

270. Tempcons inställning var att Samarbetsavtalet upphört från och med den 1 december 2021, men att de leveranser som skickades dagligen mellan Lincargo och Frigoscandia borde, "[ä]ven utan det numera upphörda samarbetsavtalet, kunna fortgå på sedvanliga marknadsmässiga grunder och under separat förhandlade prislister".²⁵⁷ Frigoscandia ansåg däremot att avtalet fortsatt gällde med undantag för uppdelningen av kunder i klausul 1.8.1 och principerna för kundansvar i klausul 1.8.4.²⁵⁸ Parterna delade dock uppfattningen "[a]tt de leveranser som skickas dagligen till och från Lincargo/Frigoscandia kan fortgå på sedvanliga marknadsmässiga grunder".²⁵⁹ Parterna var även överens om att diskutera ett nytt avtal sinsemellan²⁶⁰, så det fanns en samstämmighet om att samarbetet skulle fortsätta. Som nämnts ovan [REDACTED].

271. Av brevväxlingen framgår att samtransporterna skulle kunna fortsätta som vanligt även om de aktuella klausulerna (alternativt Samarbetsavtalet i sin helhet), upphört att gälla. Även detta visar att kundfördelningen inte var en förutsättning för att samarbetet i stort i form av samtransporterna skulle kunna genomföras.

272. Konkurrensverkets slutsats i denna del är att varken strukturen eller de faktiska villkoren för att tillhandahålla tempererade vägtransporter medför en annan bedömning än att det är fråga om en konkurrensbegränsning genom syfte.

273. Norrmejerier har under utredningen framhållit att klausul 1.8.1 måste läsas och tolkas i det sammanhang som utgörs av Samarbetsavtalets syfte i avsnitt 1.2, och att i ljuset av detta blev Frigoscandia kund till Lincargo och Lincargo blev kund till Frigoscandia: "*Bestämmelsen i avsnitt 1.8.1 har således aldrig varit avsedd att tillämpas i något annat eller större sammanhang än då parterna tillsammans tillhandahållit sådana samtransportlösningar [...]*".²⁶¹

274. Konkurrensverket anser emellertid att det inte framgår av Samarbetsavtalet att Kundfördelingsklausulen enbart skulle tillämpas vid samtransportlösningar. Även om det skulle förhålla sig på det sättet anser Konkurrensverket att klausulen lika fullt var konkurrensbegränsande. Detta eftersom

---

²⁵⁷ Handl.nr 522, Brev från Tempcon och Lincargo till Frigoscandia, den 13 december 2021 (datum framgår av handl.nr 521).

²⁵⁸ Handl.nr 522, Brev från Tempcon och Lincargo till Frigoscandia, den 13 december 2021 (datum framgår av handl.nr 521).

²⁵⁹ Handl.nr 524, Brev från Tempcon och Lincargo till Frigoscandia, den 15 december 2021 (datum framgår av handl.nr 521).

²⁶⁰ Handl.nr 522, Brev från Tempcon och Lincargo till Frigoscandia, den 13 december 2021 (datum framgår av handl.nr 521) och Handl.nr 523, Brev från Frigoscandia till Tempcon och Lincargo, den 15 december 2021.

²⁶¹ Handl.nr 494, Skrivelse från Norrmejerier, s. 4.

parterna, vilket har påtalats ovan, initialt kunde ha konkurrerat om kundägarskapet för att därefter anlita varandra som underleverantör.

275. Avslutningsvis kan Konkurrensverket notera att såväl Frigoscandia som Tempon, i egenskap av dåvarande moderbolag till Lincargo, bedömt att innehållet i de aktuella klausulerna är konkurrensbegränsande (se ovan under avsnittet Tidsperioden under vilken Samarbetsavtalet gällt).

Slutsats konkurrensbegränsande syfte

276. Konkurrensverket anser att det rättsliga och ekonomiska sammanhang som klausul 1.8.1 i Samarbetsavtalet implementerades i inte påverkar bedömningen av klausulens konkurrensbegränsande syfte, förutom såvitt gäller att klausulen innebar att Norrmejerier inte skulle konkurrera med Frigoscandia om transporter från orter i södra delen av Sverige²⁶² till orter inom Norrmejeriers invägningsområde. Varken de rådande förhållandena eller strukturen på marknaden eller företagets övriga samarbete om samdistributionen påverkar bedömningen att Kundfördelningsklausulen hade ett tydligt konkurrensbegränsande syfte.

277. Ett avtal med ett konkurrensbegränsande syfte behöver inte efterlevas för att utgöra en överträdelse men Konkurrensverket konstaterar att det finns exempel på att företagen tycks ha förhållit sig till innehållet i Kundfördelningsklausulen. Företagens faktiska agerande under avtalstiden ger således stöd för att klausulen verkat avskräckande och gett upphov till en tillräcklig grad av skadlighet för konkurrensen för att den ska utgöra en syftesöverträdelse.

278. Mot bakgrund härav drar Konkurrensverket slutsatsen att klausul 1.8.1 i Samarbetsavtalet, med beaktande av dess innebörd, de mål som eftersträvats med den och det rättsliga och ekonomiska sammanhang den implementerades i – förutom i den del som angetts ovan – var ägnad att inverka negativt på konkurrensen mellan företagen. Klausulen har därmed haft ett konkurrensbegränsande syfte.

279. Därmed saknas det anledning att pröva om Kundfördelningsklausulen haft ett konkurrensbegränsande resultat.

Märkbarhetskriteriet

280. För att ett konkurrensbegränsande avtal ska strida mot förbudet i 2 kap. 1 § KL behöver konkurrensbegränsningen vara märkbar. Det innebär att det konkurrensbegränsande samarbetet måste ha ekonomiska verkningar av någon betydelse, dvs. vara kvantitativt märkbart.²⁶³ Det framgår av praxis

²⁶² Dvs. orter i områden söder om de områden i Dalarnas och Gävleborgs län som gränsar till Västerbottens och Jämtlands län.

²⁶³ Prop. 1992/93:56 s. 73.

att det är avtalet eller förfarandet som ska bedömas, inte de individuella företagens förmåga att med sin egen marknadsandel åstadkomma en konkurrensbegränsning eller påverka handeln.²⁶⁴ Vid bedömningen ska samarbetets omfattning och dess art beaktas.

281. När det som i nu aktuellt fall är fråga om en syftesöverträdelse, kan märkbarhetsfrågan avgöras mer summariskt då sådana avtal nästan alltid begränsar konkurrensen.²⁶⁵
282. Enligt EU-praxis anses ett avtal som kan påverka handeln mellan EU:s medlemsstater och som har ett konkurrensbegränsande syfte, till sin natur och oavsett om det har något faktiskt resultat, utgöra en märkbar konkurrensbegränsning.²⁶⁶ Det är överflödigt att ta hänsyn till de konkreta verkningarna av ett avtal när det framgår att syftet med detta är att begränsa, hindra eller snedvrída konkurrensen.²⁶⁷
283. Konkurrensverket har bedömt att de konkurrensbegränsande delarna av Samarbetsavtalet (Kundfördelningsklausulen) inte har kunnat påverka handeln mellan EU:s medlemsstater (se nedan), vilket innebär att frågan om märkbarhet i det här fallet ska bedömas utifrån svensk rätt.
284. Även i fråga om förbudet i 2 kap. 1 § KL torde emellertid det s.k. märkbarhetskriteriet i praktiken ha sin betydelse vid bedömning av avtal som inte haft till syfte att begränsa konkurrensen, även om det inte direkt framgår av bestämmelsen.²⁶⁸
285. I förarbetena till 2 kap. 1 § KL anges att det framgår av praxis att vissa avtal, bland annat sådana som har till syfte att dela upp marknader, alltid är märkbart konkurrensbegränsande oavsett företagets marknadsandelar.²⁶⁹
286. Eftersom Konkurrensverket har konstaterat att Kundfördelningsklausulen i Samarbetsavtalet haft till syfte att dela upp marknader bedömer Konkurrensverket att märkbarhetskriteriet av kvalitativa skäl är uppfyllt i det här fallet.
287. I det följande tar Konkurrensverket emellertid ställning till om märkbarhetskriteriet är uppfyllt även av kvantitativa skäl.

---

²⁶⁴ Se Patent- och marknadsdomstolens dom den 21 december 2016 i mål PMT 17299-14, *GothNet/TeliaSonera*, s. 114 och däri angiven rättspraxis från Tribunalen.

²⁶⁵ EU-domstolens dom den 13 juli 1966, *Consten Grundig mot kommissionen*, i de förenade målen 56/64 och 58/64, EU:C:1966:41, s. 289, samt Stockholms tingsrätts dom den 18 december 2015 i mål T 12305-13, *Konkurrensverket mot Aleris m.fl.*, s. 197 f.

²⁶⁶ Se EU-domstolens dom den 13 december 2012, *Expedia Inc.*, C-226/11, EU:C:2012:795, p. 37.

²⁶⁷ EU-domstolens dom i de förenade målen *Consten Grundig mot kommissionen*, s. 289.

²⁶⁸ Karlsson och Bergqvist, *Konkurrensrätt* (version 6, 2022, JUNO), s. 192f.

²⁶⁹ Prop. 2007/08:135 s. 72.

288. Någon exakt nedre gräns för hur stora företagens marknadsandelar måste vara för att samarbetet ska anses vara märkbart konkurrensbegränsande framgår inte av praxis, men märkbarhetskriteriet har normalt ansetts vara uppfyllt vid sammanlagda marknadsandelar överstigande fem procent.²⁷⁰

289. En beräkning av företagens marknadsandelar görs med utgångspunkt i den relevanta marknaden som avgränsats.

Konkurrensverkets bedömning av Frigoscandias och Norrmejeriers gemensamma marknadsandelar

290. Det saknas officiell statistik avseende transporter av tempererat gods i Sverige.²⁷¹ För att bedöma om Kundfördelningsklausulen utgjort en märkbar konkurrensbegränsning, har Konkurrensverket därför utgått från beräknade marknadsandelar från Konkurrensverkets prövning av Tempcons förvärv av Lincargo.

291. Konkurrensverket har i nu aktuellt ärende konstaterat att den relevanta produktmarknaden kan avgränsas till tempererade vägtransporter och därtill hörande tjänster, innefattande både distribution och fjärrtransporter. När det gäller den relevanta geografiska marknaden föreligger sådana omständigheter att norra Sverige kan anses utgöra en egen marknad (se ovan avsnittet Relevant geografisk marknad).

292. Vid prövningen av Tempcons förvärv av Lincargo uppskattades marknadsandelarna²⁷² för Frigoscandia och Lincargo bland annat på en marknad för tempererade vägtransporter till, från och inom norra Sverige²⁷³ för åren 2018 till och med juni 2021. Uppskattningen i Förvärvsärendet gjordes utifrån omsättningssiffror som för Lincargos del innefattade transporttjänster utförda åt Norrmejerier. Denna del av omsättningen har i nu aktuellt ärende räknats bort för Lincargo. Beträffande Frigoscandia så uppskattades marknadsandelarna på omsättning som inbegrep *hela* transportsträckan till eller från norra Sverige. I nu aktuellt ärende har omsättningen för den del av

---

²⁷⁰ Se EU-domstolens domar i målen *kommissionen mot Stichting Administratiekantoor Portielje* C-440/11 ECLI:EU:C:2013:514, och *Ziegler mot kommissionen*, C-439/11, EU:C:2013:513. Se även KKVFS 2017:3, p. 7, som genom hänvisning till p. 8 i kommissionens tillkännagivande om avtal av mindre betydelse som inte märkbart begränsar konkurrensen enligt artikel 101.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (stöd av mindre betydelse), (EUT C 291, 30.8.2014, s. 1), anger en gräns om 10 procent för avtal mellan företag som är faktiska eller potentiella konkurrenter. KKVFS 2017:3 anger därutöver en gräns om 15 procent, förutsatt att den totala årsomsättningen för varje avtalspart inte överstiger 30 miljoner kronor. Det allmänna rådet respektive tillkännagivandet undantar dock syftesöverträdelser från dess tillämpning (punkt 9 respektive p. 13).

²⁷¹ Se handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 63.

²⁷² Se handl.nr 640, PM Marknadsandelar, s. 4–7 för en beskrivning av Konkurrensverkets metod för att uppskatta marknaden och marknadsandelar i prövningen av Tempcons förvärv av Lincargo.

²⁷³ Med transporter "till, från och inom norra Sverige" avses transporter där mottagare, avsändare eller båda befinner sig i norra Sverige, dvs. innefattande såväl distribution som fjärrtransporter. Se handl.nr 640, PM Marknadsandelar, s. 10. Eftersom Konkurrensverket i förevarande ärende inte har gjort någon ytterligare uppdelning av den relevanta produktmarknaden utifrån typ av tjänst är det dessa marknadsandelar som är relevanta att referera till i första hand, då de omfattar omsättning för både distribution och fjärrtransporter.

transporterna som skett *utanför* den relevanta geografiska marknaden räknats bort.

293. Med utgångspunkt i den uppskattning av marknadsandelar som gjordes i Förvärvsärendet, har Konkurrensverket i förevarande ärende räknat om Lincargos och Frigoscandias marknadsandelar med de justeringar som nämnts. Eftersom motsvarande omräkning som för Frigoscandia inte har gjorts för konkurrenterna, blir parternas marknadsandelar underskattade i förhållande till konkurrenternas. Frigoscandia hade för åren 2018 till och med juni 2021 en uppskattad marknadsandel på som mest ■■■ procent (2019) och Lincargo hade under dessa år en uppskattad marknadsandel på som mest ■■■ procent (första halvåret 2021). Marknadsandelarna för Lincargo och Frigoscandia framgår av Tabell 1 nedan.

Tabell 1. Uppskattning av parternas marknadsandelar på marknaden för tempererad vägtransport till, från och inom norra Sverige (distribution och fjärrtransport)²⁷⁴

Procent av total omsättning till, från och inom norra Sverige (distribution och fjärrtransport)				
Transportbolag	2018	2019	2020	t.o.m. juni 2021
Lincargo AB	■■■ % ²⁷⁵	■■■ % ²⁷⁶	■■■ % ²⁷⁷	■■■ % ²⁷⁸
Frigoscandia AB	■■■ % ²⁷⁹	■■■ % ²⁸⁰	■■■ % ²⁸¹	■■■ % ²⁸²
Sammanlagd marknadsandel	■■■ %	■■■ %	■■■ %	■■■ %

294. Som framgår av tabellen översteg Frigoscandias och Lincargos sammanlagda marknadsandelar fem procent för vart och ett av de angivna åren. Således var förfarandet märkbart trots att parternas marknadsandelar i tabellen ovan utgör en underskattning.

295. Även om den relevanta geografiska marknaden skulle vara nationell, blir resultatet att parternas gemensamma marknadsandelar översteg fem procent

²⁷⁴ Handl.nr 640, PM Marknadsandelar, s. 14. En justering av parternas marknadsandelar har gjorts i enlighet med vad som beskrivits i punkt 292. Konkurrenters marknadsandelar framgår av handl.nr 723, Beräkning av marknadsandelar.

²⁷⁵ Handl.nr 624, Norrmejerier årsredovisning 2018, s. 35 (enbart logistiktjänster).

²⁷⁶ Handl.nr 625, Norrmejerier årsredovisning 2019, s. 43 (enbart logistiktjänster).

²⁷⁷ Handl.nr 643, Resultaträkning Lincargo 2020. Jfr handl.nr 582, Omsättning transportverksamheten 2020–2021.

²⁷⁸ Av Norrmejeriers årsredovisning för 2021 (handl.nr 627 s. 58) framgår att Lincargo omsatte 118 081 000 kr (logistiktjänster och transportstöd). Medelvärde för omräkningen av omsättningarna för 2018–2020 från Förvärvsärendet till förevarande ärende är en sänkning av omsättningen med ■■■ %. När Lincargos omsättning för hela 2021 på 118 081 000 kr sänks med ■■■ % ger det en omsättning på ■■■■ kr.

²⁷⁹ Frigoscandia uppgav i Förvärvsärendet att företagets omsättning på den relevanta marknaden för 2020 uppgick till ■■■■ kr. I nu aktuellt ärende uppgår Frigoscandias omsättning på den relevanta marknaden för 2020 till ■■■■ kr, vilket innebär en omsättning som är ■■■ % lägre än i Förvärvsärendet. Frigoscandias omsättning för 2018 från Förvärvsärendet är justerad i enlighet med detta.

²⁸⁰ Frigoscandias omsättning för 2019 från Förvärvsärendet är justerad i enlighet med not 279.

²⁸¹ Handl.nr 648, Omsättning Frigoscandia 2020.

²⁸² Frigoscandias omsättning för 2021 (t.o.m. juni) från Förvärvsärendet är justerad i enlighet med not 279.

för vart och ett av åren. Förfarandet skulle således ha varit märkbart konkurrensbegränsande även om den avgränsningen tillämpades. Även i detta fall har Lincargos omsättning justerats utifrån vad som beskrivs ovan i punkt 292. Marknadsandelarna för Lincargo och Frigoscandia framgår av Tabell 2 nedan.

Tabell 2. Uppskattning av parternas marknadsandelar på marknaden för tempererad vägtransport inom hela Sverige (distribution och fjärtransport)²⁸³

Procent av total omsättning inom hela Sverige (distribution och fjärtransport)				
Transportbolag	2018	2019	2020	t.o.m. juni 2021
Lincargo AB	███ % ²⁸⁴	███ % ²⁸⁵	███ % ²⁸⁶	███ % ²⁸⁷
Frigoscandia AB	███ %	███ %	███ %	███ %
Sammanlagd marknadsdel	███ %	███ %	███ %	███ %

296. För de föregående år som Samarbetsavtalet gällde, som inte ingår i tabellerna ovan dvs. åren från 2011 då Samarbetsavtalet slöts till och med år 2017, har Konkurrensverket undersökt hur marknaden för tempererade vägtransporter utvecklades. Under dessa år skedde en viss omstrukturering på marknaden i norra Sverige²⁸⁸, men inget som medförde någon omvälvande förändring av tillgänglig kapacitet på marknaden.²⁸⁹

297. När det gäller storleken på totalmarknaden för tempererade vägtransporter under perioden 2011–2021, så visar uppgifter i ärendet angående Tempcons förvärv av Lincargo att marknadsvärdet för tempererade vägtransporter under åren 2014–2015 beräknades till ███–███ miljarder kronor. För 2019 uppskattades marknadsvärdet till ███–███ miljarder kronor.²⁹⁰ Konkurrensverket uppskattade i Förvärvsärendet att omsättningen för samma marknad

²⁸³ Handl.nr 640, PM Marknadsandelar, s. 12–13. En justering av Lincargos marknadsandelar har gjorts i enlighet med vad som beskrivits i punkt 292. Konkurrenters marknadsandelar framgår av handl.nr 723, Beräkning av marknadsandelar.

²⁸⁴ Handl.nr 624, Norrmejerier årsredovisning 2018, s. 35 (enbart logistiktjänster).

²⁸⁵ Handl.nr 625, Norrmejerier årsredovisning 2019, s. 43 (enbart logistiktjänster).

²⁸⁶ Handl.nr 643, Resultaträkning Lincargo 2020. Jfr handl.nr 582, Omsättning transportverksamheten 2020–2021.

²⁸⁷ Av Norrmejeriers årsredovisning för 2021 (handl.nr 627 s. 58) framgår att Lincargo omsatte 118 081 000 kr (logistiktjänster och transportstöd). Medelvärdet för omräkningen från Förvärvsärendet till förevarande ärende är en sänkning av omsättningen med ███%. När Lincargos omsättning för hela 2021 på 118 081 000 kr sänks med ███% ger det en omsättning på ███ kr, vilket resulterar i en marknadsandel om ███% för första halvåret 2021.

²⁸⁸ Nordisk Kyl Logistik AB (NKL) köptes år 2011 av Bilfrakt Bothnia AB, därefter av Postnord år 2013. År 2020 såldes bolaget, då under namnet Postnord Termo AB, till Kyl- och Frysexpressen Mälardalen, och bytte namn till Kyl- och Frysexpressen Nord AB. Se <https://kofnord.se/om-kof-nord/historik/>, hämtad 2023-02-08. Tempcon förvärvade Logex AB år 2019. Före det var inte Tempcon aktivt i norra Sverige. Se <https://www.logex.se/>, hämtad 2023-02-08.

²⁸⁹ Detta bekräftas av Frigoscandias dåvarande ███ i Umeå, se handl.nr 589, Tjänsteanteckning från telefonsamtal med Frigoscandias dåvarande ███ den 8 februari 2023, s. 5.

²⁹⁰ Handl.nr 631, Svar på åläggande, s. 3.

uppgick till ca 7,8 miljarder kronor för år 2020.²⁹¹ Storleken på totalmarknaden för tempererade vägtransporter kan således sägas ha varit stabil under perioden.

298. Konkurrensverket kan i nu aktuellt ärende konstatera att parternas respektive nettoomsättning för åren 2011–2021 varit förhållandevis stabil under perioden²⁹², vilket tillsammans med den stabila totalmarknaden starkt talar för att eventuella variationer i marknadsandelar under den tiden inte varit så stora att det kan ha medfört gemensamma marknadsandelar under fem procent.

299. Inte heller andra omständigheter har framkommit som tyder på att Frigoscandias och Lincargos sammanlagda marknadsandelar understeg fem procent för något av de aktuella åren. Konkurrensverket anser därmed att förfarandet varit märkbart konkurrensbegränsande under hela tiden för Samarbetsavtalet.

Slutsats – Kundfördelningsklausulen har märkbart begränsat konkurrensen

300. Det konkurrensbegränsande förfarandet i detta ärende har utgjorts av ett avtal om marknadsuppdelning som till sin art är en särskilt allvarlig konkurrensbegränsning. Redan den omständigheten att det har varit fråga om ett avtal med ett konkurrensbegränsande syfte talar starkt för att märkbarhetskriteriet är uppfyllt av kvalitativa skäl. Utrymmet för att förfarandet inte ska anses märkbart påverka konkurrensen får därför anses vara mycket begränsat. Något undantag för avtal av mindre betydelse finns inte för samarbeten som omfattar särskilt allvarliga syftesöverträdelse.²⁹³

301. Vidare var företagens sammanlagda marknadsandelar tillräckligt stora, långt över fem procent, för att göra den aktuella konkurrensbegränsningen märkbar även av kvantitativa skäl.

302. Några omständigheter som talar emot märkbarhet för den aktuella konkurrensbegränsningen har inte framkommit. Sammanfattningsvis bedömer Konkurrensverket därför att konkurrensbegränsningen har varit märkbar.

²⁹¹ Handl.nr 592, Beslut dnr 440/2021 p. 63.

²⁹² Handl.nr 595–605, Frigoscandias årsredovisningar för åren 2011–2021 och handl.nr 617–627, Norrmejeriers årsredovisningar för åren 2011–2021. Angående Frigoscandias omsättning så har den i snitt uppgått till 1 819 mkr/år, med som lägst en omsättning på 1 632 mkr (2011) och som högst 2 128 mkr (2018). När det gäller Norrmejeriers omsättning för "Logistik tjänster" har denna varierat något under framförallt åren 2012–2014 (94 079 kkr (2012), 110 191 kkr (2013) och 76 556 kkr (2014)). Sett över hela perioden 2011–2017 börjar och slutar dock omsättningen på ungefär samma nivå: 90 881 kkr (2011) och 90 562 kkr (2017). I snitt har omsättningen uppgått till 95 026 kkr/år om hela perioden 2011–2021 beaktas.

²⁹³ Se fotnot 270 rörande att där nämnda allmänna rådet respektive tillkännagivandet inte är tillämpligt på syftesöverträdelse.

Villkoren för undantag enligt 2 kap. 2 § KL är inte uppfyllda

303. För avtal som strider mot förbudet i 2 kap. 1 § KL, men som huvudsakligen har positiva effekter som överväger avtalets negativa påverkan på konkurrensen, finns enligt 2 kap. 2 § KL möjlighet till undantag. Bevisbördan för att ett avtal uppfyller villkoren för undantag ligger på de berörda företagen.²⁹⁴
304. Den som åberopar undantag enligt ovannämnda bestämmelser måste genom övertygande argument och bevisning styrka att villkoren för att beviljas undantag är uppfyllda.²⁹⁵ Det är normalt sett osannolikt att avtal som har till syfte att begränsa konkurrensen uppfyller villkoren för undantag.²⁹⁶
305. Varken Frigoscandia eller Norrmejerier har anfört några omständigheter som medför att förutsättningar för undantag enligt 2 kap. 2 § KL är uppfyllda. Konkurrensverket anser inte heller att det föreligger sådana omständigheter som gör att förutsättningarna för undantag i aktuellt lagrum är uppfyllda. Mot bakgrund härav bedömer Konkurrensverket att förutsättningarna för undantag i 2 kap. 2 § KL inte är uppfyllda.

Slutsats – Företagen har överträtt förbudet i 2 kap. 1 § KL

306. Konkurrensverkets utredning visar att Frigoscandia och Norrmejerier har överträtt förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete i 2 kap. 1 § KL.
307. Frigoscandia och Norrmejerier har genom Kundfördelningsklausulen avtalat att respektive part skulle fokusera på försäljning till kunder som var nya för båda parter, att de inte skulle arbeta parallellt med samma kunder och inte heller bearbeta varandras befintliga kunder samt att Frigoscandia därvid skulle fokusera på vissa kunder och Norrmejerier därvid skulle fokusera på andra kunder (klausul 1.8.1). De har alltså avtalat att inte konkurrera med varandra om samma kunder. Detta innebär att företagen har delat upp marknaden mellan sig, närmare bestämt genom att de delat upp kunderna utifrån främst inom vilket geografiskt område den ort som kundens gods skulle avsändas från låg i kombination med vilken typ av transporttjänst kunden efterfrågade: distribution eller fjärtrafik.
308. När det gäller frågan om Kundfördelningsklausulen haft förmåga att begränsa konkurrensen mellan parterna såvitt gäller att Norrmejerier inte skulle konkurrera med Frigoscandia om transporter från orter i södra delen

---

²⁹⁴ MD 2012 6, p. 156, MD 2012:13, p. 215, Stockholms tingsrätts dom den 18 december 2015 i mål T 12305-13, *Aleris m.fl.*, s. 205. Jämför artikel 2 i rådets förordning (EG) 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpningen av konkurrensreglerna i artiklarna 81 och 82 i fördraget, EUT L 1, 4.1.2003, s. 1.

²⁹⁵ EU-domstolens dom den 7 februari 2013, *Slovenská sporiteľňa a.s.*, C-68/12, EU:C:2013:71, p. 32.

²⁹⁶ Kommissionens riktlinjer för tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget, EUT C 101, 27.4.2004, s. 97, p. 46, och kommissionens beslut den 23 januari 2013 i ärende COMP/39.839, *Telefónica/Portugal Telecom*, p. 441.

av Sverige²⁹⁷ till orter inom Norrmejeriers invägningssområde, påstår Konkurrensverket inte att klausulen innebär en överträdelse i denna del. Detta eftersom Konkurrensverket inte har tagit ställning till om Norrmejerier utgjorde en konkurrent till Frigoscandia i fråga om sådana transporter.

309. Övriga delar av Kundfördelningsklausulen utgör ett avtal som haft till syfte att begränsa konkurrensen mellan Frigoscandia och Norrmejerier på ett märkbart sätt.

Överträdelsens varaktighet

310. Som framgått ovan har Konkurrensverket i det här ärendet utgått från att Samarbetsavtalet, vari Kundfördelningsklausulen ingick, började gälla mellan avtalsparterna den 1 januari 2011 och att åtminstone de delar av Kundfördelningsklausulen som bedömts utgöra en överträdelse av samarbetsförbudet i 2 kap. 1 § KL, upphörde att gälla den 30 november 2021.

311. Mot den bakgrunden slår Konkurrensverket fast att överträdelsen pågick från och med den 1 januari 2011 till och med den 30 november 2021, dvs. i 10 år och 11 månader.

312. När det gäller överträdelsens varaktighet ska det emellertid tillgodoräknas Frigoscandia att företaget anmälde överträdelsen till Konkurrensverket den 20 september 2021 och att det var av hänsyn till Konkurrensverkets utredning och i samråd med Konkurrensverket som Frigoscandia avvecklade sitt deltagande i överträdelsen först sedan Konkurrensverket hade vidtagit sin första externa utredningsåtgärd (jfr punkt 365 nedan).

Artikel 101.1 i EUF-fördraget är inte tillämplig

313. Konkurrensverket ska tillämpa artikel 101 i EUF-fördraget på avtal och samordnade förfarande som kan påverka handeln mellan medlemsstater på ett märkbart sätt.²⁹⁸ Vid bedömningen är avtalets karaktär, vilka produkter som omfattas av avtalet och de berörda företagens ställning och betydelse av relevans.

314. Horisontella samarbetsavtal som är begränsade till en enda medlemsstat och som inte direkt avser import eller export tillhör inte den kategori av avtal som genom sin själva art kan påverka handeln mellan medlemsstater.²⁹⁹ För att

---

²⁹⁷ Med "södra delen av Sverige" avses orter i områden söder om de områden i Dalarnas och Gävleborgs län som gränsar till Västerbottens och Jämtlands län.

²⁹⁸ Artikel 3 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpningen av konkurrensreglerna 81 och 82 i fördraget, EUT L 1, 4.1.2003, s. 1.

²⁹⁹ Se p. 83 i kommissionens tillkännagivande om begreppet påverkan på handeln i artiklarna 81 och 82 i fördraget, (EUT C 101, 27.4.2004, s. 81) (fortsättningsvis Kommissionens tillkännagivande om begreppet påverkan på handeln).

påvisa att sådana avtal kan påverka samhandeln krävs i regel en noggrann undersökning i det enskilda fallet.

315. Det finns emellertid inte några indikationer på att det aktuella avtalet – Kundfördelningsklausulen – haft någon effekt på gränsöverskridande handelsmönster, eller ens potentiell sådan.
316. Överträdelsen har omfattat norra Sverige, vilket innefattar Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands, Dalarnas och Gävleborgs län. Trots att Samarbetsavtalet har omfattat mer än hälften av Sveriges yta utgör den fastboende befolkningen i dessa län endast 14,1 procent av Sveriges totala befolkning.³⁰⁰ Överträdelsen har således endast omfattat en del av Sverige, vilket ska beaktas vid bedömningen av samhandelskriteriet.³⁰¹
317. Vidare har Norrmejerier under Konkurrensverkets utredning framfört att förutsättningarna för att bedriva tempererade vägtransporter i norra Sverige skiljer sig jämfört med förutsättningarna för övriga Sverige. Detta beror delvis på att det råder låg befolkningstäthet i norra Sverige vilket innebär mindre konsumtion av livsmedel per ytenhet. I Sverige bor i snitt ca 25 invånare per km². I de södra delarna av Sverige bor ca 40–50 invånare per km² medan Norrbotten har ca 2,6 invånare per km² och Västerbotten ca 5 invånare per km².³⁰²
318. Norrmejerier har även under utredningen framfört att befolkningen i Sverige är koncentrerad till kusterna. Ungefär hälften av befolkningen är bosatt inom en mil från havet. Detta medför att norra Sveriges inland i princip är obebott. Enligt statistik från SCB uppgår befolkningens mängd (avrundat) till 0 invånare per km² i kommuner som Dorotea, Vilhelmina, Arjeplog, Pajala och Jokkmokk.³⁰³
319. Konkurrensverket bedömer därför att det inte med tillräcklig grad av sannolikhet kan förutses att avtalet direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, hade kunnat påverka handeln mellan medlemsstaterna på ett sådant sätt att även artikel 101 i EUF-fördraget ska tillämpas på förfarandet.

---

³⁰⁰ SCB – Folkmängd i landskapen den 31 december 2021, uppdaterad 2022-03-22, <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningens-sammansattning/befolkningsstatistik/pong/tabell-och-diagram/folkmangd-och-befolkningsforandringar---helarsstatistik/folkmangd-i-landskapen-den-31-december-2021/>, hämtad 2023-03-30.

³⁰¹ Se p. 89–92 i Kommissionens tillkännagivande om begreppet påverkan på handeln.

³⁰² Handl.nr 510, Tjänsteanteckning från möte med Norrmejerier den 7 juni 2022, s. 2.

³⁰³ Se <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/manniskorna-i-sverige/befolkningstathet-i-sverige/> och https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_BE_BE0101_BE0101C/BefArealTathetKon/, hämtade den 14 februari 2023. Jfr handl.nr 510, Tjänsteanteckning från möte med Norrmejerier den 7 juni 2022, s. 2.

Konkurrensskadeavgift

Rättsliga utgångspunkter

320. Konkurrensverket får enligt 3 kap. 5 § första stycket 1 KL besluta att ett företag ska betala en särskild avgift, så kallad konkurrensskadeavgift, om företaget, eller någon som handlar på dess vägnar, uppsåtligen eller av oaktsamhet har överträtt förbudet i 2 kap. 1 § KL.
321. Av 3 kap. 7 § KL framgår dock att konkurrensskadeavgift inte får påföras för vissa åtgärder.
322. Enligt den lydelse som bestämmelsen hade före den 1 mars 2021 – som är den lydelse som ska tillämpas i detta fall³⁰⁴ – får konkurrensskadeavgift inte påföras för åtgärder som omfattas av vissa i lagen angivna ålägganden eller förbud som har meddelats vid vite (första stycket 1), och, under vissa förutsättningar, inte heller för åtgärder som har vidtagits under den tid då ett beslut om att godta ett åtagande enligt 3 kap. 4 § första stycket har gällt (första stycket 2). Den överträdelse som Frigoscandia och Norrmejerier har begått träffas inte av den regleringen.
323. Konkurrensskadeavgift får inte heller (enligt den tidigare, i ärendet tillämpliga, lydelsen av 3 kap. 7 § KL) påföras i ringa fall.³⁰⁵
324. För att konkurrensskadeavgift ska få påföras krävs också att Konkurrensverket fattar beslutet om konkurrensskadeavgift inom fem år från det att överträdelsen upphörde. Om det berörda företaget inom den tidsperioden får del av ett beslut om undersökning enligt 5 kap. 3 § KL eller ges tillfälle att yttra sig över Konkurrensverkets utkast till beslut, ska preskriptionstiden i stället räknas från den dag detta skedde. I sådana fall måste Konkurrensverket dock fatta beslut om konkurrensskadeavgift inom tio år från det att överträdelsen upphörde för att avgift ska få påföras.
325. Konkurrensskadeavgiften får under vissa förutsättningar efterges för ett företag som har överträtt förbudet i 2 kap. 1 § KL (eller det motsvarande förbudet i artikel 101.1 i EUF-fördraget), eller fastställas till ett lägre belopp än vad som annars skulle ha varit fallet.
326. Det är bara ett av de företag som har deltagit i överträdelsen som kan få eftergift. Däremot är det inget som hindrar att konkurrensskadeavgiften sätts ned för flera av företagen.

---

³⁰⁴ Det framgår av p. 7 i övergångsbestämmelserna till de lagändringar i KL som trädde i kraft den 1 mars 2021 (genom SFS 2021:81) att det är den lydelse som 3 kap. 7 § KL hade före den 1 mars 2021 som ska tillämpas i detta fall, eftersom överträdelsen (till största del) ägde rum före det att lydelsen av 3 kap. 7 § KL ändrades det nämnda datumet.

³⁰⁵ 3 kap. 7 § första stycket 3 KL i dess lydelse före den 1 mars 2021.

327. Regler om eftergift och nedsättning av konkurrensskadeavgift finns i 3 kap. 12–15 b §§ KL och i 5–11 §§ konkurrensförordningen (2021:87).

Överträdelsen är inte ringa

328. Med ringa fall avses enligt förarbetena till konkurrenslagen överträdelser som med hänsyn till konkurrenslagens allmänna syfte att främja en effektiv konkurrens framstår som bagatellartade eller försumbara.³⁰⁶

329. Överträdelsen utgör en så kallad syftesöverträdelse och är av sådan art att det vid ett första påseende har kunnat konstateras att den varit ägnad att begränsa konkurrensen. Eftersom överträdelsen dessutom har pågått under flera år är den varken bagatellartad eller försumbar och följaktligen inte ringa.

Uppsåt/Oaktsamhet

330. Påförande av konkurrensskadeavgift förutsätter att företaget i fråga eller någon som handlar på dess vägnar har begått den aktuella överträdelsen uppsåtligen eller av oaktsamhet.

331. För att en överträdelse ska anses ha begåtts uppsåtligen räcker det att företaget eller den som handlat på företagets vägnar inte har kunnat vara omedveten om att det aktuella förfarandet begränsade konkurrensen.³⁰⁷ En överträdelse anses vara begången av oaktsamhet om företaget eller den som handlat på företagets vägnar rimligen borde ha förutsett att handlandet skulle ha negativa verkningar på konkurrensen av det slag som är förbjudet.³⁰⁸

332. Bristande kännedom om förbuden i KL eller misstag om förbudens innebörd befriar inte företag från skyldighet att betala konkurrensskadeavgift.³⁰⁹

333. Såväl när Samarbetsavtalet ingicks som under åren det gällde var Frigoscandia och Norrmejerier faktiska, eller i vart fall potentiella, konkurrenter i norra Sverige.

334. Det konkurrensbegränsande samarbetet har bestått i att parterna avtalat att respektive part skulle fokusera på försäljning till kunder som var nya för båda parter, att de inte skulle arbeta parallellt med samma kunder och inte heller bearbeta varandras befintliga kunder, varvid Frigoscandia skulle fokusera på vissa kunder och Norrmejerier skulle fokusera på andra kunder (klausul 1.8.1, Kundfördelningsklausulen). Som konstaterats ovan har

³⁰⁶ Prop. 2020/2021 51 s. 112 med hänvisning till prop. 1992/93:56 s. 93.

³⁰⁷ MD 2005:7, s. 41, med hänvisning till MD 1999:22 och MD 2000:2 och MD 2009:11, s. 103, prop. 2007/08:135 s. 111–112.

³⁰⁸ Prop. 1992/93:56 s. 92.

³⁰⁹ Prop. 1992/93:56 s. 92.

parterna därmed avtalat att inte konkurrera med varandra om samma kunder, vare sig det gällde nya eller befintliga kunder.

335. Även om det inte krävs att uppsåt eller oaktsamhet kan konstateras hos en person som intar en ledande ställning i företaget,³¹⁰ kan i detta fall vidare konstateras att Samarbetsavtalet mellan Frigoscandia och Norrmejerier har undertecknats av respektive företags dåvarande [REDACTED] samt av Frigoscandias dåvarande [REDACTED] för Sverige. Två av dessa deltog i utformandet av Samarbetsavtalet³¹¹ och en av dem (Norrmejeriers dåvarande [REDACTED]) kommenterade också en av de konkurrensbegränsande delarna i vad som slutligen blev klausul 1.8.1 i avtalet på ett positivt sätt i det första utkastet till avtal som Norrmejerier fick från Frigoscandia. Båda de [REDACTED] [REDACTED] har således uppmärksammat den konkurrensbegränsande klausulen.

336. Under sådana förhållanden kan inte företagen, eller anställda som handlat på deras vägnar, ha varit omedvetna om att innehållet i Kundfördelningsklausulen objektivt sett var ägnat att begränsa konkurrensen. Överträdelsen har därför skett uppsåtligt. Under alla förhållanden borde de rimligen ha förutsett att Samarbetsavtalet i dessa delar var ägnat att begränsa konkurrensen, varför överträdelsen i vart fall begåtts av oaktsamhet.

Avgiftens storlek

Inledning

337. Lagstiftaren har genom bestämmelser i 3 kap. 8–12 §§ KL anvisat en metod för hur konkurrensskadeavgiftens storlek ska bestämmas i det enskilda fallet och vilka omständigheter som därvid ska beaktas.

338. Avsikten har inte varit att skapa en metod där konkurrensskadeavgiften ska räknas fram automatiskt och mekaniskt, utan utrymme ska finnas för Konkurrensverket att ta hänsyn till av lagstiftaren oförutsedda omständigheter som bör få påverka avgiftens storlek.³¹²

339. Metoden i KL bygger till stor del på kommissionens riktlinjer för beräkning av böter³¹³ som i sin tur delvis bygger på praxis från EU-domstolarna.

---

³¹⁰ MD 2005:7, s. 41.

³¹¹ Se handl.nr 147, 149 och 156, e-postmeddelanden med bifogade utkast till avtal som Frigoscandias dåvarande [REDACTED] skickade till bland andra Norrmejeriers och Lincargos dåvarande [REDACTED] hösten 2010.

³¹² Jfr prop. 2020/21:51 s. 115 och prop. 2007/08:135 s. 255. Se även Carlsson och Bergman, Konkurrenslagen – en kommentar (9 juli 2022, Version 2G, JUNO), kommentaren till 3 kap. 8 KL, avsnitt 1 "Metod för beräkning av konkurrensskadeavgiften".

³¹³ Riktlinjer för beräkning av böter som döms ut enligt 23.2 a i förordning nr 1/2003 (EUT C 201, 1.9.2006. s. 2) (kommissionens riktlinjer för beräkning av böter).

340. Utgångspunkten vid bedömningen av konkurrensskadeavgiftens storlek är att avgiften ska vara så ingripande att den avhåller företaget i fråga och avskräcker andra företag från att överträda konkurrensreglerna.³¹⁴ Avgiften får emellertid inte överstiga 10 procent av företagets omsättning det år som föregick Konkurrensverkets beslut (3 kap. 6 § KL).
341. Konkurrensverket har publicerat ett ställningstagande som redovisar hur Konkurrensverket tolkar och tillämpar KL:s regler om konkurrensskadeavgift, Ställningstagande 2021:1.³¹⁵
342. Vid fastställandet av konkurrensskadeavgiftens storlek tillämpar Konkurrensverket en tvåstegsmetod, vars grunder bygger på KL:s bestämmelser 3 kap. 8–12 §§ och uttalanden i förarbetena. I det första steget fastställs överträdelsens sanktionsvärde, vilket baseras på objektiva omständigheter avseende överträdelsen. I det andra steget kan sanktionsvärdet höjas eller sänkas beroende på förekomsten av försvårande eller förmildrande omständigheter hänförliga till överträdelsen.³¹⁶ Även omständigheter som inte är hänförliga till överträdelsen ska beaktas i höjande eller mildrande riktning vid fastställandet av konkurrensskadeavgiftens storlek.³¹⁷
343. Genom tillämpning av metoden säkerställer Konkurrensverket att beräkningen av konkurrensskadeavgiften leder till en sanktion som är tillräckligt avskräckande för att uppnå avgiftens syfte utan att vara oproportionerlig.

Överträdelsens sanktionsvärde

Metodfrågor

344. Vid bedömningen av överträdelsens sanktionsvärde ska enligt 3 kap. 8 § KL hänsyn framför allt tas till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått.
345. En lämplig utgångspunkt för bedömningen av en överträdelses allvar är i regel företagets omsättning på den relevanta marknaden, dvs. den marknad som berörts av överträdelsen.³¹⁸
346. Normalt sett används omsättningen under det sista kompletta räkenskapsåret som företaget deltog i överträdelsen, men om det räkenskapsåret inte är representativt för företagets försäljning på den relevanta marknaden under den tidsperiod då överträdelsen pågick så kan i stället omsättningen under

³¹⁴ Prop. 2007/08:135 s. 112, med hänvisning till prop. 1992/93:56 s. 93.

³¹⁵ Konkurrensverkets Ställningstagande 2021:1. Metod för fastställande av konkurrensskadeavgiftens storlek (fortsättningsvis *Ställningstagande 2021:1*).

³¹⁶ Ställningstagande 2021:1 avsnitt 3 p. 31–36.

³¹⁷ Prop. 2007/08:135 s. 129f, jfr Ställningstagande 2021:1 p. 37–43.

³¹⁸ Ställningstagande 2021:1 p. 12.

ett annat räkenskapsår, eller ett genomsnitt av omsättningen under flera räkenskapsår, användas.³¹⁹

347. Enligt den metod som Konkurrensverket använder för att fastställa konkurrensskadeavgiftens storlek uttrycks *överträdelsens allvar* i regel som en andel om högst 30 procent av företagets berörda omsättning. Andelens storlek bestäms utifrån flera faktorer, men de omständigheter som särskilt beaktas är överträdelsens art, marknadens omfattning och betydelse, samt överträdelsens konkreta eller potentiella påverkan på konkurrensen på marknaden.³²⁰ Dessa omständigheter viktas olika tungt i den totala prövningen. Överträdelsens art intar en väsentlig roll.³²¹ Bedömningen av vilken relativ vikt som i övrigt ska tillmätas olika omständigheter när flera förekommer samtidigt avgörs utifrån förhållandena i det enskilda fallet.³²²

348. *Varaktigheten* beaktas i regel genom att det allvarlighetsbelopp som fastställts multipliceras med det antal år som företaget deltagit i överträdelsen. Vid fastställandet av varaktigheten räknas som utgångspunkt perioder under sex månader som ett halvår, och perioder över sex månader men kortare än ett år räknas som ett helt år.³²³

349. I det följande redovisar Konkurrensverket sin bedömning av sanktionsvärdet för Frigoscandia respektive Norrmejerier avseende den överträdelse de gjort sig skyldiga till.

Överträdelsens allvar

350. Det första Konkurrensverket har att ta ställning till för att fastställa överträdelsens sanktionsvärde är att bedöma överträdelsens allvar, med utgångspunkt i Frigoscandias och Norrmejeriers omsättning på den marknad som berörts av överträdelsen (den relevanta marknaden).

Företagens berörda omsättning

351. Det saknas skäl att utgå från någon annan omsättning än företagens omsättning på den relevanta marknaden under det sista kompletta räkenskapsåret som de deltog i överträdelsen.

352. Som Konkurrensverket slagit fast ovan pågick Frigoscandias och Norrmejeriers överträdelse från och med den 1 januari 2011 till och med den 30 november 2021. Överträdelsen upphörde således den 1 december 2021. Det sista kompletta räkenskapsåret som företagen deltog i överträdelsen var därmed 2020.

---

³¹⁹ Ställningstagande 2021:1 p. 14.

³²⁰ Ställningstagande 2021:1 p. 17–18. Jfr 3 kap. 8 § tredje stycket KL.

³²¹ Ställningstagande 2021:1 p. 19.

³²² Jfr prop. 2007/08:135 s. 121.

³²³ Ställningstagande 2021:1 p. 25.

353. Frigoscandias omsättning på den relevanta marknaden för tempererade vägtransporter och därtill hörande tjänster inom norra Sverige, vilket omfattar Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands, Dalarnas och Gävleborgs län, uppgick 2020 till [REDACTED] kronor.³²⁴

354. Norrmejeriers omsättning på den relevanta marknaden för tempererade vägtransporter och därtill hörande tjänster inom norra Sverige, vilket omfattar Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands, Dalarnas och Gävleborgs län, uppgick 2020 till [REDACTED] kronor.³²⁵

Bedömning av överträdelsens allvar

355. Nästa steg i bedömningen av sanktionsvärdet är att fastställa en andel av de berörda omsättningarna som speglar överträdelsens allvar.

356. Vissa typer av överträdelser, däribland samarbeten som innebär en uppdelning av marknader, är till sin art så skadliga att de som regel medför en hög allvarlighetsgrad.³²⁶

357. Den överträdelse som Frigoscandia och Norrmejerier gjort sig skyldiga till, uppdelning av marknader (genom uppdelning av kunder), är således en sådan typ av överträdelse som normalt anses som särskilt allvarlig.³²⁷

358. Företagen var konkurrenter i fråga om tillhandahållande av tempererade vägtransporter i norra Sverige under tiden för Samarbetsavtalet och hade därmed kunnat konkurrera om de uppdrag som de genom Kundfördelningsklausulen fördelat mellan sig. Kundfördelningsklausulen är därmed en skadlig form av samarbete som strider mot kärnan i grundtanken om hur konkurrerande företag ska förhålla sig till varandra. Det är således i detta fall fråga om en allvarlig överträdelse.

359. Vid bedömningen av överträdelsens allvar bör dock även vägas in att Kundfördelningsklausulen utgjorde en del av ett samarbetsavtal som framför allt syftade till att utöka och utvidga parternas samarbete gällande samdistribution. Likaså ger det förhållandet att det är fråga om ett avtal mellan endast två av flera aktörer på marknaden anledning att se något mindre allvarligt på överträdelsen än om det hade varit fråga om ett avtal om marknadsuppdelning mellan flera, merparten eller samtliga aktörer på marknaden. Att det inte rör sig om ett avtal mellan de två största aktörerna på marknaden och att marknadsdelningen, i vart fall vad gäller Frigoscandia,

---

³²⁴ Handl.nr 648, Omsättning Frigoscandia 2020.

³²⁵ Handl.nr 643, Resultaträkning Lincargo, jfr handl.nr 582, Omsättning Norrmejerier transportverksamheten (Lincargo) 2020–2021.

³²⁶ Ställningstagande 2021:1 p. 19–20 och prop. 2007/08:135 s. 123.

³²⁷ Jfr Ställningstagande 2021:1 p. 22.

berört en mindre del av företagets verksamhet påverkar också allvarlighetsgraden i sänkande riktning.

360. När det gäller marknadens omfattning och betydelse kan konstateras att överträdelsen avsett varor och tjänster av stor betydelse: transporter av tempererat gods, nämligen kylda och frysta livsmedelsvaror.
361. Häremot ska vägas att överträdelsen rört en del av Sverige, vilket föranleder en lägre allvarlighetsgrad än om överträdelsen hade omfattat hela landet.
362. När det gäller överträdelsens konkreta eller potentiella påverkan på konkurrensen kan konstateras att avtal om att dela upp marknaden typiskt sett anses orsaka särskilt svåra skador på konkurrensen, varför någon påverkan på konkurrensen i regel inte behöver påvisas.³²⁸ Samarbetsavtalet har i det här fallet också implementerats på marknaden. Potentiellt sett har överträdelsen därför haft stor påverkan på marknaden. Det kan dock noteras att det i Konkurrensverkets utredning inte finns särskilt många exempel på att företagen uttryckligen hänfört sig till Kundfördelningsklausulen. Dessa faktorer vägs in vid beaktandet av överträdelsens konkreta eller potentiella påverkan på konkurrensen.
363. Mot bakgrund av de specifika omständigheterna i detta fall, som framhållits ovan, bedömer Konkurrensverket att överträdelsens allvarlighet motsvarar åtta (8) procent av företagets berörda omsättning.
364. Det belopp som utgör åtta procent av det enskilda företagets omsättning kallas nedan allvarlighetsbeloppet.

Överträdelsens varaktighet

365. Konkurrensverket har ovan slagit fast att överträdelsen pågick från och med den 1 januari 2011 till och med den 30 november 2021, dvs. i 10 år och 11 månader. Som Konkurrensverket framhållit i samband därmed ska det emellertid räknas Frigoscandia till godo att företaget anmälde överträdelsen till Konkurrensverket den 20 september 2021 och att det var av hänsyn till Konkurrensverkets utredning och i samråd med Konkurrensverket som Frigoscandia avvecklade sitt deltagande i överträdelsen först senare under året. När det gäller beräkningen av konkurrensskadeavgiften får det därför anses att Frigoscandias överträdelse pågick från och med den 1 januari 2011 till den 20 september 2021, dvs. i 10 år och knappt 9 månader.
366. Enligt det sätt Konkurrensverket som huvudregel tillämpar för att beakta överträdelsens varaktighet ska därmed de belopp som räknats fram för att

---

³²⁸ Prop. 2007/08:135 s. 124.

spegla överträdelsens allvar multipliceras med 11 (det antal år som företagen deltagit i överträdelsen).³²⁹

Bedömning av sanktionsvärdet

367. Tillvägagångssättet att beakta överträdelsens varaktighet genom att multiplicera allvarlighetsbeloppet med det antal år som företags överträdelse pågått kan i det enskilda fallet leda till att varaktigheten får ett större genomslag på överträdelsens sanktionsvärde än vad som är motiverat. Detta eftersom progressionen i avgiftens storlek blir avsevärd när det är fråga om höga omsättningsbelopp och längre tider.
368. En beräkning av sanktionsvärdet i enlighet med vad som angetts ovan skulle resultera i ett sanktionsvärde som för Frigoscandia skulle uppgå till [REDACTED] kronor³³⁰ och som för Norrmejerier skulle uppgå till [REDACTED] kronor³³¹.
369. Det kan noteras att lagstiftaren inte uttryckligen har reglerat *hur* varaktigheten av en överträdelse av konkurrensreglerna ska beaktas. Lagstiftaren har inte heller i förarbetena anvisat något visst tillvägagångssätt för hur varaktigheten ska beaktas utöver att kommissionens riktlinjer på området kan vara vägledande.³³² Det följer alltså varken av KL eller av motiven till 3 kap. 8 § KL vilken metod som ska användas för att beakta varaktigheten. Sättet att multiplicera allvarlighetsbeloppet med det antal år som företags överträdelse pågått följer av Konkurrensverkets ställningstagande, som i sin tur har sin förebild i EU-rätten.
370. Däremot har lagstiftaren framhållit att "[o]avsett vilken betydelse varaktigheten bör tillmätas när sanktionsvärdet bestäms, är avgiftens funktion att verka avhållande på företaget i fråga och avskräckande för andra företag att överträda konkurrensreglerna" och att det är en fråga för rättstillämpningen att avgöra hur varaktigheten ska beaktas i det enskilda fallet.³³³
371. En allmän utgångspunkt vid bedömningen av sanktionsvärdet för en överträdelse är också att tillämpningen av en viss metod, som inte direkt följer av lagen, inte får leda till att sanktionsavgifter framstår som mindre väl avvägda i förhållande till överträdelsens allvar och varaktighet.³³⁴

³²⁹ Jfr att perioder över sex månader men kortare än ett år enligt punkt 25 i Ställningstagande 2021:1 räknas som ett helt år.

³³⁰ Beräknat som berörd omsättning [REDACTED] kr x 8 procent x 11 (år), avrundat uppåt till närmaste tusental.

³³¹ Beräknat som berörd omsättning [REDACTED] kr x 8 procent x 11 (år), avrundat uppåt till närmaste tusental.

³³² Jfr prop. 2007/08:135 s. 125: "Med utgångspunkt från företags försäljningsvärde/omsättning på den marknad som överträdelsen avser kan varaktigheten beaktas på flera sätt. Ett sätt kan vara att man, såsom anges i kommissionens riktlinjer, multiplicerar en andel av försäljningsvärdet med det antal år som överträdelsen pågått."

³³³ Prop. 2007/08:135 s. 125.

³³⁴ Beträffande administrativa sanktionsavgifter på det finansiella området, jfr HFD 2022 ref. 23, HFD 2019 ref. 72 och NJA 2020 s. 858 (I–III).

372. I detta fall framstår ett sanktionsvärde om närmare [REDACTED] kronor för Frigoscandias överträdelse och drygt [REDACTED] kronor för Norrmejeriers överträdelse som för högt, utifrån vad som krävs för att avgiften ska ha en avhållande och avskräckande effekt.

373. Konkurrensverket anser därför att det i det här fallet är motiverat att fastställa ett lägre sanktionsvärde än vad en strikt tillämpning av Konkurrensverkets ställningstagande leder till för att uppnå ett väl avvägt sanktionsvärde för respektive företag, som står i rimlig proportion till överträdelsen.

374. Mot bakgrund av det ovan anförda ska sanktionsvärdet för Frigoscandias respektive Norrmejeriers överträdelse fastställas till följande belopp:

Tabell 3. Sanktionsvärde

Företag	Sanktionsvärde
Frigoscandia	23 500 000 kr*
Norrmejerier	47 100 000 kr**

Not *: Beräknat som [REDACTED] x [REDACTED] procent avrundat uppåt till närmaste hela hundratusental kronor.

Not **: Beräknat som [REDACTED] x [REDACTED] procent avrundat uppåt till närmaste hela hundratusental kronor.

Det finns inga försvårande eller förmildrande omständigheter hänförliga till överträdelsen som bör föranleda en höjning eller sänkning av överträdelsens sanktionsvärde

375. Sanktionsvärdet kan höjas eller sänkas beroende på förekomsten av försvårande eller förmildrande omständigheter som är hänförliga till överträdelsen (3 kap. 9 och 10 §§ KL).³³⁵

376. Det har i ärendet inte framkommit några försvårande omständigheter hänförliga till själva överträdelsen som påverkar konkurrensskadeavgiftens storlek för något av företagen.

377. Det har inte heller framkommit några förmildrande omständigheter hänförliga till själva överträdelsen som föranleder någon ändring av konkurrensskadeavgiftens storlek.

Det finns inga andra omständigheter som påverkar konkurrensskadeavgiftens storlek i höjande riktning

378. Vid fastställande av konkurrensskadeavgiften kan även andra omständigheter än sådana som är hänförliga till själva överträdelsen beaktas. I 3 kap. 11 § KL anges ett antal omständigheter som särskilt ska beaktas, och som kan motivera en höjning eller sänkning av konkurrensskadeavgiften.

³³⁵ Ställningstagande 2021:1, p. 31–36.

Uppräkningen i paragrafen är avsedd att vara exemplifierande.³³⁶ Det finns således ytterligare omständigheter som kan påverka konkurrensskadeavgiftens storlek i höjande eller sänkande riktning men som inte är så vanliga eller betydande att de särskilt anges i lagtexten.³³⁷

379. I det här fallet finns det inte några sådana omständigheter som avses i 3 kap. 11 § KL som ska beaktas i höjande riktning vid fastställande av konkurrensskadeavgiftens storlek.

380. Konkurrensverket återkommer till om det finns några sådana omständigheter som ska beaktas i mildrande riktning.

Högsta tillåtna konkurrensskadeavgift

381. Som angetts ovan får konkurrensskadeavgiften inte överstiga 10 procent av företagets omsättning föregående räkenskapsår (enligt 3 kap. 6 § KL). Med föregående räkenskapsår avses det räkenskapsår som föregick Konkurrensverkets beslut om konkurrensskadeavgift.³³⁸

382. Frigoscandia har uppgett att företagets omsättning för 2022 var 2 293 545 000 kronor.³³⁹ Konkurrensskadeavgiften för företaget får således inte överstiga 229 354 500 kronor. Det avgiftsbelopp som angetts ovan för Frigoscandia (se Tabell 3 Sanktionsvärde) understiger detta belopp.

383. Norrmejeriers omsättning för 2022 uppgick till 2 076 326 000 kronor.³⁴⁰ Konkurrensskadeavgiften för föreningen får därför inte överstiga 207 632 600 kronor. Det avgiftsbelopp som angetts ovan för Norrmejerier (se Tabell 3 Sanktionsvärde) understiger detta belopp.

Eftergift och nedsättning

Konkurrensskadeavgiften ska efterges för Frigoscandia

384. Den 20 september 2021 anmälde Frigoscandia överträdelsen till Konkurrensverket och begärde att konkurrensskadeavgiften skulle efterges enligt 3 kap. 12 § första stycket KL.

385. Konkurrensverket fastställde i ett beslut den 17 november 2021 att Frigoscandia uppfyllde förutsättningarna för eftergift enligt den nämnda bestämmelsen, eftersom anmälan gjordes innan Konkurrensverket hade

---

³³⁶ Prop. 2007/08:135 s. 257.

³³⁷ Prop. 2007/08:135 s. 130.

³³⁸ Ställningstagande 2021:1, p. 48.

³³⁹ Handl.nr 645, Omsättning Frigoscandia 2021, 2022.

³⁴⁰ Handl.nr 718, Norrmejeriers års- och hållbarhetsredovisning 2022.

tillräckligt underlag för att ingripa mot överträdelsen och innan något annat företag som deltagit i överträdelsen anmält den till Konkurrensverket.³⁴¹

386. Frigoscandia har samarbetat med Konkurrensverket och uppfyller de krav för eftergift som framgår i 3 kap. 14 § KL och 8 § i konkurrensförordningen. Konkurrensverket konstaterar även att utredningen inte utvisat att Frigoscandia skulle ha tvingat Norrmejerier att delta i överträdelsen (jämför 3 kap. 12 § tredje stycket KL). Konkurrensskadeavgiften ska därför efterges för Frigoscandia.

Konkurrensskadeavgiften ska sättas ned för Norrmejerier

387. Norrmejerier har i ärendet lämnat uppgifter som i väsentlig mån har underlättat Konkurrensverkets utredning av överträdelsen. Norrmejerier har därvid dels bidragit med viss bevisning, dels inkommit med uppgifter av betydelse som varit nya för Konkurrensverket. Eftersom Norrmejerier även uppfyller de krav för nedsättning som framgår i 3 kap. 14 § KL och 8 § i konkurrensförordningen ska konkurrensskadeavgiften för Norrmejerier fastställas till ett lägre belopp än vad som angetts i Tabell 3 Sanktionsvärde ovan.

388. Enligt Konkurrensverkets allmänna råd om eftergift och nedsättning av konkurrensskadeavgift, KKVFS 2021:1, får det första företaget som uppfyller förutsättningarna för nedsättning konkurrensskadeavgiften nedsatt med 30–50 procent i förhållande till vad Konkurrensverket annars skulle ha beslutat.³⁴²

389. För att bestämma nedsättningsnivån inom angivna intervaller beaktar Konkurrensverket, förutom vid vilken tidpunkt uppgifterna lämnades in, i vilken omfattning de tillfört ett mervärde samt i vilken grad och med vilken kontinuitet företaget har samarbetat med verket efter det att uppgifterna lämnats in.³⁴³

390. I detta fall har Norrmejerier lämnat de uppgifter som i väsentlig mån har underlättat Konkurrensverkets utredning i ett tidigt skede av utredningen, och fortsatt att samarbeta med verket under utredningen. Däremot är det mervärde som uppgifterna i fråga har tillfört av begränsad omfattning. Mot bakgrund härav anser Konkurrensverket att den konkurrensskadeavgift som Norrmejerier ska betala ska sättas ned med 30 procent, till 32 970 000 kronor (47 100 000 minus 30 procent).

---

³⁴¹ Jfr 3 kap. 15 § KL.

³⁴² KKVFS 2021:1 p. 17.

³⁴³ KKVFS 2021:1 p. 18.

Ytterligare överväganden rörande konkurrensskadeavgiftens storlek

391. När konkurrensskadeavgiftens storlek bestäms ska det även tas hänsyn till om det föreligger några sådana omständigheter som avses i 3 kap. 11 § KL som ska beaktas i mildrande riktning. Som framhållits ovan är uppräkningsen i lagrummet avsedd att vara exemplifierande när det gäller vilka omständigheter som ska beaktas. I samband med bedömningen av ett företags faktiska betalningskapacitet kan exempelvis även den ekonomiska kontexten och samhällssammanhanget vägas in.³⁴⁴

392. Som framgått ovan (jfr punkt 114) har Norrmejerier i samband med att föreningen yttrat sig över Konkurrensverkets utkast till beslut framhållit en rad omständigheter och gett in ett antal handlingar till stöd för att konkurrensskadeavgiften ska fastställas till ett lägre belopp än vad Konkurrensverket preliminärt beräknat.³⁴⁵

393. Av bland annat de handlingar som Norrmejerier har inkommit med framgår att [REDACTED] en konkurrensskadeavgift i nivå med det i punkt 390 beräknade beloppet skulle kunna få konsekvenser av ett slag som Konkurrensverket har möjlighet att beakta vid bedömningen av avgiftens storlek enligt 3 kap. 11 § KL även om det inte är fråga om omständigheter som är så vanliga att de anges direkt i lagtexten. Sådana omständigheter är inte hänförliga till själva överträdelsen.

394. Av betydelse i detta sammanhang är [REDACTED] [REDACTED] den ekonomiska och samhällsliga kontexten som föreningen verkar i. Norrmejerier är ett jordbrukskooperativ som är en viktig aktör inom mjölkproduktion och samhällsservice i den norra delen av landet. Utöver Norrmejerier är det endast en väsentligt större aktör som är verksam inom mjölkproduktion i norra Sverige. Mejeribranschen som sådan är ansträngd och har sedan en tid präglats av stigande kostnader. En alltför hög konkurrensskadeavgift skulle kunna få konsekvenser för [REDACTED] [REDACTED] förutsättningarna för mjölkproduktionen och andra samhällsliga funktioner i norra Sverige på ett sätt som ger anledning att fastställa en lägre konkurrensskadeavgift än vad som annars hade varit fallet.

---

³⁴⁴ Kommissionens riktlinjer för beräkning av böter, p. 35. I kommissionens praxis har även den sociala och ekonomiska kontexten beaktats exempelvis när det har varit fråga om en finansiell kris eller branschkras. Jfr kommissionens beslut av den 28 mars 2012 i COMP/39.452 och kommissionens beslut av den 2 april 2003 i COMP/C.38.279/F3.

³⁴⁵ Handl.nr 682, Norrmejeriers yttrande över Konkurrensverkets utkast till beslut; handl.nr 671, Skrivelse från Norrmejerier; handl.nr 672–677, Bilaga 1–6 till handl.nr 671; handl.nr 669, Rapport, och handl.nr 688–709, Bilagor till Rapport.

395. Med beaktande av de särpräglade omständigheter som föreligger i detta fall, bedömer Konkurrensverket, i enlighet med 3 kap. 11 § KL, att konkurrensskadeavgiften för Norrmejerier ska fastställas till sju miljoner (7 000 000) kronor.

Slutligt belopp

396. Konkurrensskadeavgiften för Norrmejerier fastställs till det belopp som framgår av Tabell 4 nedan.

Tabell 4. Slutlig konkurrensskadeavgift

Företag	
Frigoscandia	— *
Norrmejerier	7 000 000 kr**

Not *: Frigoscandia beviljas eftergift och behöver således inte betala konkurrensskadeavgiften som annars skulle ha uppgått till 23 500 000 kronor.

Not **: Norrmejerier får konkurrensskadeavgiften nedsatt med 30 procent och justerad i enlighet med 3 kap. 11 § KL.

Beslutet meddelas inom rätt tid

397. Norrmejeriers delaktighet i överträdelsen upphörde den 1 december 2021. Norrmejerier gavs tillfälle att yttra sig över Konkurrensverkets utkast till beslut om konkurrensskadeavgift den 4 maj 2023, vilket är inom fem år från det att överträdelsen upphörde. Det innebär att den femåriga preskriptionsfristen för att få påföra Norrmejerier konkurrensskadeavgift ska räknas från den 4 maj 2023. Det har inte gått fem år sedan den tidpunkten. Det har inte heller gått tio år sedan överträdelsen upphörde. Konkurrensverkets beslut om konkurrensskadeavgift meddelas därför Norrmejerier inom rätt tid för att kunna påföra föreningen konkurrensskadeavgift³⁴⁶.

Betalning

398. Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Konkurrensverket när beslutet har vunnit laga kraft.

399. Konkurrensverket finner skäl att i detta fall, med beaktande av vad som framkommit i utredningen, i enlighet med 3 kap. 22 § första stycket KL, bestämma att konkurrensskadeavgiften ska betalas senast den 29 december 2023.

---

³⁴⁶ Jfr 3 kap. 20 KL.

Detta beslut har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit konkurrensrådet Linda Skoogberg.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och beslutet saknar därför namnunderskrifter.

Rikard Jermsten

Linda Skoogberg

Hur man överklagar

Detta beslut kan enligt 7 kap. 1 § KL överklagas till Patent- och marknadsdomstolen. En överklagan ska göras skriftligen och ges in till Konkurrensverket inom tre veckor från den dag ni fick del av beslutet. I överklagandet ska anges vilket beslut som överklagas och den ändring av beslutet som begärs. Myndighetens kontaktuppgifter framgår av beslutets första sida.

Detta beslut publiceras på Konkurrensverkets webbplats.